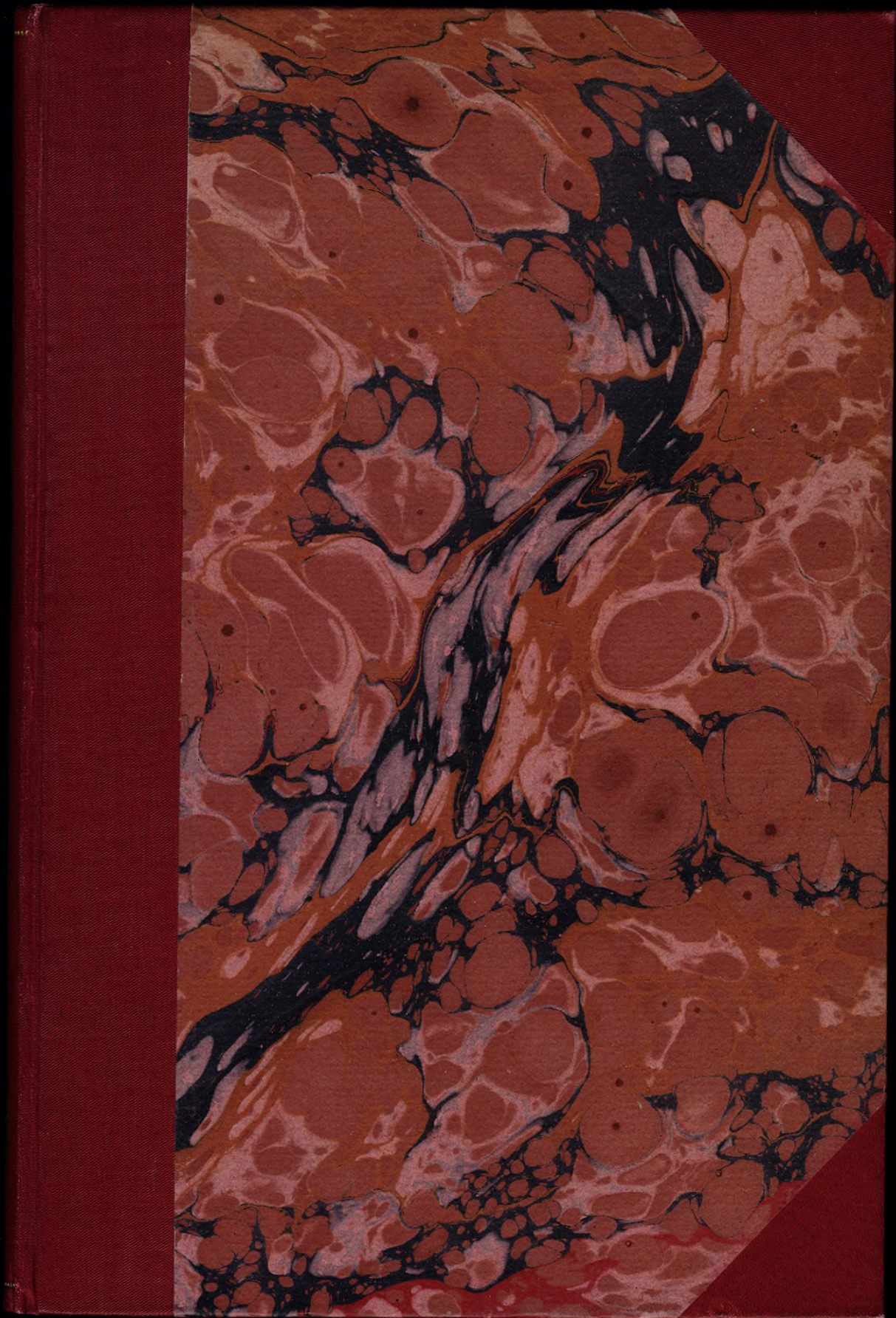

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

SKUGGAN SOM
STAL HANS SJÄL

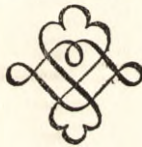
GUSTAF UDDGREN

Fr. 28/294

GUSTAF UDDGREN

SKUGGAN SOM STAL HANS SJÄL

SKILDNING UR DEN
INTERNATIONELLA
KONSTNÄRSBOHÈMEN

GÖTEBORG 1917
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

ALBERT JOHNSON

SKUGGAN SOM STÅL HANS SJÄL

ENHETEN FÖR DEN
INTERNATIONELLA
KONSTNÄRSBÖRSEN

*Denna bok är tryckt i trehundra numrerade och
av författaren egenhändigt signerade exemplar,
av hvilka detta är N° 194*

Stockholm 1917.

Gustaf Udgren.

George Washington

PROLOG.

Hur jag först hade lagt märke till honom, kan jag ej mera minnas.

Man kan ju ofta, när man är borta i sällskap, träffa människor som man är tillsammans med i flera timmar, som man kanske sedermera möter gång på gång, utan att de göra ett sådant intryck på en, att man särskilt fäster sig vid dem. Och så plötsligt, då man känt dem i flera månader kanske i år, finner man en dag hos denna människa ett sådant djup, så mycket av det man själv alltjämt söker efter, att man häpnar över att så länge ha kunnat vara alldeles blind.

Och när man så i minnet vänder tillbaka till denna tid, då man endast kände varandra helt ytligt, märker man eller tycker sig märka — vilketdera gör alldeles det samma — att redan vid första sammanträffandet tänktes hos en den första svaga aningen om vem denna människa var. Och man ser, huru denna aning vid varje nytt tillfälligt möte växt sig allt starkare, utan att man dock blivit medveten om dess tillvaro, tills slutligen denna igenkännelsens dag kom, då slöjan drogs från ens ögon.

Då glädjer man sig över att minnet av sig själv vetat uppbevara allt detta, så att man nu ånyo kan genomleva det hela, genomleva det vid fullt dagsljus vid solsken och fågelsång, liksom man förut i hemlighet upplevat det under mörker och tystnad.

Man kan dock ej undgå att tycka sig själv hänsynslös, då man länk för länk trevar sig fram längs denna kedja, minnet nu sammanfogar. Ty man kan ju ej

förhindra, att de sprängas sönder en för en alla dessa fina maskor i minnets spindelväv.

Så är det när man möter en människa.

Hur mycket svårare är det ej då för mig, när jag vill söka berätta, hur det kom sig att jag kunde lägga märke till och sedermera bli bekant med Honom, om vilken jag nu talar?

Jag kan ej ens nu, då jag så mycket grubblat därpå, erinra mig när den första aningen om Hans tillvaro uppstod hos mig. Den måtte ha funnits hos mig länge, ja, hela år innan jag lyckades uppfånga den, innan jag blev medveten om att denna aning existerade hos mig.

Och innan jag kom att lägga märke till honom som jag kallar Den Andre.

Det är, som skulle jag ha varit sjuk en längre tid innan detta skedde. Ej sjuk så att jag själv och andra märkte det. Det tycks ha varit en sjukdom som ej yppade sig på annat sätt än att den tedde sig som ett stilla svårmod. Men nu efteråt vet jag, att den var en fullt kroppslig sjukdom.

Jag hade då ännu en del vänner och bekanta, med vilka jag någon gång sammanträffade. Men jag tillbragte det mesta av min tid i ensamhet uppe på mina rum eller ute i den gamla parken, tätt bredvid min bostad.

Måhända hade min hälsa angripits av den fuktiga luften här inne under de stora mörka kastanjerna? Jag vet ej varför, men jag tyckte mest om att vistas i de mörka alléerna längst bort i parken.

Här gick jag sakta fram och tillbaka under de täta lövvalven. Den fuktiga kylan kändes skön, ty mitt huvud brände och mina pulsar bultade.

Jag vandrade utmed den långa raden av mäktiga svartgröna stammar. Emellanåt stannade jag och stod stilla en lång stund. Oftast stannade jag vid den lilla dammen längst bort, där trädraderna slutade.

Den var belägen vid en hög lodrät klippa, över vilken de sista båda träden bredde ut sina grenar så att de bildade en stor dunkel nisch. Och mitt i denna nisch låg den lilla fyrkantiga dammen med sitt svarta stillastående vatten.

Här stannade jag långa stunder och blickade ned i vattnet. När det var gråa dagar, såg jag endast den svarta glänsande ytan. Men när det var klara dagar, såg jag hela det stora lövvalvet upp och ned på vänt i dammen. Jag såg den lilla blåa flik av himlen högst upp, där grenarna ej fullt nådde fram till varandra. Och tätt bredvid mig såg jag min egen bild åter speglad i vattnet.

Jag säger min egen bild, ty jag trodde till en början att det verkligen var mig själv jag såg därnere. Det gick flera veckor innan jag så småningom uppdagade att den bild som syntes i vattnet ej var fullt lika mig själv. Först kände jag det endast instinktivt. Jag kunde ej bestämt säga, vari olikheten bestod. Jag sökte även bortförklara det hela därmed att ingen reflexbild återger ens drag fullt troget.

Jag tänkte särskilt på ett självporträtt av Albrecht Dürer, en vän en gång visat mig. Dürer har givetvis målat det efter en spegelbild och det har också något kallt, stiliserat som man ej finner hos hans porträtt av andra, man har i detsamma svårt att igenkänna *människan* Dürer, ty porträttet närmar sig starkt den traditionella Kristustypen. Man förleades nästan till att tro att han velat framställa sig själv som Kristus.

Men då man vänder detta självporträtt mot en spegel och noga betraktar reflexbilden av detsamma, då

träder till ens häpnad den verkliga, den livslevande Albrecht Dürer fram ur denna spegelbild. Dragen mjukna, man ser värme, lidelse och smärta, ansiktet blir kantigare och blodfullare, man känner att *så* måtte konstnären ha sett ut, då han satt där framför spegeln för att måla sitt självporträtt.

På så sätt sökte jag bortförklara den olikhet jag trott mig iakttaga hos bilden där nere i vattnet. Men jag misslyckades fullkomligt. Ty en dag märkte jag något, som kom mitt blod att frysa.

Jag hade kommit lugn och fridfull ned till dammen. Jag kände att mitt ansikte hade ett uttryck av stilla lycka. Men då jag betraktade bilden, märkte jag, att den hade ett dystert och trumpet utseende, ja, jag såg tydligt att dess panna var rynkad.

Det fanns ej ens det minsta strömdrag i vattnet, dammens yta låg där i sin orörliga glans som vanligt. Med något dylikt kunde bildens märkliga olikhet ej bortförklaras.

Undrande lyftade jag min hand och strök sakta över min panna. Den var slät, utan den minsta rynka. Och då jag hastigt åter blickade ned i vattnet, såg jag bilden fortfarande med samma av djupa veck hopdragna panna.

Är det väl att undra över att jag betogs av ångest? Jag vacklade och hade nästan fallit framstupa i dammen. Men jag lyckades samla mig och tog stapplande några steg baklänges.

Jag hade tydligt sett att bilden där nere var någon annan än jag själv. Den hade sett på mig med stora bedjande ögon, liksom önskade den något av mig. Vilde den väcka mitt medlidande? Vilde den kanske tala vid mig?

Jag greps av denna ångest som faller över en, då man står inför det stora okända, inför vilket alla ens

vanliga självbevarelsemedel äro otillräckliga. Det tycktes mig, som hade denna varelse från en främmande värld med ett enda ord kunnat upplösa alla min tankes förskansningar, bringa mig till förtvivlan över mig själv.

De nästa dagarne höll jag mig därför borta från dammen. Men för varje dag som gick, erinrade jag mig allt starkare detta uttryck av sorg, som hans anlete återgivit. Jag övervann min fruktan och en känsla av medlidande med honom bemäktigade sig mig.

Alla mina tankar kretsade kring denne kände. Jag sysselsatte mig så mycket med honom, att det till slut var som hade jag redan länge vetat av hans tillvaro.

Ett begär att återse honom uppstod så småningom hos mig. Jag skämdes över den ångest jag låtit få makt med mig. Vad han än ville mig, ej kunde det vara något som innebar en fara för mig? Var han kanske en sorgsen, som sökte tröst? Hade han kanske något betydelsefullt meddelande att giva mig?

En dag stod jag åter vid dammen. Hans anlete uttryckte ej längre sorg. Det var lugnt, fast blekt och melankoliskt.

Så stod jag där dag för dag och betraktade honom. Han var alltjämt densamme. Hade han märkt att han första gången injagade förfäran hos mig? Vågade han nu ej göra det minsta steg till närmelse?

Detta tysta betraktande av varandra fortsattes en tid bortåt. Vi blevo så förtrogna med varandra, att vi av blickar och ansiktsuttryck började kunna läsa varandras tankar.

En önskan att verkligen kunna meddela mig med honom uppstod hos mig. Och jag trodde mig märka att han hyste samma åstundan.

Men huru detta skulle låta sig göra kunde jag ej förstå.

Emellanåt greps jag dock ånyo av denna ängslan och oro hans första framträdande vållat mig. Jag sökte motarbete denna känsla av medlidande han väckt hos mig. Kanhända innebar bekantskapen med honom en större fara än jag ens anade? Jag märkte att mina kroppskrafter avtogo för varje dag.

Under ett par av dessa dagar, då tvivlet fått överhand med mig, hade jag ej uppsökt honom vid dammen.

Jag satt en morgon på en av de stora trädrötterna inne i allén. Jag hade setat en lång stund och överlagt med mig själv, om jag borde gå fram till dammen eller ej och hade till sist beslutat mig för att göra det.

Nöjd med detta beslut satt jag dock ännu kvar och betraktade den landskapsbild jag hade framför mig.

Från min plats inne i den mörka hålvägen blickade jag ut över en flik av parken.

Men under det jag var fördjupad i betraktandet av de släta solbeglänsa gräsmattorna och de i höstrodnad prunkande trädgrupperna, hade jag en förnimmelse av att den lösa fuktiga myllan tätt vid mina fötter höjde sig, liksom var det någon som sökte arbeta sig upp ur jorden.

Dock fortfor jag envist att betrakta de små spåda asparne med sina darrande röda blad och de yviga hängbjörkarne, från vilka ett regn av gula gnistor tycktes flyta ned mot de ännu klargröna gräsmattorna.

Först då det blev alldeles stilla bredvid mig, kunde jag förmå mig att rikta mina blickar nedåt.

Jag blev ej förvånad. Det var som hade jag blott väntat detta: överkroppen av en människa hade växt fram ur jorden.

Jag såg ett huvud med svart hår, ett naket bröst och ett par armar som stödde sig med armbågarne mot myllan.

Det var som såge jag en människa, vilken blivit avskuren tätt under bröstet ligga på marken, så nära slöt sig hans kropp till jorden.

Ansiktet höll han bortvänt. Jag såg endast en del av kinden.

Men då han nu med en långsamhet som en sjukling, vilken vrider sig på sitt sjukläger, vände sitt bleka anlete upp emot mig, då kände jag genast igen honom.

Det var Han, vars bild jag förut så ofta betraktat i dammen.

Han slog upp sina stora dystra ögon och sedan han betraktat mig ett ögonblick, frågade han sakta:

— Inger jag dig ännu fruktan?

— Nej, svarade jag i undskyllande ton. Det var blott den gången, då jag så plötsligt märkte, att det ej var min egen bild jag betraktade utan. . . en annans.

— Och dock har jag sökt närma mig dig så sakta, så omärkligt, att jag ej skulle framkalla oro eller ångest hos dig.

— Ja, jag har anat det. . . ja, jag vet det, stammade jag.

Vi tego båda en stund. Så började han åter:

— Du ser ut som vore du vek. Men i ditt inre är du hård och kall.

— Mitt hjärta är svagt och måste skydda sig.

— Måste du skydda det mot vänskap och kärlek? Kan det ej öppna sig för dem, vilka komma till dig mötes med utbredda armar?

— Jo, jo blott allt för villigt. . . Men vem har väl någonsin kommit mig till mötes med öppnad famn, som ej gjort det för att sedan få slita mig i stycken?

— Äro människorna sådana? frågade han med en förvåning, som sökte dölja en undertryckt glädje.

— Människorna veta aldrig vad de göra. Minst då de handla under kärlekens tvång. . . eller vänskapens.

— Du fruktar alltså?

— Ja, jag är feg. Feg som den svagare, vilken ej inser, varför han skall inlåta sig i strid med den starkare blott för att denne skall få förinta honom.

— Men en vänskap, som ingenting kräver, fruktar du även den?

— Om en sådan funnes. . .

— Den finns.

— Syftar du på dig själv?

— Jag syftar på den vänskap en skugga förmår skänka åt honom, som hon är dömd att följa genom livet. Frukta du även den?

— Nej.

— Räck mig din hand.

Han sträckte upp sin starka håriga arm och tryckte min framräckta hand. Han tryckte den ett enda ögonblick, men så hårt att den blev iskall.

Med detsamma försvann Han likt en dimma som sugits upp av jorden.

Dagarna närmast efter detta vårt första samtal stängde jag inne mig på mina rum.

Jag kunde ej tåla att se människor. Och att höra dem tala var för mig så pinsamt som vore deras ord gällt klingande cirkelsågar, vilka borrade sig in i mig.

Varför kunna ej människor lära sig att tiga, då de ej hava annat än missnöje och hat att skänka åt andra?

Missnöjda äro de med sig själva, missnöjda med sin rikedom, missnöjda med sitt armod. Och allt som ej är deras eget, allt som de ej kunna använda till bränsle åt sitt missnöjes övermättnad, allt det hata de.

Varför, varför kunna de ej vända de skarpslipade vapnen mot sig själva och ur sitt eget liv bortskära det som värker?

Älska sig själv, vem kan ej det? Men att hata sig själv, hata så att man blir fri att älska andra, det är det enda som gör livet skönt. — —

Jag gick dag och natt av och an på mina rum. Sedan jag hört Hans röst, blevo alla människor mig så främmande. Jag kände att jag hade långt mindre gemensamt med dem än förut.

Timtals kunde jag gå och betrakta denna min hand som Han tryckt.

Han hade ju endast pressat den hårt och dock tycktes det mig som om han berövat den något. Vad hade det skett för förändring med den?

Den kändes ännu som hade den varit förfrusen. Och när jag någon gång utmattad sjönk ned på min säng och lyckades sova ett par timmar, vaknade jag alltid med en känsla av att handen var borta.

Jag kunde till en början ej undgå att rysa, då jag fann den liggande på mitt bröst, men kall och oförmögen att röra sig. Då jag med min andra, varma hand vidrörde den, var det som toge jag en främmad i handen — eller ett lik.

Hade Han endast berövat den en del av dess värme? Eller höll den på att förvissna?

Hans handtryckning hade varit så innerlig. Den röjde så mycket godhet, att det ej kunde ha varit Hans avsikt att därmed skada mig.

Blott ett par gånger har jag mött människor som vetat att inlägga så mycket i en enda handtryckning. Men jag har efteråt aldrig återsett dem.

De hava själva ej tänkt på, att det var sista gången vi träffades. De talade om återseende och en kort skilsmässa. Och dock var där i deras handtryckning något som dem omedvetet sade mig, att det var ett avsked för alltid.

Och Han, Han hade inlett sin vänskap med mig med

en sådan handtryckning. Var Han kanske någon som gått bort och som nu vände åter? Var Han någon av dessa samma vänner, som nu voro döda?

Han var mig så främmande. Dock kände jag mig så starkt dragen till honom, liksom då man står inför en fara man finner den skön och berusas av den, blott man öppet ser henne i ansiktet.

Jag borde kanske ha känt fruktan för Honom. Men just detta okända och främmande hos Honom eggade mig att söka genomtränga Hans tillvaros hemlighet.

Allt sedan vårt första närmande försiggått, hade all ångest vikit ifrån mig. Om Han plötsligt trätt mig till mötes, under det jag gick här inne i min bostad, skulle jag ej ha blivit häpen, ej ens förvånad. Jag skulle ha skyndat Honom till mötes med ett glatt utrop.

Men Han visade sig ej.

Slutligen en dag, då det störtregnade, så att människorna ej vågade sig utomhus, kastade jag på mig en kappa och gick ned i parken.

Jag gick bort till allén, som i dag var mörkare än vanligt. Regnet trängde ej igenom det täta lövvalvet, utan silade endast ned efter trädstammarnas fåror, fast där utanför föll det så tätt, att det stora valvet under träden liknade ett tempel på havets botten.

Jag hade knappast hunnit att sätta mig på samma trädrot som förut, innan jag märkte Honom vid min sida.

Då jag såg på Honom, flög ett lätt småleende över Hans anlete, som hade Han med förnöjelse anat, att jag längtat efter att ånyo få se Honom.

Hans drag blevo dock genast åter allvarsamma och dystra som förut.

Det var jag, som bröt tystnaden:

— Ja, jag har längtat att få återse er. . . Vi ha ännu så mycket att säga varandra.

— Åh, att säga varandra? — — För din skull vore det bäst, att vi ej samtalade för mycket.

— Tänk ej på mig, jag är van att bära sorgen.

— Det finns sorger dem ingen människa uthärdar bära. Vi, som ej kunna dö, för oss är det något annat.

— Kan du ej dö?

— Lika litet som jorden . . . eller solen.

— Är det din största sorg?

— Ja, den allra största.

— Och vi människor frukta döden.

— Därför att ni tro, att ni äro de enda som verkligt leva. Därför att ni tro, att ert egentliga liv är slut med döden och ej kan föreställa er, vad som komma efteråt. Om ni kände livet så, som jag känner det, skulle ni se att ni alltid levat och alltjämt kommer att fortsätta att leva. Det är blott livets former som förändras och det. . . är inte det, det allra skönsta livet har att bjuda — er?

— Ditt liv, kan det då inte undergå förändring?

— Nej, det är och förblir alltid detsamma.

Jag kunde ej säga något. Hans ord hade för mig öppnat en avgrund, vari jag ej tordes blicka ned, men som jag endast kunde ana.

Ja, jag hade ju, även jag, känt detta. Jag hade sett djur dö och jag hade förvånats över, med vilket lugn de gingo döden till mötes. Jag hade aldrig sett dem vilda och förtvivlade som människorna kunna vara.

Och blommorna sedan! De ha ju levat ett helt liv på en enda sommar. Är det kanske därför hösten är så skön, att blommorna och bladen då endast önska att få dö?

Jag vände mig till Honom:

— Finns det då ingen möjlighet till att du kan få din önskan uppfylld?

— Nej, inte så länge jag förblir i mitt nuvarande tillstånd.

— Hur så?

— Nu måste jag alltid följa dig som vore jag din skugga. Då du går, trampa mina fötter emot dina. Jag går genom jorden liksom du genom luften. Så måste jag följa dig, så länge du är en människa. Då du är borta, måste jag följa en annan.

— Kan ingenting bringa en ändring häruti?

— Jo. . . men endast en människa.

— En människa? . . . Kan jag göra det?

— Jag vet inte om *du* kan det. Jag vet blott, att en människa kan det.

— Huru? På vilket sätt?

— Den frågan kan jag ej besvara. Det skulle kunna bringa olycka över dig.

— Mig kan ingen värre olycka hända än att nödgas förbliva den jag är.

— Jo, det finns en som är ändå större.

— Än så då? Jag ber dig att säga, på vilket sätt jag kan rädda dig?

— Vill du taga på dig ansvaret därför?

— Ja, det vill jag.

Han böjde sig ned. Jag trodde, att Han ej ämnade svara. Men så sade Han det, helt sakta så att regnets prassel nästan förtog ljudet av Hans röst:

— Att byta tillvaro med mig.

Länge voro vi båda tysta.

Jag hade väntat dessa ord. Jag hade tvingat Honom att uttala dem.

Men nu, när de voro sagda, fann jag dem dock överstiga mina förväntningar.

Mitt medlidande med Honom kände inga gränser. Jag kände mig dragen till Honom av denna sympati,

som en olycklig känner för den vilken träffats av en större olycka än han själv.

Jag kände mig i stånd att göra allt för Honom, allt som låg inom det rimligas gräns. Men detta att taga hela Hans sorgebörd på mig, att fördöma mig själv till en sådan tillvaro som den Han nu förde, var ej det för mycket, översteg det ej måttet av all mänsklig förmåga av självuppoftning?

Han började åter att tala:

— Du finner min egoism frånstötdande. Du kan ej förstå hur jag kunnat framställa en begäran som denna. Tror du inte att även jag känner detta? . . . Och dock har jag nödgats att framställa den, nödgats därtill även med fara att detta blir vårt sista samtal. . . Det är ej ofta jag kunnat närma mig en människa. Och då det någon gång lyckats mig, är jag ej då tvungen att framställa denna begäran, den enda som kan bringa mig den förändring jag längtar efter?

Jag hade skiljts från Honom den gången utan att kunna ge Honom ett ord till svar. Och Han tycktes heller inte ha väntat att jag skulle svara.

Jag tillbragte ånyo några dygn fulla av ångest och pina på mina rum. Min självbevarelsedrift sökte övertyga mig om, att jag genast måste avbryta all förbindelse med Honom. Att jag måste förhindra varje nytt sammanträffande med Honom. Han fick under inga villkor bli i tillfälle att ånyo inlåta sig i samtal med mig. Skulle Han visa sig, måste jag med obeveklig köld vända mig bort ifrån Honom och ej genom ord, blott genom mitt ansiktsuttryck — låta Honom förstå att all bekantskap oss emellan var slut.

Så resonerade mitt förstånd. Och jag bjöd även till att följa dess råd.

Men känslan? Känslan är nyfiken som en kvinna och liksom kvinnan begärlig efter just det farliga, det absolut förbjudna. Känslan gick alla möjliga krokvägar för att få mig att glömma och förbise vad förståndet rått mig. Skulle det bli mig möjligt, att ur mitt minne så fullkomligt utplåna bilden av Honom att det ej bleve minsta spår kvar, som kunde välla mig pina? Då det var självklart att detta var omöjligt, varför försökte jag då att jaga någon på flykten, som jag ändå aldrig kunde bli kvitt? Vore det inte bäst att fortsätta bekantskapen med Honom, som om ingenting hade hänt, som om de där fruktansvärda orden aldrig hade blivit uttalade? Det vore ingen fara om jag blott tog mig i akt.

Jag stred ändock emot. Jag sökte finna någon utväg att totalt förrinta Honom. Att ur mitt inre leta fram bilden av någon människa jag älskat högre än alla andra, att ånyo bringa denna bild till liv tillika med alla de minnen, som voro förknippade med densamma, och att själv slutligen gå upp i en enda stor kärlekskänsla för denna bild och på så sätt bliva kvitt minnet av Den Andre.

Men hur jag än letade, lyckades jag ej finna någon sådan bild. Många sköna blida minnen letade jag fram, kvinnor som jag älskat utan att ha ägt dem eller ens yppat min kärlek för dem, goda uppriktiga vänner mot vilka jag alltid förblivit trofast. Men fastän jag tog fram dem en för en och deras drag förgylldes av avståndets förskönande solnedgång, erhöll ingen av dem ens tillnärmelsevis en liknande intensitet, som den fasansfulla bilden där nerifrån.

Jag hade förut känt mig skyddad för Honom här inne i mina rum. De gamla bonade golven syntes mig så ogenomträngliga, att de uteslöto varje tillnärmelse från Hans sida. Men striden för att befria mig från Honom

hade endast med varje dag skärpt minnet av Hans bild och stundtals stod denna så tydligt framför mig, att jag blott väntade, att den när som helst skulle taga gestalt och bliva till verklighet.

Det är mig knappast möjligt att tänka tillbaka på dessa dagars lidanden. Jag visste ej vad jag skulle taga mig till. Började jag gå fram och tillbaka på golvet, som jag förut brukade då smärtan överföll mig, måste jag stanna gång på gång, ty jag hade förnummit en darrning i golvtiljorna, som ej gärna kunde härleda sig från mina steg. En stund kunde dessa vibrationer vara borta, men plötsligt kommo de igen.

Förtvivlad rusade jag bort till pianot och började spela. Jag gav mig ej tid att söka fram några noter. Jag ville blott spela någonting, som kunde skänka mig styrka och lugn, och jag högg in på vad jag kunde minnas ur något Allegro av Beethoven, men när det jag mindes var slut spelade jag ändock vidare, om det var det jag inte kunde minnas av Beethovens egen musik eller om det bara var mina egna försök att fortsätta hans tankegång, det vet jag inte.

Men jag måste alltjämt stegra musiken. Försökte jag gå över till ett långsammare tempo, flammade oron inom mig upp ånyo. Det blev forte och fortissimo. Jag visste ej hur jag skulle förmå stegra detta vattenfall av toner i det oändliga. Det måste ju finnas en gräns och när den gränsen var uppnådd, vad så? Till min häpnad fortsatte jag likväl utöver vad jag trodde vara gränsen för det möjliga. Jag gladdes åt min själsstyrka, men en ny gräns skulle i alla fall snart yppa sig.

Jag hade hela tiden en förnimmelse av att i samma ögonblick jag skulle upphöra att spela, skulle jag finna Honom livslevande bredvid mig. Jag måste därför fortsätta och måste ständigt stegra.

Ångesten hade givit mig en styrka som var alldeles onaturlig, mina händer och fingrar kändes som vore de av stål, hela pianot skälvde under det våldsamma fortefortissimo som rasade fram över detsamma. Beethoven kunde det inte gärna vara jag nu spelade och inte heller var det något jag själv komponerat. Jag lät mig endast ledas som i blindo av den idén, att nu om någonsin måste jag söka nå upp till och sedan överträffa det fortefortissimo jag en gång hört Rubinstein utföra.

Jag vet egentligen inte hur långt jag nådde i denna riktning. Jag minns blott att det syntes mig som hade jag lyckats nå upp till något slags vansinnigt fortefortissimo och att sedan jag framkommit dit, allting blev mig så likgiltigt, att jag plötsligt upphörde att spela och slöt med ett dissonansackord så skärande, att jag själv störtade bort från pianot.

När jag vaknade nästa morgon, fann jag mig ligga i min säng fullt påklädd och med huvudet nedborrat bland kuddarne.

Solen sken in genom fönstret, flugorna surrade och surrade, och längst bort i våningen kvittrade min lilla kanariefågel med full hals.

Det var ett ögonblick som skulle livet sådant det förut var ha återvänt till mig. Men så i nästa sekund tvang sig fasan ånyo in på mig och jag tyckte mig känna tårar invärtes vid tanken att allt mitt förflutna var en gång för alla en avslutad period av mitt liv, som aldrig kunde återupprepas. Att jag nu för alltid var dömd att släpas omkring av ett fantom som med varje dag utsög mitt eget jag ur mig, tills måhända även jag en gång skulle bli lika tom och utplundrad på allt det mänskliga hos mig, som den skugga Han förut varit.

Den lilla ljusning denna morgon bragt var snart utplånad och jag försjönk ånyo i en slags dvala, där tankarna alltjämt piskade mig likt furier. Min motståndskraft fanns kvar, men jag förmådde ej längre använda den. Dvalan var en art av resignation. Jag ville överflytta striden till Hans eget fält. Det var kanske bäst att det oundvikliga kom ju förr dess bättre. Min pina blev måhända mindre, om Han iklädde sig full verklighet och jag ständigt kunde se och tala med Honom, mot att som nu varje ögonblick frukta Hans plötsliga tillkomst.

Jag tillbragte min dag halvliggande i en vilstol tätt invid ett skumt fönster, vars utsikt skymdes av den höga parkmuren övervuxen av klängväxter. Jag ville denna dag att världen skulle vara så liten som möjligt. Jag hade liksom dragit ihop den till en enda liten fläck, från vilken alla andra voro utestängda: mitt fönster, därutånför en liten bit av en kortklippt gräsmatta, ett par höga smala blomsterstänglar med några hängande knoppar, den av flera olika slags klängväxter övertäckta muren, ett stycke av ett rasslande aspträd och bredvid detsamma en liten intetsägande blå flik av himlen.

Inom denna tavlas trånga ram utspelades mina tankars drama denna sista dag av min tillvaro i verkligheten. Det kan ej vara till glädje för någon att berätta vad jag allt genomlevde denna dag. Den förflöt likadant som alla andra, ända tills den närmade sig sitt slut.

Jag hade en stund varit försänkt i ett tillstånd av vaken slummer, då jag plötsligt märkte att skymningen fallit på. Poppeln där bakom muren hade blivit svartgrön och från den lilla fliken av himlen hade allt det blåa utplånats och ersatts med ett strålände elfbensgult. Och när jag sakta vände på mig och betraktade den svarta slagskugga, min vilstol kastade över

mattan bredvid mig, såg jag Honom ligga där i fullkomligt samma ställning jag själv nyss intagit.

Jag kände mig med ens egendomligt lugn. All fasa och oro hade flyktat. Jag tänkte blott att så som det måste vara, så är det nu.

Hans nakna håriga kropp väckte ej min motvilja i samma grad som förut. Jag hade så småningom vant mig vid hans gestalt och den där tryckande melankolien i hans anletsdrag hade mistat något av sin tyngd.

— Jag har väntat dig. . .

— Ja. Men du har stritt emot, fast du visste det inte skulle hjälpa. Du kunde ha besparat dig mycket.

— Du känner, vad jag har att urskulda mig med.

— Allt urskuldande är dumt och onödigt. Du tänker och vill endast ett, men du gör någonting helt annat. Kasta nu en gång för alla bort detta allt för mänskliga lyte och utför vad du vet att jag önskar.

— Du skall bli människa. Helt och hållet. Följ mig.

I.

Vårt liv dessa första dagar av vår samvaro minnes jag som en av de ljusa drömmar, vilka stjåla sig på en när sömnen är så ren och djup, att den är befriad från alla reflexioner och inte ens minnet längre är vaket.

Alla detaljer äro utplånade eller hållna i så dimmiga konturer att man ej kan återgiva dem. Man kan blott återkalla i sitt minne en känsla av stilla ljuv berusning, utan att man vet några direkta orsaker. Vi kände båda en underbar lycka, som förskönade allt omkring oss. Allt vad vi sågo fick en strålgans över sig, det var som hade vi plötsligt fått en förmåga att avlägsna allt oskönt från människornas och tingens liv, så att endast det som var skönt trädde fram ur dem.

Min känsla av lycka var dock endast en svag reflex av Hans. Jag blev den passive, som rycktes med av Hans hänförelse. Det var ju för Honom allting var så nytt och underbart. Ur det som för mig sjunkit ned till vardaglighet hämtade Han upp hela skatter att hänföras över. Allt det gråa dystra omkring mig erhöll liv genom Honom och jag vande mig denna första tid att se allt genom Hans ögon och med Hans kvinnligt skarpa iakttagelseförmåga.

Det var ett mellanting mellan ett barn och en kvinna denna varelse jag gjort till min ständige följeslagare. Han hade ännu barnets lättörda hjärta, som gör att det under ett sken av godhet mäktar fördölja den lilla djävulska tyrann, som är innesluten i dess ännu obegränsade och oprövade vilja. Och Hans vidöppna ögon betraktade livet med den nyss mognade kvinnans

hungriga blickar. De sögo sig fast vid allt, som kom i deras väg, och de trängde genast ned till bottnen på ett sätt, som är oss män nästan alltid förnekat.

Vi beslöto oss genast för att resa vår väg. Jag kände en besynnerlig oro för Hans skull. Det var som hade vi begått ett brott, som någon kunde uppdaga. Och sedan det blivit uppdagat skulle vi kunna bli ut-satta för nedriga trakasserier av den lumpna hopen, som alltid hatar människor, vilka draga sig tillbaka från densamma för att leva för sig själva och sina verkliga intressen.

Det fanns också ett annat skäl, som instinktivt lockade mig att uppsöka ensamheten i en främmande omgivning. Trots den varma vänskap, som uppstått emellan oss, hade jag en förnimmelse av att det själsliga envig, som börjat redan vid vårt första sammanträffande, skulle komma att fortsättas, sedan den fascinerande kraft Han till en början utövat över mig börjat försvagas genom dessa vardagslivets trivialiteter, som ha en sådan egendomlig förmåga att kunna spränga även de fastaste vänskaps- och kärleksband. Jag ville inte att en strid sådan som denna skulle utkämpas mellan oss i den omgivning jag så länge haft. Jag tvekade inte om hurudan utgången skulle bliva, ty från första stunden av vår samvaro hade jag lyckats inbilla mig själv, att det under alla förhållanden var jag, som var den starkare och som skulle hemföra segern, närhelst en slutstrid komme att uppstå.

Denna min olyckliga känsla av överlägsenhet tvang mig att visa Honom denna godhet en äldre broder gärna ådagalägger gent emot en yngre. Jag trodde att denna godhet skulle imponera på Honom, att den alltid vid varje stridstillfälle skulle utgöra ett plus till fördel för mig. Att jag genom densamma skulle helt omärkligt kunna belasta Honom med en tack-

samhetsbörda som han finge svårt att utan vidare kasta av sig.

Jag kände en besynnerlig oro, innan allt var klart för vår avresa. Jag hade beslutat mig för att lämna staden utan att låta någon få veta om det. Jag kände rent av ett behov att omgiva mig med denna hemlighetsfullhet. Och inte heller skulle någon få veta vart vi begåvo oss. Jag hade själv på kartan letat ut en liten kustby, belägen så avlägset, att man aldrig hört talas om att någon människa besökt den.

Under det att mitt sinne var uppfyllt av en pinande oro, tog Han hela denna frivilliga rymningshistoria med största lugn, nästan likgiltighet. Jag brann av samma feber som en inbrottstjuv, vilken varje ögonblick befarar att bliva upptäckt och berövad resultatet av de genialiska kombinationer, varigenom han är på väg att vinna en stor skatt, som för alltid skall trygga hans tillvaro.

Först när vi sutto i kupén på nattåget och jag kände detta rulla bort från staden ut på den slumrande landsbygden, började jag känna mig lättare till sinnes. I soffhörnet mitt emot mig hade Han slagit sig ned. Jag såg Honom småle emot mig med ett halvt överlägset, halvt medlidsamt småleende.

— Du har oroat dig alldeles i onödan för denna avresa, stackars vän, förklarade Han, i det Han bjöd till att visa sig så vänlig som möjligt. — Nu ska vi inte bekymra oss om någonting utan ta dagen som den kommer. Du har ordnat allt så praktiskt för oss. . . jag skulle rent av vilja tacka dig. . .

Och han räckte mig båda sina händer. Jag tvekade ett ögonblick, men så gav jag Honom mina. Jag kände ånyo samma iskyla tränga in i mina ådror, som då jag första gången räckte Honom min hand.

II.

Vi tillbragte några härliga dagar i den lilla kustbyn. Allt vad Han såg var nytt och hänförande för Honom. Och i sin hänförelse ryckte Han mig med sig. Även jag var ju en slags frigiven fånge och kunde därför se tingen omkring mig i ungefär samma nyhetsdager som Han. Men Han såg så mycket, som jag aldrig förut lagt märke till, som för mig haft vardaglighetens slöja över sig, men som Han med sina fullkomligt nya ögon fann häpnadsväckande och beundransvärt.

Han fick också under dessa dagar tillbaka mycket av den godhet och den värme jag iakttagit hos Honom de första gångerna Han visat sig för mig. Vi knöto ett allt fastare vänskapsband. Han gjorde allt vad Han kunde för att utplåna ur mitt minne varje spår av den beklämning jag känt. Det där tryckande melankoliska i Hans eget väsen hade Han nästan helt och hållet arbetat bort. Till och med Hans anletsdrag hade något av ett förklarad skimmer över sig.

Så tyckte åtminstone jag. Men människorna omkring oss måtte ha sett Honom med andra ögon. Jag lade märke till att de visade sig mera kyliga och otillgängliga mot Honom än de visade sig mot mig.

Vi strövade emellertid omkring till lands och vatten. Överallt mötte oss nya hänförelser. Den klara friska luften var ensamt den en outtömlig njutningskälla för oss. Färgerna på havet, på himlen, på de heta klipporna vid stranden kunde när som helst bringa oss i extas. Vi

vältrade oss i färgsensationer och vi uppdagade färger i det som förut synt oss färglöst.

Även människorna omkring oss förekommo oss nya. Vi iakttago, huru de var och en hade sina små egenheter och hur det just var i dessa smådrag vars och ens speciella karaktär lyste fram. Förut hade jag skurit dem alla över en kam och i dem sett en enda typ: kustbon. Numera såg jag att bakom detta för dem alla gemensamma även fanns en sådan rikedom av personligt karaktäristiska drag, att de var och en kunde ge stoff till en människoskildring i stort. Och jag såg hur från början till slut falskt konstruerade alla dessa skildringar från kustbons liv äro, vilka den stora godtrogna allmänheten med sådan begärlighet slukar.

Jag lärde mig hålla av dem, dessa ensamhetens stora barn, långt mer än förut. Även min vän lärde sig uppskatta dem, men Han tycktes känna sig mera främmand för dem och i sitt sätt iakttog Han alltid en bestämt avvisande kyla. Särskilt för kvinnorna hade Han en o-betvinglig motvilja och Han kunde ej förstå vad det var som gjorde, att jag kunde känna mig dragen till den ena eller den andra bland dem.

Detta hindrade icke att alla visade oss den största välvilja och att de, vilka vi kommo i beröring med, gjorde allt för att vi skulle trivas bland dem. Sedan vi från närmaste stad skaffat oss färger och penslar och börjat måla små landskapsbitar, för övrigt av allra anspråkslösaste slag, stegrades denna välvilja till nästan en slags förgudning. I synnerhet allt vad Han målade väckte deras förtjusning, under det att mina skisser syntes dem för färgstarka och brutala. Jag lade märke till, att när Han talade om färger, rörde Han sig alltid med de mest prunkande och intensiva, men så snart Han skulle fästa dem på duken rörde han ihop dem till något grågrönt, urvattnat sammelsurium, så

att hans skisser liknade gamla urblekta oljefärgstryck. Måhända var det därför folket hade lättare att sentera dem.

Vi seglade numera nästan varje dag ut bland skären, där vi lade till vid någon ensam holme för att måla, fiska och bada.

Bland dessa våra utflykter minnes jag särskilt en. Det var en strålande vacker sommardag. Havet låg på morgonen som en spegel och landskapet i sin helhet hade en strålgång över sig, så att det smärtade ögonen. En liten bris sprang plötsligt upp och vi begåvo oss ut med vår segelbåt. Vi voro så hänförda att vi knappast lade märke till, att vi kommo allt längre och längre ut, förr än vi befunno oss ute bland de allra sista låga skären, alldeles ute i havsbandet.

Trots brisen rådde en tryckande värme, som förtog oss all lust att arbeta vare sig med pänslar eller fiskredskap. När vi närmade oss det sista skäret, beslöto vi oss därför att landstiga på detta för att bada.

Redan på avstånd hade vi sett några fiskmåsar kretsa i närheten. Så snart vi lagt till, flögo hundratal måsar upp och samlade sig i en stor skriande flock högt över skärets mitt. De bildade ett stort moln som fladdrade än hit och än dit och ur vilket en oavbruten ström av hes förtvivlan och vrede slungades ned över oss.

Vi förtöjde båten invid en bergskreva, vilken här bildade en liten hölj med fin vacker sandbotten, en badbassäng danad av naturen själv. Vi klädde av oss och badade i det klara av sälta fräsande vattnet. Det var så kallt att man endast kunde doppa ned sig ett par gånger och sedan skynda upp igen. Vi sträckte ut oss på klipporna för att soltorka.

En egendomlig stämning kom över mig, när jag låg här, själv naken i denna nakna natur, med det skri-

ande molnet högt uppe under solen, så att jag ej längre kunde se det, och bredvid mig på klipporna denna håriga människokropp jag första gången sett uppstå ur den fuktiga myllan. Det var som rasslade det inom mig, liksom när en skara krigare samla upp sina vapen. Från något hemligt rum inom mig trängde fram en åstundan att nu, just nu, medan de vilda skrien ljödo över mitt huvud, i denna hänsynslösa nakenhet, i denna våldsamma omgivning, tvinga denne obehörige tillbaka till den värld, där Han hörde hemma.

Men i samma ögonblick denna önskan blev medveten för mig, trängde en ström av glödande smärta in i mitt bröst. Jag genomlevde liksom i en blixtråle alla de kval Han skulle känna och hur samma kval skulle återtona även inom mig och slita och riva likt klor i mitt inre och jag såg som i en tydlig vision Hans sista blick riktas emot mig.

Jag vändades så att ett stönande ljud ofrivilligt trängde fram över mina läppar och kom Honom att vända sig emot mig. Jag såg på Honom i fasa, undrande om Han förnummit mina tankar, och jag såg Hans anlete förvandlat, återförvandlat till samma outhärdliga svårmod som fordom.

Hade Hans hjärna uppfångat, vad som rört sig inom min? Visste Han också att faran redan var överstånden? Att Han ännu hade en tid att andas ut, innan den slutligen tvekampen skulle börja?

Möjligen. Ty Han bröt tystnaden och talade till mig om helt andra ting, liksom fortsatte Han endast den tankegång, som pågått inom Honom själv. Hans stämma hade en klang av mjukt guld.

— Är det inte som om jorden plötsligt gått flera tusen år tillbaka i tiden och blivit ny igen? Som om vi två äro de enda och första människorna på denna unga jord? Hör du icke hur fåglarna där uppe känna

förvåning och fasa över dessa två nya främmande djur, som drivit i land på deras fäderneärvda klippor? Känner du kraften som strömmar fram ur urbergen under oss? Det är som skulle min kropp i dag ha sugit till sig något av urmänniskornas krafter ur den klippa jag vilar på. . . Min vän, låt oss hälsa varandra som de första bland människor med en broderlig omfamning.

Och innan jag hann förhindra det, kände jag Hans håriga bröst prässas mot mitt.

III.

I flera dagar rasade jag mot mig själv över min svaghet att ej befria mig från Honom den dagen där ute på skäret.

Jag sade mig själv, att för var dag som gick, samlade Han ihop mer och mer motståndskraft och det tycktes mig som skulle Han taga denna kraft ifrån mig. Mina fysiska krafter hade visserligen inte minskats, snarare tvärtom, men jag kände inom mig en egendomlig maktlöshet, som ökades med varje dag, och som jag ej visste hur jag skulle kunna bekämpa.

Att dikta hade alltid förut varit mig en källa till kraft. Jag försökte gång på gång, jag satt i timtal vid mitt skrivbord utan att kunna forma en fras, som jag gillade, eller som i någon mån närmade sig till det jag för ett par år sen skrivit. Hela min diktareförmåga hade blivit förlagd till ett helt annat plan, kraften att svetsa samman stoftet till nya tankekombinationer var nästan fullkomligt utsinad. Min hjärna var endast mottaglig för direkta sinnesintryck, vilka ägde en intensitet som aldrig förut, men som även uteslöt att använda den till annat än direkta impressionistiska skildringar av det mina sinnen helt nyss uppfångat.

Jag undvek Honom under dessa dagar så mycket som möjligt. Han satt nere vid stranden och målade sina oljefärgstryck, omgiven av en hel skara beundrande barnungar, under det jag begav mig ut på strövtåg inåt landet eller ut till havs. Vad jag såg på dessa strövtåg

använde jag sedan till stoff för en dagbok, en dagbok över naturen.

Jag har ännu kvar några av dessa mina anteckningar och jag lämnar här ett par utdrag ur dem, vilka måhända kunna indirekt giva en föreställning om, vad jag samtidigt uthärdade i mitt inre.

UR DAGBOKEN.

Regndag i trädgården.

Träden drypa av fuktighet, som då det regnat hela natten. Gångarne glänsande våta, mildt gråvioletta. Det gröna från krusbärsbuskarna hänger tungt ned på båda sidor. Stora fallfärdiga droppar på alla blad och kvistar. Trädstammar och gienar böjande sig sotsvarvta in emellan det gröna, som vänligt smyger sig omkring dem och söker dölja dem, utan att kunna.

Inne mellan trädens fyrkanter ligger den feta svartvioletta myllan utan växtlighet.

Himlen hänger gråvit och oviss däröver. Var ljuset smugit sig igenom kan ej synas, men det breder ut sig över träden och fröjdar sig åt det fuktiga gröna. Och på varje blad ligger det likt ett blått darrande skimmer från himlens osynliga blå. Varje blad är som en flik av himlen. Ty himlen ligger i dag på jorden.

Vid bäcken.

På dunkelt lergult glas flyta stora näckrosovaler av mörkt silver. Ovalerna kantade med små gnistrande stjärnor. Varje vasstrå fäst i glasskivan med en sprudlande diamant.

Efter solnedgången.

Rökmassor jaga fram över dalen, som ligger där kall, hård och brutal. Den är som vore den härjad av vilda

horder. Bergen stå höga och branta, överdragna av en grå slöja. De längst bort höljda i molnrök. Och det gröna i dalen ligger nedtryckt och svingar i sorgsna toner.

Där solen gått ned en kanelröd flod. Över de rök-höljda bergen längst bort kommer ett sakta jämnt då från rastlösa bränningar, liksom från en stor strid ute i västern.

Förmiddag ute på havet.

Ett varmblått dallrande skimmer över en brett utspänd havsyta. Det slutar vid kustens smala strimma i lätt rosafärg och gult, över vilken tunga rödblåa dunster lägrat sig. Ur dunsterna uppstiga vita ångor, som stå stilla och uppsuga bleknat solguld.

I det milt ljusblå valvet därovan brinner stora flammor som av rödaktig mjölk. Men *en* flamma längre än de andra och utan slut.

Dessa och andra liknande små landskapsmålningar kunna förmodligen ej skänka den som genomögnat dessa rader så synnerligen mycket. För mig däremot utgjorde de, då jag upptecknade dem, en källa till intensiv njutning och än i dag, när jag läser dem, ser jag dessa landskap och situationer så tydligt framför mig, att jag tycker mig när som helst kunna återge dem på duken.

Dessa mina dagboksanteckningar och ensliga strövtåg hade emellertid så småningom återskänt mig en del av min tillförsikt och mitt självförtroende. Jag fick därför en dag mod att försöka en ny kupp för att befria mig.

Fram på eftermiddagen hade Han sökt upp mig nere i trädgården, där jag satt och tecknade. Sorgset små-

leende kom Han fram till mig och frågade, om jag inte ville följa med Honom på en promenad inåt skogen. Han ville inte gärna gå dit ensam, ty Han fruktade att gå vilse.

Jag kunde ju inte gärna svara nej till Hans begäran, framställd på detta ängsligt skygga sätt som var Honom egendomligt. Jag kände dessutom instinktivt, att denna promenad måhända komme att medföra just en sådan kris, som jag i tysthet väntade på.

Han tycktes ana att någonting förestod. Han visade mig en vänskap sådan jag förnummit från Hans sida endast de första dagarna efter det jag befriat Honom. Han fann allt vad jag yttrade vackert och Han kunde bara inte förstå varför jag inte skrev mera, varför jag inte nu med ens kastade mig in i något stort arbete som för alla tider skulle göra mitt namn ryktbart.

Jag låtsades ej märka självskheten, som låg bakom dessa halva fraser. Kanske kände jag mig också i någon mån smickrad över Hans beröm, ty det var så sällan jag hörde något sådant, sedan jag drog mig tillbaka från alla forna vänner och bekanta som kunde ha någon fördel av mig.

Han hade på detta sätt fått mig att mjukna mer och mer och att öppna mitt inre oförsiktigare än någonsin. Och i ett sådant ögonblick av sällsam harmoni mellan oss var det att det underbara inträffade, att jag hörde från Hans läppar dessa ord:

— Kanske är min vänskap en allt för tung börda för dig? Önskar du att jag skall lämna dig?

Han hade förmodligen väntat, att jag ett ögonblick skulle betänka mig, innan jag besvarade en så oförmodad fråga och av en sådan räckvidd som denna. Det var därför helt naturligt att Han skulle häpna, då jag utan att betänka mig, alldeles instinktivt och direkt

från hjärtat besvarade Hans frågor med ett eftertryckligt:

— Ja!

Med detsamma blickade jag rätt in i Hans ögon. Jag såg dem ändra färg, blossa till och slockna. Det var som hade jag i denna sekund sett Honom genomleva ånyo hundratals år av forna kval, som hade Han ånyo störtat ned i denna ändlösa natt, därifrån Han så oväntat framträtt.

Jag kunde ej längre se på Honom. En jätteström av glödande smärtor hade störtat förbi och försvunnit ned i en avgrund. Ingen har rätt att förhåna mig, därför att även jag i denna stund krympte samman under svedan.

Mina blickar hängde sig fast vid landskapet framför oss. Solen hade gått ned och lämnat endast en blekgul strimma efter sig. Men längs den taggiga horisontlinje en hög mörk bergskam bildade, såg jag plötsligt en stor eldsflamma fladdra upp och bredvid den åt båda håll nya eldsflammar tätt intill varandra i en stor halvkrets framför oss.

— Ser du eldslågorna längs horisonten? Ser du deras skarpa tungor?

Ja, även Han kunde se dem. Det var ett omen från själva himlen i det ögonblick, då jag ville stöta bort Honom. Kunde jag verkligen ha hjärta att göra det? Jag borde kunna förstå att Han ännu inte kunde giva sig ut i världsvimlet på egen hand. Endast en kort tid till behövde Han vara mig till last. Sedan skulle Han självmant försvinna. Denna sista tid skulle jag knappast behöva märka Hans tillvaro. Han skulle göra för mig allt vad vänskap och tacksamhet förmådde.

Jag svarade Honom inte. Allt för väl visste jag, vad som hade varit det rätta gent emot mig själv. Men den vägen hindrades jag från att gå av denna blytyngd

som binder oss människor vid jorden och hindrar oss från att någonsin stiga över tröskeln till Olympen eller Valhall: medlidsamheten.

Stum böjde jag min nacke, liksom väntade jag ett ok. Han frågade ej vidare. Tystnad var Hans enda svaga urskuldande. Ännu en gång var jag den besegrade.

IV.

Vi kunde ej någöndera av oss uthärda längre i den lilla kustbyn. Allt det som till en början berett oss sådan njutning genom sin friskhet och omedelbarhet, hade plötsligt blivit oss motbjudande. Landskapet, människorna, den alltid brännande solen voro alltjämt desamma, utan omväxling, utan förändringar. Det var som när man nödgas alltjämt dricka en och samma söta dryck: i början smakar den utmärkt, men när man hållit på att dricka den en längre tid och märker att man inte kan få någon annan, då väcker den tillsist leda, sedermera äckel.

Några dagar endast och vi sutto på tåget till en av de stora städerna på kontinenten. Vi voro så hänförda över allt det nya som strömmade oss tillmötes, att vi båda tycktes ha glömt den hemliga strid som utkämpades mellan oss. Vi glädde oss likt barn åt allt vad vi sågo. Våra medresande på tåget, deras små lustiga egenheter var för sig, huru de till en början sutto där generade stumma, men sedan helt plötsligt slog upp språklådan och berättade alla sina små privata hemligheter, däri de förrådde det fula i sin egoism och framvisade vilka små snuskiga lustar det var, som ledde deras handlingar och nu drivit dem ut på denna äventyrsfärd.

Ingen som såg oss denna dag skulle ha kunnat tagga oss för annat än ett par riktigt goda vänner. Och så märkligt det låter, ett vänskapsband hade dock trots allt uppstått emellan oss. Våra olika sätt att

uppfatta hade så småningom blivit till den grad sammanjämkade, att vi för det mesta sågo allting med samma ögon. Och dock voro vi i vårt inre mera vitt skilda åt än någonsin.

Storstadens buller verkade på oss liksom ett rus som man njuter av. För mig hade det samma nyhetens behag som för Honom. Vi störtade oss därför båda mitt in i det och läto dess svallvågor spola över oss.

Vi uppsökte de folkrikaste gatorna, beskådade de största, mest lysande butikerna, där man måste tränga sig fram, tillbragte halva dagar och nästan hela nätterna på de mest besökta kaféerna. Men längre sträckte sig vår nyhetstörst inte. Människorna voro för oss fullkomligt främmande marionetter, med vilka vi ej hade den minsta lust att inlåta oss. Jag för min del hade ju så länge levat i tillbakadragenhet, att varje samband mellan människorna och mig hunnit brista. Och för Honom voro de alla så nya och främmande, att Han tycktes känna en egendomlig fruktan för att närma sig dem. Fruktade Han månne, att om de kommo Honom närmare in på livet, skulle de uppdaga dessa små egenheter, som ännu skiljde Honom från de verkliga människorna? Han hade kanske lagt märke till att ej ens jag kunnat helt frigöra mig från den fasa Han först ingivit mig, utan att jag ännu en och annan gång vaknade om natten med en käusla av att en döds kall hand pressades mot mitt hjärta för att få det att stanna?

Var Han ängslig för egen del att stifta bekantskap med dessa människor, som dagligen omgävo oss, tycktes Han ännu mera orolig för att jag skulle närma mig dem? Denna Hans oro hade en rakt motsatt verkan på mig, den ökade min nyfikenhet och väckte till sist begär att komma i förbindelse med andra människor igen.

På det kafé, där vi plögade tillbringa de första natt-

timmarna, syntes ofta en ung man med ett förfinat, överlägset väsen. Han hade en tämligen låg panna, men föröfrigt ett stort och långdraget fast mycket smalt huvud. Vi ansågo båda att han måste vara poet, antagligen dramatiker. Han satt alltid i sitt hörn och observerade alla omkring sig med en egendomlig skärpa, på samma gång han också tycktes hysa ett den djupe människokännarens suveräna förakt för själva studieobjekten.

Jag hade allt mer intresserat mig för denna egendomliga personlighet. Jag hade varit oförsiktig nog att resonera med min vän om bästa sättet att närma sig honom. Han tycktes mig vara ett av dessa få undantag, som ännu hade någonting förborgat för mig att utforska.

En morgon kom min vän till mig och frågade som vore det helt naturligt och alls inte häpnadsväckande:

— Kommer du med till kaféet i dag? Menschindsky skulle gärna vilja bli bekant med dig.

— Menschindsky? Vem är det?

— Den där poeten vi båda intresserat oss för så mycket.

— Och med honom har du stiftat bekantskap på egen hand?

— Varför inte? Du hade i alla fall aldrig haft mod att göra det. Han är förresten inte poet. Han är målare.

En trög, svårmodig vrede började uppstå inom mig. Bakom min rygg hade Han gått och uppsökt denne målare-poet, som jag intresserade mig för. Att Han inte gjort det i någon god avsikt kunde jag inse. Varför hade Han annars ända tills nu hemlighållit sin bekantskap med Menschindsky? Förmodligen hade Han velat preparera denne, så att någon verkligt förtroendefull vänskap mellan denne och mig aldrig skulle kunna upp-

stå. Kanske fruktade Han, att jag skulle berätta för målaren någonting om Honom? Och att Menschindsky i sin hänsynslösa egoism skulle råda mig att genast befria mig från den kuriösa parasitvarelse, jag råkat få på halsen. Jag tyckte mig på förhand se den kyliga min, varmed Menschindsky skulle mottaga mig. Min vän hade ju blott behövt fälla några små giftiga ord om mig. Jag följde Honom till mötet med Menschindsky endast för att konstatera, att mina miss-tankar voro berättigade.

Jag dolde försiktigt min vrede och begav mig på utsatt tid till kaféet.

V.

Vi fingo båda sitta en god stund och vänta, innan Menschinsky infann sig. Denna kränkande likgiltighet tycktes mig bevis nog för riktigheten av mina misstankar, därför sårade den mig inte. Den kyliga tonen fanns där också, fast på ett annat sätt, än jag föreställt mig den.

När jag presenterades, smålog Menschinsky på det överlägsna beskyddande sätt dessa vedervärdiga yrkesfotografer anlägga, då de skola utöva sin konst på någon naiv stackare, som man inbillat att han borde föreviga sina anletsdrag på detta misslyckade vis, vilket endast har till syfte att utplåna varje drag av liv som fotografiplåten måhända kunde uppsnappa.

Menschinsky började genast utfråga mig om en del detaljer ur mitt liv, vilka ingenting hade att betyda annat än som en slags kuriosa, men vilka målaren framställde som det enda av något intresse från min för övrigt jämnstrukna existens. Jag förstod mycket väl varifrån denna framställning kommit, och trots Menschinskys omskrivningar tyckte jag mig då och då känna igen min väns uttryckssätt. Sedan han konstaterat dessa fakta, han redan förut kände, och decimerat mig till ingenting mer än dessa, var han fullkomligt färdig med mig och vände sig helt och hållet till min vän, vilken han samtalade med på ett helt annat och förtroligt sätt.

Under detta mitt samtal med Menschinsky hade min vän hela tiden förhållit sig passiv. Han gav mig endast

då och då någon blick eller gjorde någon min, varigenom Han ville göra mig uppmärksam på, vilket märkvärdigt stort intresse den stora konstnären hyste för mig. Denna Hans falskhet sårade och retade mig. Kunde Han vara så dum att antaga, att jag skulle sätta minsta tro till dessa hänsyftningar? Eller var Han så hänsynslös, att Han ville spela med fullt öppna kort gentemot mig?

Vad han än åsyftade, så lyckades Han emellertid få mitt intresse för målaren att svalna. Jag fann Menschinsky mindre djup och klarskådande än jag hade tänkt mig honom. Hade han varit den människokännare han låtsades vara, borde han ha kunnat genomskåda min väns intrig.

Efter en stund bröt jag därför upp. Målaren gav mig en avskedsnick, så likgiltig som hade jag redan länge varit försvunnen för honom. Min vän satte upp en min, liksom skulle nu först det intressanta börja.

Min vän fick den natten verkligen uppleva någonting som intresserade Honom. Han kom hem nästa dag på förmiddagen efter en genomvakad natt. Han smålog mot mig då vi möttes, liksom ville Han antyda, att nu var även Han färdig med Menschinsky.

Sedan jag lämnat dem, hade de stannat kvar flera timmar på caféet. De hade till en början endast resonerat om konst i allmänhet och målaren visade sig vara en människa som inträngt djupt i konstens mysterier, ehuru på sitt sätt och till stor del något på sidan om det som vi ansågo som det huvudsakliga. Min vän låtsades hålla med honom i allt och han blev slutligen så förtrolig, att han började berätta om sig själv.

Han hade förklarat, att han ej kände sig nöjd endast med att måla. Han ägnade sig därför också åt författarskap. Han skrev konstkritik och det antagligen mycket bra, ansåg min vän, att döma efter hur

han samtalade om konst. Vidare skrev han en dagbok om allt vad han upplevde och som han kallade »Könets dagbok». Och slutligen hade han också en gång i tiden skrivit en prosaskildring, däri allting hände liksom i delirium och alla människor voro som berusade av starka gifter. Boken innehöll skildringar av sådana gräsligheter, att målaren ej ens själv kunde läsa dem utan att känna sig illamående.

Sedan Menschinsky sålunda lyftat en liten flik av den mystiska slöja som omgav honom, hade han börjat tränga in på min vän med tämligen närgångna frågor angående vad det var som band Honom vid mig. Min vän hade sökt slingra sig undan med att tala om vänskap grundad på sympati och samstämmade åsikter, men denna förklaring hade Menschinsky genast slagit till marken såsom löjlig och barnslig. Han frågade hånande om min vän möjligen blivit räddad ur sjönöd av mig. Om det var orsaken till att Han var så fästad vid mig? Till sist insinuerade han någonting perverst, men min vän förnekade detta på det bestämdaste. Målaren höll emellertid fast vid detta som den enda tänkbara förklaringen till att vi höllo samman. Att min vän alltjämt med bestämdhet förnekade detta, stärkte Menschinsky endast alltmer i hans antagande.

Under tiden hade de båda förtärt en mängd sprit av olika slag. Målaren hade lagt an på att dricka min vän under bordet, men denne hade varit varit på sin vakt och det hade istället blivit målaren, som började vackla både i rörelser och tal. Till sist hade även han fått nog och på hans förslag hade de båda begivit sig hem till hans atelier.

Menschinsky var nu sentimental. Han hade beklagat min vän över att denne nödgades leva samman med en så intresselös person som jag. Han sökte nå-

gon psykologisk förklaring till vårt egendomliga vänskapsförhållande, men han fann själv att alla teorier han uppställde voro ohållbara. Han drog ut konsekvenserna ur vad min vän yttrat och dessa använde han till bevis för att denne icke var någon verklig man, en man med ryggrad och egen vilja, utan var någon slags halvmesyr.

Målaren stannade här plötsligt av i sitt resonemang, liksom hade han kommit till något resultat, vilket han ej ville uttala. Istället drog han fram en tjock skriven lunta och förklarade, att han ville göra singäst den äran läsa upp ett par kapitel ur sin roman för Honom.

Menschindsky placerade var sitt stora kärll framför dem och började läsa. Det var verkligen häpnadsväckande skildringar han åstadkommit, fulla av vårande passioner, vilka yttrade sig på det mest motbjudande sätt. Min vän kämpade i det längsta emot det äckel Han kände, men målaren föregick Honom med ett sådant exempel, att Han snart nödgades giva tappt. Efter ett par kapital förmådde de icke mera, men så voro de också befriade från varje risk till efterkänningar av deras nattsvirande.

Medan de höllo på att återhämta sig från sina ansträngningar, började Menschindsky plötsligt mulna. Han satt en stund i mörka funderingar, tills han med ens utan några inledningar vände sig till min vän i cynisk självbelåtenhet:

- Aime moi!
- Vad säger du?
- Aime moi!
- Jag förstår inte vad du menar.
- Aime moi!
- Jag begriper fortfarande ingenting.
- Nå, så ska jag få dig till att begripa!

Och Menschindsky rusade bort till sin säng, där han hade en stor hundpiska hängande för att »piska lite själ in i köttet på hyndorna». Han tog piskan, ställde sig ett stycke från min vän, gav denne då och då ett rapp, allt under det han förklarade:

— Så mycket det än retar mig, (rapp) är du en gåta, på vilken jag inte kan finna någon lösning (rapp). Men jag måste leta fram förklaringen (rapp), om jag så skall behöva piska den ur dig (rapp). Är du en man (rapp), så måste du kunna försvara dig (rapp). Är du en kvinna (rapp, rapp) så skall jag piska djävulen ur dig (rapp), tills du hängiver dig.

Min vän hade rest sig upp för att smita undan, men Menschindsky rusade på Honom, fattade Honom om livet och bar Honom bort till sängen. Här kastade han Honom handlöst ned och innan den Andre hann skydda sig, hade Menschindsky givit Honom ett par våldsamma slag med piskan. Den Andre fick genom smärtan kurage till att försvara sig och en rasande kamp uppstod mellan de båda. Så ofta Menschindsky fick tillfälle, ven piskan ånyo och träffade med flåtande slag, som drogo upp breda bulnande strimor över rygg och lår.

Till sist, gripen av en förtvivlan som gränsade till dödsskräck, lyckades det Den Andre att rycka sig loss ur Menschinskys järnhänder. Han rusade direkt på dörren, ned för trappan och ut på gatan. Menschindsky själv hade tumlat omkull i sängen.

Utkommen hade Den Andre snart återhämtat sig. Han hade funnit att Hans dräkt var till den grad söndersliten och förstörd, att Han ej kunde begiva sig hem sådan Han var samt utan hatt och överrock.

Han återvände efter en stund och ropade uppåt trappan på Menschindsky. Dörren till ateljen stod kvar öppen, men där inifrån hördes endast hickningar

samt då och då kluckande ljud som då någon skrattar tyst. Målaren låg antagligen ännu kvar i samma ställning som när han fallit omkull över sängen och tycktes nu ha hjärtligt roligt åt det hela.

Den andre fick stå där länge och ropa efter sina ytterplagg. Till sist blev Menschinsky dock synlig i ateljerfönstret. Han skrattade fortfarande, men på ett krystat ansträngt sätt. Efter att grundligt ha betänkt sig, letade han reda på Den Andres hatt och rock samt kastade dem ut genom ateljerfönstret, långt ut på gatan i det tjockaste dammet.

Och, i det han dragit igen fönsterluckan efter sig, hade han halvt för sig själv muttrat:

— Försök. . . bli en karl. . . med tiden.

VI.

Det var mig pinsamt att se Honom de närmaste dagarne efter uppträdet hos Menschindsky. Om Han ändå hade visat sig en smula förstämnd eller förtretad över den skymfliga behandling Han fått undergå, om Han blott hade hycklat litet vrede, skulle jag ha varit Honom tacksam. Men att vara fullkomligt likgiltig, att snarare framvisa en viss illaluktande självbelåtenhet, detta var mig motbjudande.

Var det möjligt att Han ännu stod så långt under den allra lägsta mänskliga nivån, att Han ej ägde ett spår av självmedvetande och skamkänsla? Jag hade dock sett, hur Han med en otrolig snabbhet tillägnat sig det ena mänskliga draget efter det andra. Allt vad erfarenheten hade lärt mig, hade stått Honom till buds och Han hade med begärlighet hopsamlat allt Han kunde komma över. Skulle det hela ramla sönder, därför att Han icke kunde tillägna sig de allra enklaste men därför mest fundamentala bland mänskliga känslor?

Före denna Menschindsky-natt hade jag sökt sätta mig in i den tanken att vår samvaro skulle fortsättas för livet. Därför att jag hade skilt mig från alla människor och Han var den enda varelse som stod mig när, hade jag börjat hysa en slags faderlig tillgivenhet för Honom. Jag sökte övertyga mig själv om, att det yttre livet inte hade någonting mer att bjuda mig, att denna del av min levnad för alltid var avslutad, och att

det enda som återstod mig var att fullborda ett eller annat diktverk att lämna efter mig, då jag gick bort.

Men när jag nu såg Honom, småsjungande eller visslande framför sitt staffli, fullkomligt oberörd av att Menschindsky delvis avslöjat Honom, blev Han mig ånyo så främmande, att alla de vänskapsband jag bundit Honom fast med vid mitt hjärta sprängdes sönder. Jag såg Honom som en stor tom skalbagge, vilken varit på väg att fylla denna sin tomhet med must hämtad ifrån mig. Och jag började grubbla över, om det ej skulle vara möjligt att helt och hållet hugga av varje samband mellan oss.

Något verkligt beslut härom vågade jag ej inlåta mig på, ty jag visste, hur Han förmådde läsa mina tankar. Men allra längst ner i det omedvetna hos mig hade en instinktiv viljekärna börjat kondensera sig och det är ur denna jag härleder alla de handlingar, vilka under den närmaste framtiden drevo mig in i detta smärtornas eldhav, där jag nu oemotståndligt förtäres.

Början härtill var att jag sökte upp människor och gjorde dem till mina vänner utan Hans vetskap. Jag närmade mig först dessa ur samhället utstötta, vilka genom sin särställning äro mest prisgivna åt de maktägandes brutalitet och förtryck, vilka undergivet fått böja sig för vindar från alla håll, och som därför blivit rensolade från den småsnuskiga ohyra som krälar på alla vardagsmänniskor.

Från dessa vågade jag slutligen även närma mig de konstnärskretsar, som ännu höllo sig kvar nere i det fördolda och där lyckats skydda sig för allmänhetens klibbiga ormtungor. Bland dessa träffade jag också de vänner jag sökte efter, såsom jag framdeles kommer att förtälja eder.

Under tiden sökte jag även att få Den Andre till att pröva stå på egna fötter. Jag förmådde Honom be-

giva sig ut på resor på egen hand. Han reste från stad till stad, sammanträffade med nya människor, de bästa Han kunde uppleta, men inom kort var Han ånyo tillbaka till vår gemensamma bostad utan att ha vågat närma sig intimt någon av dem Han stött samman med. Han kom för varje gång alltmer strålande tillbaka, sökte omgiva sig med en viss obestämbart segergloria, vilken tyvärr alltid remnade vid första ord Han yttrade.

Han kunde ej undgå lägga märke till, att jag under dessa pauser skaffat mig umgängesvänner, ehuru ingen av dem någonsin satt sin fot över min tröskel. Men Han gjorde ingenting för att närmare kunna utforska, vilka dessa vänner voro.

Han hade alltid hyst en absolut motvilja mot allt vad kvinnor heter. Han tycktes tro att de lättare än männen kunde genomskåda Honom. I de ögonblick de äro kvinnor svälla deras instinkter ut och erhålla en intensitet som gör dem på ett egendomligt sätt clairvoyanta. Men utan att någonsin ha erfarit detta voro kvinnorna Honom motbjudande genom den köld de utstråla, genom de isande blickar varmed de mönstra varandra, genom den fräcka föreställningskonst varmed de förstå att ställa sig in hos den man de vilja insnärja och suga ut.

En eftermiddag sutto vi uppe på Hans ateljer och drucko vårt kaffe. Hans modell, en ung vacker gosse, hade just kommit, hade kastat av sig kläderna bakom skärmen vid kaminen och hade tagit plats på den lilla plattformen i den ställning Han höll på att måla honom. Min vän hade fattat penslar och palett och grep sig energiskt an med sitt arbete.

Under det att jag satt och betraktade den vackra ynglingagestalten framför mig, kom jag att tänka på denna min väns motvilja mot kvinnorna. Jag visste

själv inte varför, men alldeles instinktivt började jag skildra för Honom — fast på ett främmande språk så att gossen ingenting förstod — det sköna hos kvinnan, då man hänger sig åt henne. Jag skildrade hänförelsens ögonblick som någonting enastående härligt, hur underbart vacker kvinnan blev i detta upplösningsmoment, då tårar och glädje blandas med varandra, och slutligen denna egendomliga elektriska jordvärme som strömmade över i en från kvinnan, liksom vore hon jordens värmegivande medelpunkt.

Jag hade utmålats parningen i så glänsande brännheta färger, att Han helt och hållet rycktes med av skildringen. Sedan Han slutat måla, fortsatte Han alltjämt med nya frågor av intim natur och jag förklarade så långt jag visste någon förklaring.

Till sist undrade Han, om det vore mycket svårt att bli vän med en kvinna. Jag upplyste att det var en ganska lätt sak, blott man kunde sätta på sig en manlig min samt behandla kvinnan på rätta sättet. Den manliga minen kunde Han nog åstadkomma, men det rätta sättet hade Han ingen aning om, och därför frågade Han om inte jag kände någon erfaren kvinna, som inte brydde sig om all den där kruseringen. Han undrade, om Han inte rent av kunde bjuda henne och mig på supé redan samma kväll.

Han sade detta med en sådan naiv uppriktighet, att jag trots allt icke fann Honom löjlig. Jag villfor Hans begäran, jag kastade mig i en droska och for till en ung kvinna jag nyligen blivit bekant med. Hon hade varit gift ett par år, men en älskare hade en gång närat henne med sig ut på resor och sedan hade det blivit henne omöjligt att återvända hem. Älskaren hade längesedan övergivit henne, men hon hade nu samlat omkring sig en liten krets av vänner. Hon var en kvinna med ett förtjusande livligt temperament och hon

gick helt upp i att behaga den man, som var hennes vän för tillfället.

Jag fann henne hemma ensam. Då hon hörde att jag ville presentera henne för en god vän som var målare, följde hon genast med.

Hemma i våningen stodo alla fönster på vid gavel och alla lampor voro tända. Min vän syntes promenera fram och tillbaka ur rum i rum. När vi öppnade tamburdörren hörde vi Honom gå in i salongen och stanna där. Vi följde efter.

Han stod där bakom ett bord, likblek av fasa och ögonen stirrade på oss som hade Han sett spöken. Hans stämma skälvde, då Han talade.

— Jag tror det är bäst jag går i förväg till restaurangen och beställer supén. Ni kan ju komma efter om en stund. Jag har ställt fram vin och frukter åt er.

Jag gjorde invändningar. Erbjöd mig gå och utföra beställningen. Men med en min som hade Han råkat komma i för kallt vatten, vinkade Han adjö med handen, fattade hatt och rock och skyndade ut en bakväg till trappan.

Då jag vände mig om till henne, såg jag i hennes ansikte samma fasa jag nyss iakttagit hos Honom.

— Nej, nej, du! Med den mannen vill jag ingenting ha att göra.

Det lät som talade hon om en pestsmittad eller som hade hon redan vid detta flyktiga sammanträffande uppdagat hos min vän sådana själsegenskaper, att Han blivit henne fullkomligt motbjudande.

Medan vi drucko ett glas vin och smakade på de härliga frukter Han anskaffat, sökte jag bortförklara detta hos Honom som ingav fruktan. Jag sade henne, att Han var en mycket ovanlig och begåvad människa, att Han levat eremitliv i ännu högre grad än jag, att Han

aldrig varit på tu man hand med en kvinna, inte ens vågat närma sig kvinnorna så pass att det blev litet kurtis av, utan att Han hittills endast levat för sin konst.

Jag talade så mycket vackert om Honom i en milt sorgsen ton, att jag lyckades borttaga varje rest av den fasa hon förut känt. Tvärtom vaknade ånyo hela hennes nyfikenhet och vi måste med ens söka upp Honom för att hon skulle noggrannare få studera detta fenomen till man.

Vi funno Honom inte på restaurangen. Han hade varit där och beställt supé i enskilt rum, men sedan hade Han gått ut tillsägande betjäningen att be oss börja, ifall Han inte skulle hinna tillbaka, innan vi kommo.

Vi slogo oss alltså ned. Men maten smakade oss inte och hon blev allt oroligare med varje kvart som gick, utan att Han hördes av. Till sist bröto vi upp mitt i supén och gåvo oss av ut att leta efter Honom. Vi åkte från café till café, ett par gånger foro vi hem till bostaden, men ingenstans hade man sett en skymt av Honom.

Hon blev av detta fåfänga letande så uppskakad, att hon ej vågade bege sig hem till sig. Vi hamnade på ett morgoncafé med den mest blandade publik, hon drack vin tills hon blev upphetsad och kom i gräl med ett par flickor, fick betjäningen att köra ut dessa, bekantade sig sedan med ett par herrar och med dessa sutto vi kvar tills vi frukosterade påföljande dag.

När jag hemkom, hade min vän redan gått upp i sin ateljer för att arbeta. Han hade också tillbragt en sömnlös natt på caféer men i en stadsdel dit vi aldrig plägade gå. Han förklarade, att Han inte hunnit sätta sig tillräckligt in i situationen och därför hade han rymt fältet. — —

En skymningsstund några dagar efteråt kom hon på

besök, utan någon förklaring gick hon fram och ställde sig så tätt intill Honom, att Han så gott som tvangs att lägga sin arm kring hennes liv. Hans smekningar voro något tafatta, men de avskräckte henne inte och hon smög sig förtroendefullt intill Honom, tills deras läppar drogos samman i en lång kyss.

Jag ville lämna dem. Men de nödgade mig båda att stanna kvar. Tanken att jag skulle lemna dem tycktes ånyo väcka till liv den fruktan för varandra de första gången känt. Jag tvangs att stanna kvar och genomvaka en kärleksnatt, varunder hon hängav sig med en sådan uppoffring att elden rasade inom Honom oavbrutet.

Det var som ville hon av ett fantom göra en verklig varelse, som ville hon binda Honom fast vid jorden, som vore denna jord hon själv och Han hennes enda himmel. Jag trodde att Hans förvandling den natten blivit fullständig.

Men på morgonen kom den unga kvinnan till mig förtvivlad. Hon hade famnat en kropp, men en kropp ur vars inre hon ej förmått höra slagen av ett hjärta.

— Har Han då ingen själ, din vän? Och varför klappar inte Hans hjärta?

Hon avlägsnade sig utan att bry sig om något svar på sina frågor. Jag återsåg henne aldrig.

VII.

Långa, tysta dagar följde. Det var som hade ett massivt mörkblått moln börjat höja sig upp på himlen, ett moln som vi båda sågo utan att låtsa om för varandra, en dunkelblå stillhet, som bebådade stormens utbrott.

Bland de vänner jag skaffat mig utan Hans vetskap var en ung skald. Han var en av dessa, som oberörda av den yttre världen i sitt inre genomlevat många människolivs smärtor. Jag hade fäst mig vid hans ansikte för dess violetta blekhet och de ljusröda fårör som genomskuro det. Han var tyst och skygg som en nattfågel och när han kom in i ett rum blev allting dunklare omkring honom, så att endast hans blodiga panna lyste.

Denne skald hade en väninna. Hon kom från en ö långt ute i havet, där gamla vikingar bodde. Hon hade något stort grovhugget över sig, som ingav de flesta män fruktan för henne. Hennes ansikte strålade av godhet trots att kopparormen lämnat sin glans åt det mäktiga hår som omslöt hennes kinder. Hennes händer lågo långa och stillsamma i hennes sköte, men då de skulle fatta någonting, grepo de om det hastigt och med en darning.

Skalden sammanförde mig med denna kvinna på ett sätt liksom önskade han att vi två skulle bli vänner. Hon hade dragits till honom av ungdomlig hänförelse för hans diktning och den gloria av strålande smärta som omgav honom. Han hade fäst sig vid henne därför att hon visade en förståelse, som han aldrig förut funnit hos

en kvinna, och han hade låtit henne komma så nära intill sig, därför att även han någon gång behövde ett varmt hjärta att trygga sig invid. Omedveten om det språk kvinnans känsla talar, hade hon utan att kanske tänka därpå sökt framdriva honom till det, som hon trodde vara mannens enda paradiset. Han hade därigenom kommit att se endast de blåsvarta skuggorna i hennes drömda Eden och detta hade skiljt honom från henne. Han hade låtit henne förstå, att han varken kunde bli hennes make eller älskare.

Mitt sökande efter ett medel att avskära sambandet mellan mig och Den Andre, som syntes mig på väg att bli mera mig själv än jag själv var det, hade skalden tytt på så sätt, att jag pinades av ensamheten och sökte någon att närma mig. Och han hade trott, att han ej kunde erbjuda mig någon bättre gåva än denna valkyria med det kopparröda hårsvallet och det mjukt kantiga änglaansiktet.

Jag häpnade över denna kvinna. Trots sin manliga gestalt hade hon ett barns vekhet. Oaktat de starka viljeströmmar, som rasade inom henne, kunde hon så helt förgäta sig själv, att hon gick upp i den stämning, vari hennes vän befann sig och följde med dess skiftningar ut i de finaste nyanserna. Men sedan, när stämningens visioner alla dragit förbi, om man då råkade för ett ögonblick förgäta henne, kunde man plötsligt känna någonting som liknade klor i ens rygg. Det var kanske bara ett enda litet ord, en rörelse med handen, ett flyktigt minspel, men dess klor voro skarpa och stungo djupt, de smärtade måhända så mycket dess mera, just därför att de följdes av denna samma darning som då hennes händer skulle gripa något.

Jag kände mig så mäktigt dragen till denna kvinna som till ingen annan under de senaste åren. Mycket av det, som blivit ödelagt genom Den Andres tillkomst,

började ånyo spira upp. Jag beklagade endast att jag skulle indraga henne i en strid, där även hon skulle kunna gå under, därest jag förlorade i kampen mot Honom. Jag förebrådde mig själv emellanåt detta, men jag urskuldade mig med, att jag i henne såg enda utvägen till räddning.

Jag sökte i detta längsta hålla Honom i okunnighet om mitt umgänge med dessa båda. Men jag hade redan från början insett det omöjliga i att hålla Honom helt och hållet borta. Och då slumpen en gång förde oss tillsammans med Honom på en offentlig läsesalong, gav jag genast upp allt motstånd och sammanförde Honom med min väninna. Vad som förledde mig här till var också i viss grad en spänd nyfikenhet att få se, hur Han skulle upptaga den stora nyheten.

Den verkade på Honom till och med starkare än jag kunnat föreställa mig. Hans anlete sjönk på ett ögonblick tillbaka till samma uttrycksfattiga blekhet, som då jag de första gångerna iakttog det. Han såg i ett andedrag allt vad framtiden innebar och Hans hopp sjönk samtidigt ned till botten av Hans själ. Han stod där framför oss likt en bildstod av någon blytung materia.

Efter en kort stund började Hans sinnen ånyo att stiga. Hans ögon hade med förtvivlans intensitet hängt sig fast vid henne. Och ju mer Han såg, dess starkare blev Han. Ända tills Han återvunnit jämvikten till den grad, att Han kunde gå bort till mig och viska:

— O, hon. . . hon är ju en drottning.

Sedan slog Han sig lugnt ner för att läsa. Men Han höll endast boken framför sig för att dess lättare kunna obemärkt observera henne. Och när Han skådat tills Hans sinnen voro mättade, såg jag Honom plöts-

ligt skynda fram till ett skrivbord, där Han slog sig ned för att skriva.

Min väninna hade under tiden ägnat Honom den minsta möjliga uppmärksamhet. Utan att veta varför hade hon känt fruktan för Honom. Hans utseende verkade pinsamt på henne och i hennes ögon läste jag en bön om att med första bli befriad från Hans närvaro.

Han däremot solade sig av att få vara i hennes närhet. Jag visste ej vad det var han skrev, men Hans segervissa min antydde att det var om henne Hans tankar rörde sig, och att Han härunder funnit någon utväg som kunde leda fram till Hans räddning.

Och jag såg med fasa, vilken denna utväg var. Han hade beslutat sig för att förälska sig i henne och göra ett förtvivlat försök att rycka henne bort från mig.

Då vi om en stund reste oss för att gå, kom Han fram till henne och lämnade ett oförseglat brev:

— Det är min hyllning till drottningen med det guldröda håret.

Hon tog emot brevet med förvånad likgiltighet och utan att tacka Honom. När vi kommit ut på gatan, frågade hon mig, vad denna efterhängsenhet från Hans sida skulle betyda?

Genom antydningar lät jag henne förstå, vad Han åsyftade. Jag bad henne komma ihåg att vi alltjämt måste vara på vår vakt gent emot Honom. Jag lovade henne att med första sända ut Honom på en ny expedition så långt bort som möjligt. Och jag hade till och med på mina läppar det ord som skulle skyddat henne för varje anfall från Hans sida.

Men jag kunde ej förmå mig själv att uttala det ordet. Jag fann det på något sätt onobelt gent emot Honom att avslöja Hans tillkomst. Jag fruktade också, för att den fasa hon skulle intagas av, i någon mån skulle

kunna bli en skiljemur även mellan mig och henne. Och jag trodde att hon kanske rent av skulle känna förakt för mig, därest hon uppdragat denna viljesvaghet hos mig, tack vare vilken han fortfarande kunde finnas till.

Hon ville kasta bort Hans brev utan att läsa det. Men jag ansåg tvärtom, att hon borde taga del av dess innehåll, annars skulle han sedermera kunna använda denna okunnighet om vad hyllningsskrivelsen innehöll som ett farligt vapen mot oss båda. Hon gav då brevet till mig och bad mig läsa det.

Jag gjorde detta, först sedan vi inkommit i hennes bostad. Här inne i dessa rum avspärrade från yttervärlden genom tunga draperier för alla dörrar och fönster, genom mattor så mjuka att foten sjönk djupt ned i dem, genom sin milda belysning från små halvdolda lampor, här tycktes det mig att vi utan fruktan kunde läsa denna hyllningsdikt, som räckts henne av en svart hand.

Jag läste den först tyst för mig själv. Med häpnad följde jag rad för rad och avundades Honom att ha kunnat åstadkomma så vackra bilder över den kvinna jag älskade. Då jag läste upp den för henne, förvånades även hon, men jag såg på hennes ansiktsuttryck att den endast tilltalade hennes förstånd och lämnade hennes känsla fullkomligt oberörd. Knappast hade jag slutat läsa, förr än hon lutade sitt huvud intill mitt bröst liksom funnes där inne någonting hon hellre lyssnade till än de vackra ordslingor den kloka beräkningen flätat samman.

Vi solade oss denna afton i en lycka som vi förut aldrig känt och med sådan styrka att våra smekningar skänkte oss en ljuvlig mättnad, liksom lämnade de efter sig strömmar av guld, vilka flöto och glödde.

Det förvånar mig nu långt efteråt att vi denna

natt kunde känna oss så helt lyckliga, att vi, trots de tvetungade ord som ännu dallrade i luften ovan oss, ej pinades av den minsta aning om vad som skulle komma att ske, om att denna afton var den sista solglimten över hennes liv likaväl som över mitt.

Redan nästa dag började ovädersmolnen höja sina vita hjässor över horisonten. När jag träffade henne fram på eftermiddagen, var hon förstämd och orolig. Han hade varit hos henne för att utforska vad verkan Hans dikt gjort, och när Han funnit, att den lämnat henne oberörd, hade Han hämnats genom halft fördolda anfall på mig. Hon trodde ej ett ord av vad Han yttrat, men hon kände sig i alla fall pinad och hon hade till sist nödgats visa ut honom.

Under en hel vecka höll Han sig undan. Jag visste ej om Han rest bort eller om Han höll till hos någon av våra gemensamma vänner. Detta sista antog jag för troligast.

Vi borde egentligen dessa dagar ha känt oss lugna. Men vi kände tvärtom en egendomlig fruktan för att Han nu på avstånd skulle bli farligare och att de hemliga planer Han nu antagligen smidde kunde bli svårare att övervinna, än om vi hade haft Honom under våra ögon.

Jag för min del hade redan i det huvudsakliga utstakat min stridsplan. Genom yttre våldsmedel skulle jag endast giva Honom nya vapen i händerna. Om Han hade kunnat driva mig till vrede, till att måhända förgå mig mot Honom, då skulle Han snart kunna hålla alla trumf i sin hand. De själsliga band, som höllo oss fastkedjade vid varandra, måste tvingas att brista sönder ett för ett, utan att vi själva lade märke till det, och det sista, det avgörande hugget måste utdelas så hemligt, så omedvetet från min sida, att vi båda ej kunde varsebli det förrän långt efteråt.

Jag berättar detta icke för att urskulda mig inför dem, som hänle över min svaghet. Utan för att den, som ej utkämpat strider med de mystiska varelserna inuti och omkring oss, skall kunna få en föreställning om hur djupt nere i viljans allra mörkaste schakter man måste gräva ned sig för att kunna upptaga en strid som denna.

När vi träffades under dessa tunga dagar, hon och jag, kom hon mig alltid blid och god till mötes. Vi tillbragte några timmar under dessa vecka växlande stämningar som ungdomsvänner, då de stå inför en lång skilsmässa och taga ett av dessa vemodiga och dock förhoppningsfulla avsked av varandra. Men efter dessa första timmar var det som syntes henne denna stundande strid med Honom, Den Andre, alltför övermäktig och smärtylld, som vållade den henne en sådan pina, att hon ej trodde sig om att kunna uthärda allt detta. Då blevo hennes ord som snabba dolkar, vilka borrade sig in i mig just från det håll, där jag minst väntat det.

Då vi skiljts åt var det som hörde jag bakom mig ett hest skratt. Och detta skratt tycktes mig komma från ett stort spindelnät inne i någon mörk bakgata, ett nät som till medelpunkt hade en liten svart förkrympt bild av Honom, som genom *mitt* blod var på väg att bliva en självständig varelse även han.

VIII.

När Han återkom, var det från ett helt annat håll än jag hade väntat Honom.

Jag fick sent en kväll ett telefonbud. När jag kom till telefonen, kände jag genast igen Hans röst. Den lät mild, nästan inställsam, men på samma gång glatt ogenerad och låtsade ej det minsta om vad som förut passerat.

Han befann sig på en restaurang tillsammans med en av de författare vi båda satte mest värde på, en säregen excentrisk människa, som ständigt levde i ett vilt rus av nya sönderslitande idéer och som med minen av en på samma gång glad och förtvivlad satan fråssade i att oupphörligt vända ut och in på allting, både på sina idéer, på sig själv och sin omgivning. Hans inre var statt i en ständig strömning, som skulle ha varit vacker och kunnat behärska alla, om den hade varit lugnare, men som genom sin våldsamhet förfärade och bragte smärta åt dem, som kommo att beröras av dess grunda forsvågor.

— Bushye är i staden. Han skall stanna här ett par veckor på genomresa. Hans hustru är med honom. De vilja gärna göra din bekantskap.

Vem som helst annan Han hade bragt mig en hälsning från, skulle ha lämnat mig fullkomligt likgiltig. Men att just denne ende, för vilken jag hyste ett verkligt intresse, skulle komma liksom sänd av hemliga makter för att utföra rollen av sammanknytningslänk, detta syntes mig så löjeväckande, det verkade

till den grad Kasperteater, att det med ens blåste bort allt det hat jag gått och samlat på dessa dagar mot Honom.

— När träffade du honom?

— Vi ha hållit på tillsammans nu i två hela dygn. Jag bor på samma hotell som han. Vi ha inte haft tid att sova, så mycket ha vi haft att tala om. Och först i dag kom jag ihåg, att jag inte sett dig på länge. Kommer du hit?

— Ja, jag kommer.

— Tag pengar med dig, så mycket du har.

När jag var på väg bort till restaurangen, vaknade aningen om, att allt detta endast var en ny trumf, som Han spelade ut mot mig, att jag gjorde klokast i att alls inte gå dit utan vända om och begiva mig till vilket annat ställe som helst på jordklotet utom just till detta, där de tre nu sutto och väntade att få fråssa på den olyckliga fluga, vilken de alla visste skulle fastna i deras spindelnät.

Vad hjälpte det, att jag sökte tänka på min väninna! Att jag förebrådde mig själv, att jag inte hellre sökte upp henne denna afton. Tanken på att få träffa tillsammans med Bushye fascinerade alla mina sinnen, så att den inte lämnade någon annan vilja kvar hos mig, än den att skynda till det ställe, där han befann sig. Jag hånlog likväl hela tiden i mitt inre över denna föraktliga nyfikenhet, vilken tvang mig att handla mot bättre vetande.

I Caféet rådde en dyster halvsjymning, lämpad efter den mörka orientaliska inredningen. Uppkrupna på den turkiska divanen längst bort i det mörkaste hörnet syntes tre gestalter. Det blekaste av anletena var Bushye's.

På hans sätt att mottaga mig märkte jag genast, att Den Andre varit framme även här med sina ned-

sättande halvheter, liksom då Han sammanförde mig med Menschinsky. Denna gång tycktes Han dock haft ett visst intresse av att framställa mig åtskilligt fördelaktigare. Mellan Bushye och mig uppstod inom kort ett slags hemligt förtroende till varandra, vilket Den Andre stod helt och hållet utanför.

Vi samtalade om gemensamma vänner eller bekanta och diskuterade deras värde som konstnärer. Bushye bragte mig att häpna genom den skarphet, varmed han dissikerade isönder dem den ene efter den andre, tills det knappast återstod en enda, vars hela hemlighet inte upplösts i blåa dunster. Under hela tiden rökte vi ryska cigarretter och drucko hotellets billigaste bourgogne. Den var alldeles utmärkt, förklarade Bushye.

Ur rökmolnen och de sönderslitande orden samlade sig till sist omkring oss en stämning av samhörighet. Vi kände, att vi inte kunde skiljas åt, att vi måste hålla samman hela natten, att vi hade sådana mängder av iakttagelser att anförtro varandra och att få bekräftade av varandra. Vi förtärde mängder av vin, men våra hjärnor voro i så stark spänning, att vinet ej hade någon inverkan på oss. Och när vi så till sist kommit varann så nära, att vi tycktes tänka liksom med en och samma tankeapparat, då brast Bushye ut i skratt.

Det var, som fanns det ingen annan fortsättning på vad vi talat om än detta Bushyes skratt. Det var, som skulle en verklig satan ha skrattat åt att dessa, som kalla sig kristna, anropa honom, den inbillade avgrundsmannen, långt oftare än de anropa den store okände ovan molnen. Men inte endast skadeglädje klingade fram ur detta skratt, där funnos även känslor av äckel och avsky över dessa andliga trashankar, som alltjämt handlade i strid mot vad de tänkte.

På oss, som voro inne i stämningen, verkade Bushye's skratt som en uppfriskande källåder, nyss sprungen fram ur jorden. Men hade en främling plötsligt trätt in i vår krets, skulle skrattet ha ingivit honom fasa. Dessa gnäggande biljud, denna bittra Weltschmerz, den undertryckta passionen i hånet mot sig själv och mot alla andra, dessa alla fogade samman med Bushyes andra egenskaper, hans överlägsenhet och konstnärskap, kunde på den oinvidige icke verka annat än som en fullständig omöjlighet, någonting osammanställbart från metafysikens område, lika ofattbart som de våldsamma bilder, varmed Pindaros söker spränga svaga hjärnor i stycken.

Och där kom en. Den som minst av alla denna afton borde ha sökt upp oss. Drottningen med det gyllene håret.

Hon hade gripits av en oförklarlig oro för min skull. Hon hade sökt mig i min bostad, dit hon aldrig förut satt sin fot. Några av grannarne, som hört mig uppge hotellets namn till droskkusken, hade visat henne hit.

Hon kom skygg och urskuldande fram till mig, liksom bad hon mig förlåta, att hon trängde sig in i vår krets. Trots att jag sökte dölja mina tankar, måste hon likväl på mina ögon ha sett, att jag ogillade att hon kommit. Hon blev med ens iskall i hela sitt väsen. satte sig inte bredvid mig utan slog sig med ett visst övermod ned i en stol tätt intill Bushye.

Jag vet inte vad de samtalade om. Men jag lade märke till, att Bushye gjorde sitt bästa för att vara med om vad hon åsyftade i sin tankegång. Detta gjorde henne för säker, hon började ställa upp sina små tycken och tankar som voro de fullt jämnbördiga med Bushyes och hon märkte inte, att hans svar redan en god stund haft en satirisk undermening. Jag visste ingenting av, förrän jag såg en elak glimt i Bus-

hyes ögon och han drog henne med sig in i det allmänna samtalet.

— Den unga flickan här, sade Bushye, vänd till oss alla, vill söka inbilla mig, att det bara finns två slags människor i världen: de *ljusa*, som alltid handla rätt, ha gott samvete och god ryggrad, de *mörka*, som av naturlig böjelse alltid göra det orätta, som därför aldrig bry sig om vad samvetet säger dem och som därför också måste ha dålig ryggrad. Vad säger Ni om sådant nonsens?

Han började att skratta på samma sätt som nyss, ett skratt så skärande och hånfullt, att hon, stackars flicka, som inte kände till honom, blev blek i stället för att rodna och vände sina skräckslagna ögon än från honom till oss, än från oss tillbaka till honom.

— Så enkelt är det ändå inte, mitt barn lilla. Om det bara funnes goda och onda människor, då kunde ju de goda en vacker dag sammangadda sig och besluta att utan vidare undanrödja alla de onda, så att det endast skulle finnas goda kvar i världen. Det skulle ju vara det naturligaste och snabbaste sättet att åstadkomma den där ideal-mänskligheten, som lär vara »utvecklingens» mål.

Er visdom måtte förskriva sig från någon folkhögskola. Där talar man visst ännu om »ryggrad». I stället för att man borde förklara för de stackars barnen, hur märkvärdigt sammansatta de äro. Sammansatta av vissa delar ont och vissa delar gott, alltid hopblandade på olika sätt, så att det aldrig finnes två som äro fullt lika varandra.

Ni själv, min flicka, tror Ni att Ni är bara sammansatt av det som är gott? Ja, visst gör Ni det. Ni vill inte se er själv sådan Ni är. Ni sveper in er i er inbillade godhet. Ingen människa tror på något annat än denna falska inbillning om sig själv.

Ingen. Utom de få som vaknat till medvetande om sig själva. De som leva så, att de bli i tillfälle studera sig i sitt innerstas skrymslen. Som kunna utvärda att spegla sig själva i den droppe drägg som flyter på botten av den där avgrunden man har här inne.

Ni har också en avgrund, Ni. Fast Ni kanske inte kan se den. Fast Ni kanske proppat den full. Vet Ni med vad? Full med er själs exkrementer . . .

Under det Bushye talade, hade allt det som var drottninglikt hos henne, då hon kom, så småningom försvunnit. Det var som skulle han ha klätt av henne den ena falska dräkten efter den andra, ända tills hon med en brutal knyck på nacken reste sig upp för att gå. Hon stod där ett ögonblick framför oss bred och stor, med en hållning som en klumpig bondflicka.

Jag reste mig upp för att följa henne ut. Men hon gav mig en blick och ett glåporrd som hejdade mig. Jag vände mig om till honom, som gjort henne till drottning, för att se om inte Han nu skulle träda emellan. Men Han hade försiktigt vänt sig bort ifrån oss. Han lutade sig fram emot Bushyes hustru och började viska någon skämtsam harang i hennes öra. Drottningen gick sin väg, ensam.

IX.

Från denna första natt med Bushye voro vi som sammanknutna med honom. Allt annat omkring oss blev likgiltigt. Staden där vi bodde och som vi kände så väl blev oss främmande. När vi mötte bekanta på gatorna hälsade vi på dem, som hade vi inte sett dem på många många år.

Vi tillbragte alltid nätterna hemma hos mig. Om dagarna gick Bushye ogärna ut. Han hatade att se vardagsmänniskorna vid fullt dagsljus, att se dem komma med sina små dumma bekymmertankar i sina ansikten och att höra dem tala utan att veta vad orden betydde.

Dessutom var själva stadslandskapet på dagen honom motbjudande som tavla betraktad. Han hatade dessa banala hus, som dussinarkitekter byggt upp åt människoboskapen, bara för att de skulle ha tak över huvudet. På dagen syntes gatorna honom fasansfulla och både de och varelserna, som rörde sig längs väggarna, störde honom i den sönderslitna Chopinharmonin, vari han alltjämt befann sig.

Bushye älskade Chopin. Han berättade en av de första dagarna vi voro tillsammans, om hur Chopin skrivit en hel del av sina bästa och djupaste saker. Chopin hade då George Sand till älskarinna och de hade slagit sig ned på en av öarna ute i Atlanten strax söder om Spanska halvön. Chopin var oerhört kär i sin karlavulna väninna och denna å sin sida av-gudade den poetiske kompositören, men detta hindrade henne likväl inte från att följa sin nymfomaniska na-

turs alla ingivelser. Chopin har skrivit dessa sina mästerverk, under det han satt ensam hemma i deras bostad, plågad av vansinnig svartsjuka över att hans älskarinna uppsökte de brunhyade lazaronerne nere vid stranden.

— Ingen har heller kunnat tolka smärtans harmonier så som Chopin, förklarade Bushye.

Och vi andra måste intyga, att så som Bushye förmådde spela Chopin, blev denne någonting alldeles nytt för oss. Det var inte den Chopin, som vi lärt känna från »europiska berömdheters» konserter. Inte ens dessa ömkliga virtuoser förmå ju beröva Chopin hans storhet, fastän det lyckats dem över förväntan att utplåna det *mänskliga* hos honom. Och just detta mänskliga förmådde Bushye få fram, då han tolkade Chopin på pianot.

Bushye var en autodidakt i detta likasom i allt annat. Han kunde inte läsa noter, men om någon spelade en Chopinsymfoni för honom ett par tre gånger, lärde han den utantill. Och när så han spelade den, vart den något helt nytt. Det var *människan* Chopin, den av smärta sönderslitna, som kom fram ånyo ur tonskapelsen. Han spelade Chopin så att man ryste kallt, på samma gång man kände sitt inre värmas av den mäktiga sol människohjärtat förvandlas till, då det skälver av kärlek.

Människohjärtat! Varför skriver jag här människohjärtat? Jag menar ju människohjärnan, genom vars väldiga urskogor tankarna och känslorna rasa våldsammare än cyklonerna över jordens varmaste nejder. Jag säger människohjärtat av gammal vana, därför att gamle Aristoteles hittat på att det var med hjärtat vi kände och . . . tänkte. Och sedan fick den av kyrkofäderna beslutade kristendomen låna den där betydelsen på ordet, liksom så mycket annat.

Men när Bushye spelade Chopin, då fanns det inga religioner mera. Då höjde sig ur den mänskliga smärtan en ny skönhet upp inför oss. Inte en av dessa färglösa töckengestalter, som man fordomdags trodde vara det innersta i människans tankevärld, utan en gestalt med blodets färg i sin varmglänsande hud, en gestalt inom vilken de röda floderna välldes fram och tillbaka genom tusentals katarakter, såsom det väljer då en skapande man förnimmer kärlekens första stormilar.

Bushye tyckte om att komma hem till mig först sedan det varit mörkt ett par timmar. Var då ingen hemma, slog han sig ned en stund och spelade. Men han hörde upp, när någon av oss andra kommo.

— Musik hör bäst samman med ensamheten, förklarade han. Det är sällan den passar, när man är flere.

Vi respekterade denna hans önskan. Ingen bad honom göra musik. Gjorde han det någon gång, var det därför att han fann stämningen omkring oss sådan, att den krävde Chopin eller — Beethoven.

Bushye hade kommit hit till vår stad egentligen endast för att söka skaffa sig ett större penningbelopp, som han behövde för ett omfattande arbete han ville skriva. Han måste tillförsäkra sig ett års lugn tillvaro i Paris och Spanien för att samla det material, som erfordrades.

Han hade en svåger här, till vilken han hade satt sitt hopp. Men svågern sade ett tvärt nej. Han hyste visserligen beundran för Bushye, men han var likväl så mycket av trög vardagsmänniska, att han ej uppfattade saken från annat än den rent praktiska sidan. Han framhöll, att Bushyes föregående arbeten inte ens inbragt honom så mycket, att han kunnat leva av inkomsterna. Det nya verket skulle inte heller det

kunna bli någon affär. Bushye stannade kvar, men nämnde inte ett ord om något penningelån.

Men dessa hans svårigheter bidro dock i sin mån att föröka det sönderslitna i hans väsen. Han längtade efter att få hänge sig åt sitt arbete, men i stället nödgades han tillbringa sina dagar i en passiv sysslöshet, som tärde på honom ju längre den varade.

Vi samlades därför uppe hos mig om kvällarne för att hålla tiden gående.

— Annars kanske allting stannar, yttrade Bushye. Det känns så emellanåt. Det är som skulle tiden ha uttömt alla sina krafter, så att den inte längre kan hålla det gamla urverket i gång. Den saktar farten som om den vore på väg att stanna, som skulle helt plötsligt allt bli stillastående och vi inte skulle kunna förnimma någonting annat än evighetens natt runt omkring oss.

Förutom hans hustru, Den Andre och jag, var det två unga kvinnor. Den ena var Bushyes svägerska. Hennes mans brist på entusiasm för konsten och löjliga motvilja mot att hjälpa Bushye med den obetydlighet denne bett om, hade bragt henne i harnesk mot sin man. Hon slöt sig därför till oss.

Den andra var en ung flicka, som blivit berusad av Bushyes säregna väsen, som så betagits av beundran för honom, att hon följde honom från stad till stad.

Hon hade något tyst förpinat i sitt uttryck. Det var som skulle hon ofta genomgå stunder av ohygglig tortyr, men som skulle alla dessa smärtor vara henne välkomna, därför att hon älskade den som plågade henne. Hon hade över sig en tystnad liksom skulle hon under tortyren ha tillstått någon stor hemlighet och med lugn avvaktade ett straff, som var henne fullkomligt likgiltigt.

Denna unga flicka talade knappast till någon annan

än Bushye. Inlät man sig i samtal med henne, svarade hon på ett sätt som uttryckte en sådan likgiltighet både för sig själv och det man talade om, att man snart bragtes till tystnad.

Hon visade tvärtom öppet, att det blott fanns ett enda centrum för hennes intresse: så snart Bushye var närvarande, följde hennes ögon ständigt honom. Det hjälpte inte vad man talade, hon såg ändå ingenting annat än honom.

Hon var alltid klädd i svart och alla hennes klädningar voro lätt urringade, så att man såg den lilla lustiga halsgropen och ett stycke av det magra bröstet, som påminde om ett barns. När man tog henne i hand, tryckte hon ej ens hand tillbaka. Det var som skulle någon ha vridit hennes armar runt flera gånger, så att de liknat korkskruvar, så maktlös var den lilla hand hon gav en.

Bushyes hustru var god mot henne som mot en yngre syster. Även hon, denna Isa, var en ovanlig kvinna. Hon var lång och slank med fina tunna lemmar, som hon rörde liksom till en sakta musik. Hon hade ett blekt ljusgult hår som likt ett par tillhopalagda fågelvingar dolde hennes lilla smala huvud. Och så hade hon kring sin mun ett törstigt leende, liksom en grekisk hetär, som intet slag av vällust misshagade och som aldrig kunde känna något skuldmedvetande.

Hennes syster däremot var en till blekhet förskrämd liten varelse utan vilja till varken ont eller gott, men tydlig utledsen vid det äktenskap med en man, som, när han icke eggades, hade fiskblod i sina ådor. Som under ett milt yttre i hemlighet utövade ett sakta förtryck över sina närmaste.

Mellan oss sex började så de första ackorden till ett litet drama att göra sig hörbara.

X.

Vi tillbragte en följd av nätter tillsammans, alla uppfyllda av känslor av samhörighet med varandra. Den stora staden runt omkring oss levde sitt vardagsliv för sig och först, när den började slumra in, var det vår tur att leva och att lida.

I början voro vi alla som syskon, för vilka endast en uppgift fanns, den att trösta och förströ vår store bror, vår käre Bushye. Men efter hand tog naturen ut sin rätt och vi fingo yana att hålla samman två och två. Bushye kröp in i ett soffhörn och började ett stilla samtal med den lilla flickan Maya som tillbad honom. Isa slöt sig till mig och hennes syster Gertrud drog Den Andre med sig till ett närgränsande rum, där de resonerade om barnuppfostring och andra små hushållsbestyr.

Då Bushye märkte, att vi andra följt hans exempel, blev han först ond. Men sedan han lugnat sig beträffande mig och Isa samt förmanat oss att inte gå längre än till kyssar, fann han i Gertruds och Den Andres lilla tycke för varandra någonting mycket vackert och lämpligt.

I stället för att skilja dem åt, gjorde han allt för att bringa dem närmre varandra. Han förklarade att Gertrud och Den Andre passade mycket bättre tillsammans än hon och hennes man. Gertrud kunde ha haft nog av denne torre stofil till man hon uthärdat med nu i sju långa års tid. När hon hade gjort hans bekantskap i Paris, då hade han gått omkring och spelat äkta bohème, utstött i världen av föräldrar och släkt. Så snart de väl voro gifta, hade hans verk-

liga natur kommit fram. Hennes äktenskap hade varit som en vandring genom en lång öken, där det inte fanns en enda källa.

På mig verkade dessa Bushyes ansträngningar att sammansvetsa de båda, som var det endast hans avsikt att hämnas. Min uppfattning var att de inte alls passade för varandra. Hon var en liten blek förfuskad varelse, som inte kunde få några som helst anknytningspunkter med en mörk jordmänniska av en så våldsamt natur som Han. Det var min fulla övertygelse att Han inom kort skulle tröttna på Gertrud så grundligt, att Han fullkomligt övergav henne. Men Bushye ville inte höra talas om någonting sådant. Han arrangerade i stället hemliga möten mellan de båda och gjorde allt för att framkalla en kris med det allra snaraste.

En kväll, då jag kom hem tidigare än vanligt, fann jag tre män med allvarlig uppsyn sittande i mitt arbetsrum. De voro Bushye, Den Andre och Gertruds man.

Jag märkte, att jag kom mycket olägligt för två av dem. Den tredje däremot lyste upp, liksom anade han i mig en hemlig bundsförvant som kom till hans undsättning.

— Vad ha Ni tre egentligen för Er här? frågade jag i raljerande ton.

— Du skall inte skämta, min vän, replikerade Bushye. Det här är mycket allvarliga saker.

— Vad då?

— Gertrud har förklarat, att hon vill skiljas ifrån mig. . . Att hon älskar Honom där. . .

Jag märkte att Bushye måste rynka ögonbrynen för att kunna hålla sig allvarlig. Att det hela var en tragikomedi, som han ställt till för att roa sig på de båda andras bekostnad.

Den Andre tycktes fullkomligt gå upp i den tragiska roll som blivit tilldelad Honom. Han hade slagit sig ned i ett soffhörn och satt där med den mörkaste min Han kunde åstadkomma. Gång på gång hade Han förklarat, att Han älskade Gertrud och att hon älskade Honom och att de båda skulle förena sig med varandra. Ingen makt i världen skulle kunna hindra dem därifrån. Om några dagar skulle de resa utomlands.

Gertruds man bad få tala med mig i enrum. Vi följdes åt till ett annat rum och stängde dörren om oss.

Så han såg ut, denne stackars Frode. Han hade gråtit så att ansiktet var stripigt. Han gick med krökt rygg som nedtyngd av en börda. Han hade på sig ett par gamla trasiga benkläder, som voro nedstänkta med gatsmuts ända upp till knäna.

— Tror du han skjuter först? frågade han och drog upp en revolver han hade i bakfickan.

— Han skjuter inte alls, svarade jag. Han är ingen hare, men mycket försiktig.

— Vad skall jag taga mig till?

Jag dröjde med att svara. Det stod med ens klart för mig, att här hade jag ånyo ett tillfälle att befria mig från den spökgestalt, som klamrat sig fast vid mig.

Vad var klokast? Lät jag Bushy's plan gå i fullbordan, skulle Den Andre lämna mig och försöka gestalta sitt liv på egen hand. Om det blott hade varit med en annan kvinna, om det hade varit med Isa, skulle jag inte motsatt mig det. Isa skulle nog ha vetat att hålla Honom fast, skulle ha förmått väcka upp de sensuella känslorna hos Honom och fört in Honom i det förlovade land Han längtade efter för att bli fullständigt sådan som vi alla andra.

Men hennes syster? Hade det varit för sex à sju år sedan, då kunde det ha varit en möjlighet. Då hade även hon haft så mycken livsträngtan i sig, att hon en

gång på grund av försmådd kärlek kastat sig i Seinen för att dränka sig. Men nu? Sju långa år i ett meningslöst äktenskap hade — jag kunde inte tro annat — utplånat alla kärlekens blommor från hennes livs örtagård och ingen värme i världen kunde få dem att spira upp igen.

Det är också möjligt, att det för mig fanns några inre hemliga skäl, som gjorde, att hela denna sammankopplingsplan syntes mig motbjudande. Att jag, trots det förnuftsbat jag kände mot Honom, i mitt inre dock hade någon hemlig vrå, där en sällsam ört, en slags mystisk faderskärlek till Honom spirat upp. Jag har efteråt tyckt mig spåra någonting dylikt hos mig själv. Vare sig det var av den ena eller andra orsaken eller kanske av båda tillsammans, jag förbjöds av min egen känsla att på något sätt gynna Bushyes planer. Jag ingav mig själv fasa genom att föreställa mig, hur det skulle gestalta sig, därest han inom kort bröt sin förbindelse och en än gång återkom till mig. Allting omkring mig blev så svart och tungt som en begravningsmarsch, vilken komme att räcka hela livet ut.

Detta finge alltså inte ske. Det stod fullkomligt klart för mig. Men vad så? Jag hade endast en utväg och den var — att bistå Frode. Den Andre finge sedan söka sig en väninna på annat håll.

Jag hade genast planen färdig. Den sprang upp i min hjärna fullt klar och tydlig utan att något tänkande var erforderligt. Jag visste ju alla förutsättningarne och konklusionen gav sig därför av sig själv.

— Om du vill återvinna din hustru, har du bara en sak att göra. Du har alltför länge varit kall emot henne. Hon har som de flesta kvinnor behov att någon gång känna hetärens lyckorus över sig. Tag henne med dig ut och bort och låt henne inbilla sig, att hon är någon annan otrogen genom att vara din älskarinna.

— Jag förstår, svarade han och en ljusglimt fladdrade till i hans ögon. Men hur? Hur skall jag bära mig åt? Jag kan inte tänka mera.

— På det gamla vanliga sättet. Så som du själv bar dig åt förr i världen, då du ville vinna en kokott: en artig inbjudan till en supé på någon restaurant, den här gången kan du gärna kosta på dig den allra bästa. Du beställer alltså på enskilt rum på Grand Hotel en förstklassig supé. Intet får fattas av det som hon tror är fint att äta: alltså både ostron, hummer och gåslever. Och så champagne, champagne genast Ni sätter Er till bords och sedan så mycket Ni förmår. Till sist ett par flaskor, som Ni inte orka med. — Och vill du så vara riktigt raffinerad, låter du henne i sin servett hitta ett litet etui med en briljantring. Då är du säker på att din seger blir kunglig. Resten vet du själv. Handla bara. Men snabbt, innan de andra två hinna träffa henne.

— Jag skall handla, var viss därom. Och lyckas jag, göra vi i morgon en liten bröllopsresa utomlands.

— Men Bushye?

Honom får du taga hand om tills vidare. Vad du gör för honom skall jag ersätta. Försök att få honom att resa. — Adjö!

— Adjö!

Utan att träffa de andra smög han sig ut i tamburen, jag hjälpte honom på med rock och hatt. Då jag stängde dörren efter honom, smålog han och nickade bekräftande, liksom antog han, att jag kunde läsa hans hemliga tankar.

XI.

Jag gick in till de båda andra. De tycktes alldeles ha förgätit, att de voro mitt uppe i ett revolverdrama. De samtalade om en ny norsk bildhuggare, ett nytt världsgeni, som Bushye hade uppdagat.

Endast i förbigående frågade han:

— Och Frode då?

— Han har gått hem för att ha ett sista avgörande samtal med sin hustru. Han ber om vapenstillestånd till i morgon.

Ingen av dem svarade mig utan fortsatte sitt samtal, där jag avbrutit det.

Bushye visade oss några fotografier över skisser i lera av den unge norrmannen.

— Ser Ni här, sade han, här har Ni bilden av en gammal man. Han sitter på en klippa med benen nedstuckna i jorden. Han är så gammal, ser Ni, att jorden håller på att taga honom tillbaka till sig igen. Full av förtvivlan vänder han sitt ansikte upp mot himlen och över hans läppar tränger fram ett skri av förbittring.

Och så den här bilden.

Det är en naken gammal kvinna, som också är full av förtvivlan över att livsströmmen håller på att sina. Fastän åldern förslappat hennes gamla kropp har åtminstone lårbenen ännu något av ungdomens rundning och lystnad över sig. Men i hennes ansiktsdrag har dödsskallen redan börjat framträda, avskräckande för alla som närma sig henne, och hon höjer sina samman-

lagda händer upp mot munnen till bön. »O Gud, vi har du tagit all kärlek bort ifrån mig?»

Slutligen en tredje grupp.

Det är två unga, hos vilka den första kärleken vaknat. Han har slingrat sina armar i smärtsam kärleksvårda kring hennes midja. Blyg över de känslor, som vaknat hos henne, söker hon dölja ansiktet med handen. Men han däremot lutar sin kind in emot hennes bröst med ett uttryck av lycka och smärta så sammanblandade att de äro endast en känsla, en enda ström som söker henne.

Bushye fortsatte att tala, tills han bragte sig själv upp i extas. Han vred ut och in på kärlekens alla irrgångar och han släpade oss med sig dit in liksom ville han att vi skulle glömma något annat. Det var som kände han på sig, att hans planer lidit ett nederlag och ville hindra oss att märka detta genom att föra oss in i en ny tankefåra.

Om en stund kommo även Isa och Maya. De kommo med mörka och högtidliga miner, liksom väntade de att av oss få underrättelse om att ett dödsfall inträffat. Men då vi inte hade något sådant att meddela dem, klarnade upp. Bushyes nervösa extas smittade även dem, och sedan de övervunnit de sista resterna av sin motvilja mot mig, för det jag skjutit upp hela tragedi-slutet till en ny akt, blevo de åter sig själva.

Isa kom snart och sökte upp mig. Vi slogo oss ned i ett soffhörn. Hon smålog emot mig på ett sätt, som ville hon antyda att hon genomskådat mig.

— Jaså, du har räddat Frode? frågade hon ironiskt.

— Varför skulle jag inte få det?

— Missunnar du Gertrud att få komma ut och uppleva någonting?

— Nej, visst inte. Jag har tvärtom sökt arrangera så, att hon skall få så mycket av roman hon vill.

— Men inte med Honom?

— Nej. Han skulle snart överge henne. Och vad skulle hon då taga sig till? Hon har nu blivit van att leva under goda förhållanden och skulle snart duka under, om hon råkade i nöd och skulle söka försörja sig själv.

— Du målar svart så det förslår. Och sådant medlidande du har med henne stackare. Annars trodde jag att du hatade henne och var svartsjuk på henne.

— Ja, lika mycket som jag tycker om dig.

— Nu söker du svänga bort saken. Det är bara det, att du inte unnar Honom lite lycka. Du har handlat av svartsjuka, grundad på någon faderskärlek du hyser för Honom. Kunde du inte låta Honom löpa? Och låta mig bli den som finge trösta dig?

— Om jag ville? Jo, gärna! . . . Men din man?

Hon smålog och vred fram kroppen så att hon skulle kunna se honom i rummet näst intill, där han slagit sig ned med de båda andra.

Hon kunde ändå inte se en skynt av honom. Men hon hade lutat sig så långt fram förbi mig, att jag kände hennes kroppsvärme strömma över till mig och såg hennes långa fina hals tätt framför mig.

Jag böjde mig fram och tryckte en lång kyss i hennes nackgrop. Hon förblev orörlig så länge hon kände mina läppar, men så snart jag lösgjorde dem för att hämta andan, sprang hon upp och smög sig ljudlöst bort till dörren.

Hon sneglade blott helt hastigt in i rummet. Så gav hon till ett lågt skratt, sprang till mig och kastade sig handlöst över mig.

— Kyss mig! Kyss mig! viskade hon.

Men jag var för häpen och kom mig inte för. Med detsamma hördes ett buller som om en stol blivit kullkastad och Bushye stod i dörren.

— Haha, du vill bedraga mig, Isa?

— Alldeles som du själv vill göra och som du vill att Gertrud skall.

Bushye skrattade till.

— Jaså, inte annat. Var så god och fortsätt då. Kyss henne du bara, kyss henne.

Både Isa och jag sprungo upp, som hade vi stungit oss på varandra.

Bushye skrattade bara ännu mer hånande. Ett hest sataniskt skratt utan någon vrede. Ett belåtet skratt liksom den gamle bibliske djävulen måtte ha skrattat, då Adam och Eva drevos ut ur paradiset och blevo medvetna om, att de voro fördärvade människor som inte längre fingo synda utan att känna något skuldmedvetande, så som det var tillåtet för gudarne.

Även vi skrattade, skrattade instinktivt blott för att på så sätt befria oss från en första känsla av beklämning. Och vi skrattade än mer då Maya stack fram sitt lilla ansikte, alldeles hopsnörpt av förskräckelse, så att ögonen blevo onaturligt stora.

Till och med Den Andre rycktes med i denna till en början uppskruvade munterhet, som dock så småningom övergick till naturlig. Han hade skaffat fram ett par flaskor Bourgogne och vi skålade med varandra i allra bästa samförstånd. Utan att veta varför och utan att ha talat med varandra därom, hade vi tillsammans helt oväntat fått klart för oss, att vad som än skedde denna natt, skedde det till förmån för alla parter och att morgondagen måste bringa en lycklig lösning på det hela.

Bushye hade även han kommit på gott humör, men gjorde förgäves ansträngningar att rycka Den Andre med sig. Bushye berättade historier ifrån bohémelivet i Berlin för att muntra upp honom, men ingenting hjälpte. Till sist propo-nerade Bushye, att han skulle spela Chopin.

— Ja. Ja. Spela Chopin, bad Den Andre.

Bushye gick fram till pianot och vi andra slogo oss ned runt omkring honom.

Han började med ett ackord och några löpningar, liksom ville han känna efter om pianot förmådde uthärda vad som komma skulle. Instrumentets klang var så kraftig och fulltonig, att han tycktes med ens kasta bort alla tvivel och störtade sig direkt in i ett brusande allegro.

Det började med detta stora överlägsna lugn och denna bundna känsla, som är så betecknande för Beethoven. Man trodde knappast att det var Chopin. Men så småningom började disharmonierna att likt rysningar oroa den lugna ytan. Oron steg allt högre, man tyckte sig se Chopin, där han från arbetsrummets fönster spejade ut över nejden efter den varelse han älskade.

Oron ökades, dissonanserna blevo allt flera och jagade in mellan melodierna, så att de sprängdes sönder till hälften och brötos av. Och så — utan att man fullt förmådde lägga märke till hur övergången skedde — bröt den stora smärtofyllda passionen fram med sådan makt, att man skälvde och vändades under dess tryck.

Den lille halvt apatiske Bushye växte ut till en ny varelse, när han spelade på detta sätt. Det sataniska hos honom förstorades och fick någonting varmt mänskligt över sig, så att man tvangs att känna sig dragen till honom i trots att de motsträviga lockarne i hans burri- ga askblonda huvud skälvde likt klor.

Liksom släpande oss andra med sig, steg han allt högre och högre upp bland de stora vidderna. Vi fasade för vart han förde oss hän. Jag hade en förnimmel- se av att han till sist skulle föra oss upp på en bergs- topp så brant, att man ej kunde komma ned ifrån den utan att störta rätt ned i bråddjupet.

Men fastän denna dödens bergstopp alltjämt skymta-

de fram, förde han oss denna gång inte upp på den utan kringgick den på ett sällsamt sätt, som vandrade vi tätt förbi dess fot, bakom vilken vi fördes ut på en stor härlig högfjällsplatå.

Här stannade han med oss. Då vi blickade oss omkring, sågo vi en hel världsdel utbredd framför oss, en kaotisk värld uppfylld av hopgyttrade städer så långt blicken kunde nå. Men över vart och ett av dessa stadsvidunder syntes utbrett ett milt sken, som kom dem att likna halvt förbleknade tavlor efter gamla mästare, upphängda på en vägg klädd med någon grov och mörk vävnad.

Det var som ville Bushye säga oss:

— Allt detta skänker jag Eder!

Och vårt svar var, att våra hjärtan böjde sig tills de mjuknade och fylldes av en enda varm känsla av beundran och hängivenhet för honom som visat oss allt detta.

Vi skulle ingenting ha haft emot att falla ned och tillbedja honom. Men man beundrar inte på det sättet nu för tiden.

XII.

Nästa dag tidigt på eftermiddagen kom Isa upp till mig. Utan att taga av sig hatt eller kappa slog hon sig ned i en stol. Hon bara tittade på mig och smålog.

— Vad har hänt?

— Någonting fruktansvärt. Frode har förfört Gertrud och rymt med henne utomlands.

— Hur vet du det?

— Hon har skrivit ett par rader till mig från Grand Hotel. Frode hade bjudit henne dit på supé i går kväll. En härlig supé, sådan som endast miljonärer brukar bestå sig. Och champagne, bara champagne! Sedan bodde de kvar på hotellet över natten och i dag på morgonen reste de med första tåget till Tyskland. På bröllopsresa. . . . Det har du ställt till!

— Har jag?

— Bry dig inte om att neka, för då föraktar jag dig ännu mera. Och vidare ha de dig att tacka för en sak till. Gertrud skriver att jag och Bushye få reda oss bäst vi kunna för att komma från den här hålan. Av henne och hennes man ha vi ingenting att förvänta. Det ville jag också tacka dig för!

— Medan du är i tagen, kan du tacka mig för en sak till. På Frodes ord skall jag inom tjugufyra timmar skaffa er allt, vad ni behöver för att resa till Paris.

— Vad säger du? Är det möjligt?

— Det skall bli möjligt.

Hon kastade sig om halsen på mig och började kyssa mig runt om på ögon, panna och kinder och till sist

drogos våra läppar samman till en enda lång kyss som aldrig tycktes vilja ta slut.

När våra läppar till sist skildes åt, yttrade hon hastigt:

— Detta var den första kyssen av de tolv, som du skall få av mig. Till belöning.

Vi skrattade båda och jag anhöll att få kyssen numro två inlöst med detsamma. Isa vägrade. Jag försökte med en förklaring om, att som jag inte hade vetat vad den första betydde, hade jag inte fått full valuta för densamma, utan anhöll att omedelbart få övergå till den andra.

Men Isa var orubblig. Hon befallde, att jag skulle kasta på mig ytterkläderna och genast följa med till Bushye, som var alldeles otröstlig, över vad de skulle taga sig till. Han måste underrättas genast.

I droskan, på väg till hotellet blev Isa än en gång överväldigad av sin tacksamhet. Hon gav mig nu det hon vägrat där uppe i min bostad.

Ännu alldeles berusad av kyssande störtade hon upp på Bushyes rum för att meddela honom den glada nyheten. Bushye tycktes genast obehagligt berörd av hennes överdrivna glädje. Han mottog underrättelsen med största nonchalans och svarade endast:

— Då reser vi i övermorgon!

Men Isa gav inte tappt. Hon mjuknade efter hand upp honom, så att han blev på bättre humör. Detta var ju i alla fall allt, vad han hade önskat sig. Det var förstås litet försmädligt, att det just skulle vara Frodes räddare, som skulle bringa honom hjälp. Till sist stämde han likväl in i Isas munterhet och tinade helt och hållet upp, även gent emot mig.

Det sändes bud efter Maya och Den Andre och ett par timmar senare sutto vi alla fem på Restaurant d'Or, en av stadens största och gladaste, för att fira en liten avskedsfest för Bushye och Isa.

Men varken Maya eller Den Andre voro med på allt detta. Maya satt mörk och dystert över att inte kunna följa med Bushye till Paris. Och min vän var mulen på ett sätt, som jag aldrig sett hos Honom förut.

Nu långt efteråt erinrar jag mig den mörka min Han fick över sig, då vi meddelade Honom om Gertruds flykt. Han återfick detta hemska svårmod, som jag såg hos Honom första gången våra blickar möttes och som jag inte iakttagit hos Honom på länge. När jag nu efteråt tänker på detta, inser jag att det måhända var just denna dag, Han fattade sitt fruktansvärda beslut att hämnas på mig på det sätt som sedan skedde. Eller om beslutet kanske inte mognade till full medvetenhet just denna dag, så var det åtminstone då grunden lades till detta hat, som skulle komma att drabba mig så hårt.

Alla våra försök att få Honom upp ur sin dystra sinnesstämning voro till en början förgäves. Först då Isa kom på den idén, att Han skulle följa med dem till Paris för att skaffa sig litet förströelse, ljusnade Han något. Ju mer Han tänkte sig in i detta, dess mera behagade det Honom. Den goda maten och vinet gjorde också sitt till att få Honom på bättre humör.

Vinglädjen fick till sist insteg hos oss allesamman. Den har något härligt förlösande med sig, denna fröjd i ådrorna, som den förädlade druvsaften framkallar. Den höjer en för några timmar bort ifrån denna gråa verklighet, som man nästan stirrar sig vansinnig på dag ut och dag in. Man kan för en kort stund glömma, hur meningslöst allting är inrättat i nutidslivet. Och man höjer sig upp över omgivningen och tycker sig se, hurudant livet skulle ha kunnat vara, därest andra instinkter än människans sämsta tillmätts någon betydelse av dem som arrangerat tillvaron för oss.

Därför är denna vinets glädje en hälsokälla för vin-

nande av nya krafter, när man någon gång anlitar sig av den. Livet är ju ändå så outhärdligt för de flesta, att det skulle vara löjligt förvägra dem en och annan solskensstund vid glaset. Ett absolut nyktert folk är hemfallet åt den svarta pessimismen och döden.

Isa var den som anförde glädjen ibland oss. Nu när hela världen låg öppen för henne kom det över henne något frigjort, liksom skulle hon förut ha setat inspär-rad i bur. Hon släppte lös en munterhet så vild och yr som den måtte ha varit i gamla tider, då de gode grekerna firade sina människogudar med dionysiska orgier.

— Hur uselt vi än ha det — utbrast hon och höjde sitt glas — vi konstens stackars jagade flyttfåglar, blir det alltid fest vart vi än komma och man bjuder oss på äd-la drycker och champagne. Skål!

Hon tömde ensam sitt glas i botten, innan vi andra hunno följa hennes exempel. Och hon satte ner gla-set med en min, som hade hon plötsligt fått klart för sig, att hon var en drottning gent emot alla dessa förfalskade familjehöns runt omkring oss.

Till sist funno vi alla de närgångna blickarna ur des-sa tomma och slappa anleten för ohyggliga. Vi läm-nade restauranten och begåvo oss hem till mig, där vi kunde helt hänge oss åt den omedelbara glädje som kommit över oss.

Bushye gick omkring och funderade på allt vad han skulle uträtta i Paris. Isa hade tagit min vän under sitt beskydd. De talade mest om Gertrud och le-tade fram alla hennes dåliga sidor: hur blodlös och ur-vattnad hon blivit under de många åren tillsammans med sitt blekansikte till man, hur lite tilltro hon ha-de till sig själv och hur hon svikit sina bästa önskning-ar, hur förvandlad hon blivit sedan den tiden hon var ung och ville dränka sig. Isa proppade Honom så full med allt detta, att det tycktes som ville hon förleda Ho-

nom till att tro, att det var en välgärning, att Han blivit befriad från Gertrud.

Jag å min sida hade frivilligt åtagit mig Maya. Men under samtalet med henne, kunde jag dock emellanåt uppsnappa ett och annat från vad de båda andra yttrade. Och jag tyckte mig märka, att Han trots allt klander likväl höll fast vid Gertrud och att Hans åtrå efter henne var starkare än någonsin. Att taga henne bort från mannen just nu under deras hetaste indian-sommar-smekmånad, det var någonting i Hans smak. Det var mig omöjligt att kunna fortsätta mitt resone-mang med Maya, efter det jag fått dessa upplysningar. Jag kände mig alldeles bedövad vid tanken på, att Han kanske i morgon reste efter dem, letade upp dem — rent av med polisens hjälp — och bemäktigade sig Gertrud utan vidare. Men Maya, som också lagt märke till det hela, smålog emot mig och bad mig inte hysa någon oro.

— Hade Han varit som vi andra, kunde du ha befarat vad som helst. Nu kan du vara lugn. Det blir bara ord, intet mera.

Jag stirrade på henne, denna lilla förpinta flicka, häpen som över en uppenbarelse. Hon hade aldrig förut yttrat ett ord, som kom direkt från henne själv. Och så med ens säger hon något som visar en ovanligt hög grad av fin människoobservation. Men det är visst ofta så: människor, som förstå konsten att tiga, veta mer än de flesta som tala.

— Vad säger du, Maya? Och detta har du lagt märke till!

— Det måste man ju, när man ser Honom. Förövrigt skulle jag vilja råda dig att inte blanda dig i Hans historier. Vad rör det dig, om Han gör någonting, som Han sedan kommer att ångra? Att handla som man vill, efter ens egen inre instinkt, är likväl det enda rätta,

hur galet denna instinkt emellanåt än leder en. Man skall akta sig att spela försyn för andra. Det kan komma att stå en dyrt.

Vad hon sade mig, var just vad jag själv i tysthet gått och tänkt, men sökt förtiga för mig själv. Varför skulle jag ingripa och bjuda till att förhindra Honom från att gå de vägar dit ödet ville föra Honom? En kärlekshistoria med Gertrud hade kanske varit ett viktigt utvecklingsled för Honom? Han hade antagligen snart befriat sig ifrån henne, men sedan hade kanske en självständighetens väg legat öppen för Honom? Varför hade jag varit så förryckt att ingripa?

Maya och jag beslöto oss för att förena oss med de andra. Bushye gick fortfarande omkring i sina egna funderingar, utan att märka att vi också funnos till.

Det hade under dessa dagar uppstått en sällsam köld mellan mig och min vän. Vi, som förut utbytt alla tankar, vi hade under dessa dagar knappast haft ett ord att yttra till varandra. Med Isa och Maya tycktes Han ha talat öppet om allting.

När jag nu försökte närma mig Honom, märkte jag först riktigt, hur stor kölden emellan oss blivit. Av de första ord Han yttrade till mig märkte jag, att jag måtte ha kränkt Honom mycket djupt. Mitt tillnärmande visade Han tillbaka med ett förakt, som sved likt piskslag. Jag måste därför söka möta Honom på omvägar, men även där märkte Han snart avsikten och drog sig undan.

Kvinnorna sökte komma mig till hjälp. Isa hade kommit på så förtrolig fot med Honom, att hon redan talade som vore hon Hans syster. Det hade blott behöfts en enda liten tillstymmelse till gensvar från Hans sida för att hon skulle ha blivit ännu mycket mer för Honom. Men Hans vänlighet mot henne sträckte sig icke utöver det broderliga slaget.

Mellan honom och Maya hade däremot under dessa dagar uppstått ett samförstånd av helt annat slag. Denna förpinta unga kvinna hade förmått väcka verkligt medlidande hos Honom. Det var som hade de båda något hemligt lidande av samma slag, vilket gjorde att de kunde förena sig i samma egendomliga uppfattning av tillvaron. Jag tror inte att Han förmått skåda vidare djupt ned i henne, men hon tycktes vara fullt på det klara med allt det mystiska hos Honom.

Samtalet mellan oss fyra avstannade emellertid gång på gång. Jag insåg, att det var lönlöst försöka försona sig med Honom samt upphörde med att draga in Honom i resonemanget. Jag satt just och undrade på, hur jag skulle få dem att bryta upp, då vi från rummet näst intill hörde ett skri.

Vi skyndade allesammans dit in. Bushye hade till sist blivit trött samt lagt sig på en chäslong för att vila litet. Här hade han somnat in, men efter en kort stund vaknat av att han börjat frysa. Det var denna förnimmelse av kyla, som kommit honom att skrika till.

Då han fick se oss komma inrusande med förskräckta miner, åstadkom detta en ny reaktion hos honom. Hans galghumor väcktes till liv och med en spänstighet som tycktes övernaturlig, spratt han upp ur sin liggande ställning samt började å den mjuka chäslongen utföra en dans à la diable.

Det var som ville han genom denna dans ge uttryck åt den förbittring, som hopat sig hos honom denna sista tid. Han log ett sataniskt löje över att en man med hans överlägsenhet skulle till den grad vara en lekball för slumpens nycker. Där fanns också ett drag av förtvivlan över hans oförmåga att behärska det praktiska, och att han alltjämt skulle ha någon utomstående att tacka för det, som borde ha tillkommit honom ändå.

Han dansade som en vansinnig. Först betogos vi bara av häpnad över detta hans påhitt. Men när han fortsatte att dansa, började hans vildhet verka pinsam på mig. Mitt sinne var ju dessutom förgiftat av tanken på de hämndkänslor Den Andre hyste emot mig. Och när så Bushye inte ville upphöra med sitt förryckta tilltag brast till sist mitt tålamod och jag bad honom sluta upp eller försvinna.

Mina ord framkallade en explosion bland de andra. De vände sig plötsligt allesamman mot mig med en förbittring, som jag märkte att de förut försökt dölja, men som nu ofrivilligt kommit att bryta ut. Bushye stannade mitt i ett pas, gjorde en sorglustig gest, vilken skulle betyda, att det inte var hans fel att vi inte förstodo honom. Maya och Isa drogo honom med sig ut i tamburen, där de utan vidare satte på honom hatt och rock.

Den Andre hade stannat kvar inne hos mig. Jag tänkte, att det var hans avsikt att inlåta sig i ett samtal. Han tycktes också leta efter någonting att säga mig. Antagligen något som kunde såra mig riktigt djupt.

Men då Han gick ett par steg framåt, fick han se att tamburdörren stod på vid gavel efter de andra, som gått sin väg. Utan ett ord skyndade Han ut i tamburen, ryckte till sig sina ytterplagg och försvann liksom skuggan av en människa, som går förbi ens bostad ute på gatan men för ett ögonblick sprider en mörk fläck över taket inne i ens rum.

XIII.

En kväll några dagar efteråt sutto jag och Maya ensamma inne på Restaurant d'Or. Vi hade följt de andra tre till tåget. De reste direkt till Paris och vi hade skilts åt som de bästa vänner.

Bushye var allvarlig och sluten. Han och Maya hade knappast yttrat ett ord till varandra vid avskeds-tagandet nere i kupén. Isa däremot var ånyo i sitt mest strålande humör. Hon omfamnade oss båda som skulle stanna kvar och kysste oss gång på gång. Jag skulle absolut ha de kyssar som resterade på det dussin hon lovat mig. Hon brydde sig alls inte om att Bushye var närvarande.

Min vän gjorde sitt bästa att synas glad och belåten med att ånyo få slippa ut i världen. Men jag visste, att Han tvärtom hade en viss besynnerlig ängslan samt helst hade önskat stanna kvar. Dagen före avresan hade Han till och med frågat mig, om inte jag ville följa med till Paris. Då jag bestämt avböjt detta, hade Han blivit mycket orolig.

Nu i avskedsögonblicket lät Han likväl ingen märka detta. Han sade endast i halvt raljerande ton till mig:

— Jag vet, att inom en månad ha vi också dig i Paris. Jag är säker på, att du inte kan uthärda ensam här hemma.

Sedan hade vi bara skilts åt under viftningar och leenden. Inte ens Maya hade fällt en tår.

Och Gertrud? Henne hade Han helt och hållet kas-

tat i skräpvrån. Hon hade skrivit till Isa och i glödande detaljer skildrat, huru lycklig denna deras andra bröllopsresa blivit. Hur hänförd hon var över alla de dyrbara presenter hennes man dagligen översällade henne med. Alltjämt fullt upp med nöjen, så att det hela var som en stor dröm, som ett enda långt bröllopsdygn.

Men vare sig dag eller natt bar hon alltjämt Den Andres bild vid sitt bröst. Även i de ögonblick, då hon var Honom som mest otrogen, ville hon att Den Andres bild skulle vila mellan hennes bröst, som en slags försoningsgård för det hon svikit deras unga kärlek och låtit sin man locka sig bort från Honom. Mannen hade inte nekat henne detta lilla offer. Hennes lycka var fullständig.

När den Andre fått del av denna kärleksepistel, blev Han blek, som när man går på svag is och känner att den börjar ge vika under en. Han yttrade inte ett ord, men Han tycktes också helt och hållet ha glömt sin avsikt att söka upp henne och roffa henne åt sig på gammalt riddarmanér.

Maya och jag sutto nu ensamma kvar, efter alla de stormar som rasat över våra huvuden. Det hade kommit över oss ett lugn, som erinrade om ett småleende. Vi talade om det skedda, liksom man talar om en nyutkommen bok, som båda två läst igenom.

Fastän Maya inte med ett ord omnämnde, hur djupt hon sörjde, kände jag likväl att denna sorg fanns där, och den tycktes mig likt ett stort sår med svullna kanter, ett sår som ständigt stod öppet.

Men att närma sig henne var en omöjlighet. Hela hennes lilla varelse var så uppfylld av denne Bushye, att allting annat var henne fullkomligt främmande.

Trots att hon kände en inre förbittring mot honom, tycktes det lindra hennes plågor att prata om honom.

Vi talade om hans musik och om hans böcker och hon visade mig på en mängd fina små konstverk i desamma, vilka jag förbisett eller inte förstått rätta innebörden av. Hon hade ju varit med om att »uppleva» allt detta, varom han diktat.

Det skänkte henne till och med en viss njutning att äta de rätter och dricka det vin Bushye tyckte bäst om. För att trösta henne levde även jag mig så in i Bushye, att jag började känna på samma sätt som han. Det var, som hade jag fått i mig några droppar av hans livsleda, fast på mig verkade de på ett helt annat sätt än på honom. På samma gång jag kände alla livsledans symtomer, vaknade nämligen också hos mig ett våldsamt begär efter att leva livet fullt ut, under den korta tid jag ännu kunde ha kvar. Att suga musten ur kärlekens äpple med en sådan våldsamhet, att jag en dag skulle kunna kasta det ifrån mig som ett tomt skal.

Jag började berusa mig med kvinnor. Dag för dag nya, den ena så tätt efter den andra, att jag ej hann vakna upp ur denna sexuella dröm, som drog mig med sig liksom strömdraget tätt ovanför ett vattenfall och som berusade på ett helt annat sätt än alla andra berusningsmedel. Det är en berusning, där värmen i ens blodådror stegras grad för grad, där varje nytt föremål bringar nytt brännmaterial och kommer lågorna att flamma allt högre och högre tills de nå upp i en feberhetta, som tycktes hota att förtära varje fiber i ens varelse, men som likväl fortsätter att stegras ut i det oändliga, långt utöver alla tänkbara gränser och möjligheter.

Men det var inte endast Bushyes livsleda, som ingivit mig denna levnadstörst. Där fanns bakom densamma någon instinktiv känsla av något som skulle komma och som helst borde förebyggas, ett hemligt medvetande om att striden mellan mig

och den Andre nu hade kommit ned till så djupa schakter, att man ej längre kunde beräkna några avstånd, utan att det endast gällde att till vad pris som helst sänka sig så djupt ned i sig själv, att man under alla omständigheter befann sig djupare ned än sin motståndare.

Vad jag hade väntat inträffade också snart. Han skrev till mig från Paris, att Han räknade dagarna tills jag skulle komma. Livet tillsammans med Bushyets var Honom outhärdligt. De behandlade Honom som luft, hade skuffat undan Honom i det sämsta rummet i den möblerade våning de hyrt tillsammans, hade Honom att springa ärenden som en springpojke, men lät Honom samtidigt betala allt vad de behövde. Den början till fasthet och ryggrad Han haft, tycktes alldeles borttagen ur Honom och Hans brev visade tydligt, att Han själv inte hade kraft att frigöra sig utan önskade min närvaro.

Jag betvivlade inte att denna Hans önskan var uppriktig. Men jag anade också att bakom den fanns hemliga planer och anslag, som ännu endast grodde i Honom men som inom kort skulle mogna och bli verklighet. Jag visste att måttet mellan oss var rågat och att det stora avgörandet nu hade att ske, att det gällde min tillvaro eller Hans.

Nu efteråt kan jag knappast fatta, hur det kom till, att jag reste. Jag visste, att jag hade alla fördelar om jag stannade hemma, att Han därute i ensamheten snart skulle duka under och jag skulle kunna segra, utan att jag själv visste om det. Jag visste också att, om jag reste dit ned, berövade jag mig därigenom alla vapen och all utsikt att framgångsrikt försvara mig.

Och dock reste jag. Detta att alldeles vapenlös upptaga striden med Honom hade en sällsam lockelse för

mig. Jag visste mig äga en inre självtillit långt större än någonting jag funnit hos Honom. Jag kände mig som en gammal mäktig ek, på vilken gärna otaliga parasiter kunde få frodas utan att jag berördes därav. Och slutligen hade de senaste månadernas tilldragelser ingivit mig en absolut motvilja mot min dåvarande omgivning här hemma, så att jag till vad pris som helst ville bort och ut till en ny stad, nya människor och nya gator.

En kväll stod alltså även jag nere vid Centralstationen och väntade på kontinentaltåget. Maya var den enda, som visste om min avresa. Hon kom för att taga adjö av mig, men hon kom icke ensam.

Bredvid henne syntes en lång svartklädd dam med nedböjt huvud. Då hon såg upp, kände jag genast igen henne: det var drottningen, vår — *min* drottning med det guldröda håret.

Det var endast några minuter tills tåget skulle gå. Vi kunde därför inte säga varandra många ord. Men av det lilla hon yttrade framgick dock, att hon glömt det mesta av den vrede hon känt den kvällen, då hon lämnade oss. Maya tycktes ha meddelat henne allt, vad som skett sedan dess, och hon var belåten med att vår bohème-koloni äntligen blivit upplöst. Hon var vänlig men ännu något reserverad.

— Jag kommer efter dig till Paris! kastade hon fram helt plötsligt i en nästan munter ton.

— Verkligen? Då hoppas jag du söker upp mig.

— Ähjo, det kan jag göra, om. . .

— Vad för om?

— Om du tar emot mig, så som jag önskar.

Hennes begäran framkallade hos mig en hel vision. Jag såg mig själv en varm ångande sommardag i Paris. Mina nerver skälvde ännu helt lätt eftet de sista avgörande striderna med Honom, som jag visste att jag

måste befria mig från. Vi hade skilts åt i all vänlighet i yttre måtto, men på ett sätt som innebar att varje sammanträffande oss emellan var för alltid omöjliggjort. Och jag tyckte mig denna härliga morgon på väg upp till Gare du Nord för att möta denna kvinna, som nu stod och betraktade mig med forskande blickar.

— Du skall komma. Men först sedan jag befriat mig från Honom, som står oss båda i vägen.

— Ja, Honom! Honom hatar jag. Du måste bli fri från Honom.

— Jag skall.

Vi tryckte varandras händer till avsked. Till det yttre lugna och behärskade, men i vårt innersta fyllda av rasande smärtor över att behöva skiljas, just då vi återfunnit varandra. Men vi visste att mellan oss stod en skugga, som först måste försvinna, innan vi kunde få frid med varandra.

I sista ögonblicket sprang jag upp på tåget. Jag tyckte, att det drog mig med sig in i en natt utan botten eller slut.

XIV.

Efter en lång pinsam järnvägsresa anlände jag tidigt en morgon till Paris.

Jag hade inte kunnat sova de två nätter jag varit på tåget. Jag kände mig het i kroppen och mitt ansikte glödde, så att det kändes som vore det svullet. Jag hade försökt krya upp mig med ett glas vin, men detta hade endast ökat febern och svullnaden.

Då tåget rusade in genom förstadskvarteren, stod jag redan fullt påklädd vid fönstret och betraktade dessa massor av små människoboningar, vilka flöto förbi likt stora fläckar av gulgrå hjärnsubstans som godtyckligt strötts ut över landskapet.

Jag fick ett intryck av, att jag höll på att tränga in i en stor hjärna stadd i upplösning. Det var som hade alla dess tankar fallit sönder och som om materien i den strötts ut för alla vindar. Dessa smutsgula små bostäder skulle vara Paris? Dessa svartmuskiga små bovar, som stodo utanför husen och pratade skvalter med varandra, skulle vara parisare?

När jag anlände till Gare du Nord, kände jag mig förfrusen i mitt innersta. Över mig svävade ju också medvetandet om, vad här skulle komma att ske, vad som *måste* ske. Tanken härpå kunde jag ej ens befria mig från, då jag utanför stationen mötte min vän. Han lade också genast märke till den och den öppna vänlighet, varmed Han kommit mig till mötes, förvandlades genast i köld. Efteråt förklarade Han, att Han känt

sig obehagligt berörd av mitt pussiga ansikte, som ännu bar spår av alla möjliga slags orgier.

För att vi skulle bo så långt borta som möjligt från Bushyes, vilka slagit sig ned uppe på Montmartre, hade Han letat ut åt oss ett litet hotell allra längst nere i södra Paris. Där bodde mest enklare amerikaner och amerikanskor, vilka kommit till Paris för att studera konst eller vetenskap. Vi stego upp i en liten smutsig kupédroska och åkte dit.

Jag hade ingen känsla av att det var i Paris jag befann mig. Denna halvmulna februarimorgon hade besudlat och förvanskat allt. Människoansiktena som fladdrade förbi droskfönstret, hade detta dövstumma över sig som de absolut utlevades ansikten få, då allting är slut för dem. Gatorna syntes mig som stora avskrädeskanaler, genom vilka en störtflod av kloakvatten passerat fram samt här och där lämnat efter sig några fastnade rester från soptunnorna. Någon himmel fanns det inte utan endast en tunn gråblå gyttja, genom vilken de bruna rökmolnen sökte arbeta sig ut.

Vi hade inte mycket att säga varandra under denna tidiga åktur. Vi kände oss båda två besvikna och funno hela detta sammanträffande meningslöst. Och vi grubblade blott på hur framtiden skulle komma att gestalta sig, *hur* mörk den skulle bliva.

Hotellet där vi skulle bo, förekom mig som ett fängelse med sin spiraltrappa av järn och sina små celler i stället för rum. Vi kunde ej tillbringa dagarna hemma, utan höllo till på någon restaurang, där vi sysselsatte oss med läsning eller spel, för att var och en skulle kunna ostörd fortsätta sina tankar för sig själv.

Mellan Honom och mig avslöts emellertid under de första dagarna av vår samvaro ett slags förtroendefullt vapenstillestånd. Vi genomlevde tillsammans ett par lugna månader så utblottade på händelser, att jag nu

efteråt ej förmår erinra mig något från denna tid. Endast det börjar nu dyka upp i mitt minne, att jag måtte i hemlighet ha lagt märke till, hur Han dag för dag mognade, hur självständigheten växte inom Honom och jag kände en inre glädje över, att vi kanske inom kort skulle kunna skiljas med ett trofast handslag och som goda väuner.

Men jag tyckte mig också lägga märke till, att i Hans blick samlade sig en mörk kärna, liksom ett hemligt beslut, som grodde sig allt starkare djupt nere i Hans innersta. Jag ville inte tro, att det gällde något våldsdåd utan sökte övertyga mig själv om, att det endast rörde denna vår frigörelse från varandra, som numera blivit ett livsvillkor för oss båda. Det är ju också möjligt, att det mognande beslutet hos Honom ursprungligen gått i denna riktning, fast händelser och personer sedermera stötte till, vilka bragte det in i en annan strömfåra.

Sedan flera år tillbaka hade jag känt en amerikansk målare, en mr Drewson, som var bosatt i Paris. Jag hade träffat honom ombord på en Atlanterångare och hade uppfattat honom som en god naiv naturmänniska, hängiven åt sina egna vakna drömmar.

Ödet förde honom just nu i vår väg. Han hade under dessa år förvandlats till oigenkännlighet. Han hade fått detta slappa, gubbaktigt slöa över sig som annars plägar komma först då alla ens sinnen börja upphöra att fungera. Han gav själv — utan att veta det — en förklaring: han berättade, att han sedan några år var förenad med en hög och ädel kvinna, den bästa varelse som fanns på jorden, en verklig madonna. Hennes namn var — Teodosia.

Vad han yttrade om henne ingav mig endast farhågor. Jag inser nu, att jag borde ha följt min första instinktiva ingivelse att hålla mig borta från dessa män-

niskor, som under madonnamanteln dölja svarta gammakroppar, vilka hungriga sitta på vakt efter någonting att uppsluka. Inte heller var det egentligen nyfikenhet, som slutligen drev oss till dem, utan snarare en åstundan efter att förskaffa oss en omväxling, genom att utsätta oss för någonting som kunde innebära en fara.

Drewsons hade en stor ateljer högt uppe på taket av en skyskrapare i stadens utkanter. Då vi en av dessa meningslösa eftermiddagar, knappast möjliga att genomleva, klappade på hos dem, öppnades dörren av en smärt kvinnofigur med smalt fräknigt ansikte omgivet av bronsrött hår, lagt i glättade gardiner fram över tinningarne, och iklädd en blekviolett robe som tycktes nedärvd från medeltiden. Hon räckte oss en pinsamt smal hand samt bad oss stiga in.

— Jag är Teodosia. Min man har länge väntat er. Han kommer strax.

Det var i en stor vitmenad ateljer vi trädde in. Inga möbler, inga målningar, inte ens ett staffli. Endast en gigantisk trästege mitt på golvet och ett par tre korgstolar i ett hörn omkring ett litet bord. Ateljerfönstret upptog inte endast hälften av ena långväggen utan även hälften av det sluttande taket och genom detsamma spreds över de vita väggarna ett ljus så starkt, att det smärtade.

Jag såg mig om efter några målningar eller studier. Men inte ens ett färgskrin stod till att upptäcka. Teodosia kunde inte undgå att märka vår förvåning.

— Vi ha inga av våra tavlor här. De äro instuvade på ett annat ställe. Vi kunna inte uthärda att se dem omkring oss.

— Men bara för att täcka denna vita vägg?
— Det bry vi oss inte om. De arbeten vi syssla med nu äro av högre och djupare betydelse än sådana

där utställningstavor som kunna hängas på vägarne.

Hennes ton hade någonting överlägset och skarpt, nästan prästerligt fräckt i sig. Hon ville med ens pressa ned oss och placera oss bland den stora åhörarskocken där nere på golvet, så att vi skulle märka att hon stod på en piedestal. Men hon syntes mig alldeles för tom och betydelselös, för att jag skulle bry mig om att svara henne. Min vän däremot tycktes taga starkt intryck av vad hon yttrade.

Jag ledde samtalet in på de högre sfärer, där hon och hennes man numera tycktes dväljas. Jag fann, att de börjat studera de esoteriska arbeten, som då voro på modet i Paris och att de måtte vara någon slags adepter inom något hemligt samfund för befrämjande av dessa studier. Men vad det var de målade kunde jag då inte lyckas utforska.

Drewson kom om en stund inrusande lik en skolpojke som försinkat sig ute på gatan. Han skulle försöka att se glad ut, då han fick syn på oss. Men leendet i hans ögon försvann snart och sedan det slocknat, fanns ingenting annat kvar i hans ansikte än ett par blekfeta veck från ovan näsvingarne och ned under mungiporna.

Medan min vän och Teodosia försökte gräva ned sig i djupsinnigheter, började Drewson med en beredvillighet berätta för mig sitt lidandes historia.

Han hade mött Teodosia på en målarskola, där de en kort tid målat modell sida vid sida. Hon var mycket klokare och kunde lägga sina ord bättre än han. Så kom han in på att beundra henne och slutligen betrakta henne som ett slags högre väsen. Detta trots att han fann hennes målning fullkomligt omöjlig.

Teodosias kyskhet hade också starkt imponerat på honom. En sommar, då de målat vid havsstranden i

Bretagne, hade de klätt utav sig nakna och badat och lekt med varandra som barn, utan att några sämre känslor vaknat hos dem, men på hösten, då de åter kommo till Paris, hade de inte längre kunnat uthärda utan flyttade tillsammans. En hög esoterisk mästare, som var deras vän, hade förenat dem utan alla kyrkliga ceremonier.

Sedan hade det snart kommit till slitningar mellan dem. Han kunde inte uthärda att se, hur uselt hon målade. Hon försökte att låta bli, men då han gjorde någon skiss som var bra, vaknade hennes stolthet och tvang henne att börja måla igen. Hennes mor hemma i San Fransisco hade inpräntat i henne, att kvinnorna kunde göra allting lika bra som männen. Hon fordrade därför fullständig likhet inom äktenskapet. Och för att kunna upprätthålla denna sin likställighet hade hon uppställt som villkor att inte behöva föda barn.

Den arme Drewson berättade inte allt detta med de ord jag här använder. Han berättade det så, att han fördolde själva sammanhanget för sig själv och så, att han ännu kunde se henne som den nakna, kyska madonnan där nere vid sjöstranden. Men bitterheten stack likväl fram, då han kom in på, hur de slutligen tvungit varandra till att upphöra att måla. Han brann av begär att få fortsätta, han hade studerat Michel Angelo och Albrecht Dürer och han visste, att han skulle kunna utträtta någonting motsvarande dem, om han blott finge arbeta vidare. Men nu hade de inte på länge haft oljefärgstuber eller penslar i sitt hem. Endast en slags akvarellfärger som de använde för sina målningar i den mystiska genren.

Vari denna bestod fick jag först efteråt veta. Min vän hade en gång lyckats leta ur Drewson att det var små egyptiska gipsfigurer de färglade, någon slags forntida avgudabilder, med vilka deras höge beskyddare bedrev

en hemlig industri. I detta slags målning var hon skickligare än han, ty hon hade mera tålmod. Och med denna egendomliga logik, som är kvinnornas egen, ansåg hon på så vis jämvikten inom deras äktenskap vara fullkomligt återställd.

När vi skildes åt, kände jag, att dessa människor ville jag aldrig mer återse. Men min vän var entusiastisk över Teodosia. Han prisade hennes nobla uppfattning, det omutligt kyska i hennes väsen och så trodde Han sig ha funnit, att hon hyste varmt deltagande för Honom. Hon hade sökt utforska Honom beträffande Hans förhållande till mig, men Han påstod, att Han ej förrätt det minsta.

Jag anade likväl, att bakom Hans ord låg en hemlig självanklagelse. Att Han förrätt *mig*.

XV.

Hans förräderi skulle snart komma i dagen.

Trots att jag gjorde motstånd, drog Han mig likväl en gång med sig upp till Drewsons. Jag fann det bättre att följa med än att låta Honom gå dit ensam.

Så, mitt under samtalets gång, råkade jag och Teodosia plötsligt bli ensamma om någon liten samtalsstump, som vi utagerade på tu man hand. Hon talade alltjämt med denna överlägsna ton, avsedd att kränka den hon hade framför sig. Hennes ansikte blev hårdare och kallare, då hon vände sig till mig och hon sårade mig i hemlighet till den grad, att jag rent av började önska att kunna verka på henne och inge henne en annan uppfattning om mig själv. Jag visste alltför väl, varifrån hennes köld härstammade och instinktivt började jag så småningom att angripa Honom, som ingivit henne denna uppfattning om mig. Men Hans ord hade redan slagit för djupa rötter i henne och trots att jag drog fram de mest överbevisande fakta, märkte jag att detta endast ökade hennes motvilja mot mig. Till slut försökte jag med det, som jag tyckte vara mitt starkaste vapen: jag berättade för henne om mitt förhållande till Drottningen med det röda håret och hur Han använt alla medel för att tränga sig emellan oss och skilja oss åt. Jag skildrade detta så påtagligt och med så obeveklig logik, att hade hon varit rättvis — såsom tyvärr endast män kunna vara — skulle hon ha uppgivit Hans sak och ställt sig på min sida.

Men i stället vände sig hon till mig med ett inre hänleende och yttrade dessa ord:

— Er vän har gjort rätt däri. Det var Han som älskade henne. Därför är det också Honom hon bör tillhöra.

Jag satt stum. Jag kände endast hur blodet sjönk och sjönk inom mig, tills mitt ansikte blev kallt som på ett lik. Gång på gång sökte jag kasta ifrån mig innebörden i hennes ord. Men det lyckades mig inte, de grävde sig ned allt djupare och jag kände hur de började hänga sig fast med drakklor i mitt bröst.

Hela Hans förrädiska sätt att gå tillväga stod nu klart för mig. Han hade framställt alltsamman på ett sådant sätt, att hon nödgades draga denna slutsats och uttala de ord, som Han själv inte hade mod att ge liv åt.

Jag borde ha brutit ut i raseri. Men hos mig mognar allting så långsamt. Det måste tränga djupt in, innan det studsar tillbaka igen.

I stället för att ställa Honom till rätta inför de andra båda, slöt jag mig inne i mig själv och yttrade inte ett ord under den stund vi stannade kvar. Inte heller till Honom sade jag något om vad Teodosia yppat för mig. Jag såg att Han visste det och att Han sökte skydd bakom ett överlägset lugn och en slags yttre välvilja mot mig.

Men på natten, då jag låg till sängs i min lilla cell, bröt stormen lös.

Det var alltså av hämndbegär Han lockat mig hit ned. Och Han ville inte bara hämnas på mig, utangöra det på ett sådant sätt, att Han samtidigt skulle tillfoga mig en skymf. Och sedan Han kränkt mig så djupt Han kunde, skulle Han taga henne med sig och gå bort som den större och starkare av oss två.

Han, den starkare! Han, som inga rötter hade. Var

skulle han fått näring ifrån, om Han ej sugit den ur mitt blod? En jordskugga, som jag förvandlat till människa med risk att själv lösas upp i skuggornas dimexistens.

Och av Honom skulle jag besegras? Jag, som inte blott varit vän åt Honom, utan också far och mor, syster och bror. Någon tacksamhet hade jag aldrig väntat eller önskat, ty den skapelseakt jag utfört hade givit mig mera än någon tacksamhet kan åstadkomma. Men att i stället för belöning erhålla ett ohyggligt straff, detta var mera än vad någon kunde tänka sig.

Jag var lycklig över att hon ännu inte var här. Han kunde inte veta, att hon skulle komma. Jag kunde ännu ha tid på mig att få Honom på andra tankar, att avvända den katastrof som hotade.

Med dessa och andra skäl sökte jag lugna och trösta mig. Det skulle nog finnas en utväg ur allt detta. Och fastän min styrka var försvagad borde jag nog ha tillräckligt kvar för att genomdriva min vilja.

Varför lät jag honom inte helt enkelt taga henne och löpa sin kos? Besittningsrätt och sådant där äro ju blott fraser utan mening för mig. Men där fanns tyvärr inom mig något som reste sig upp mot det, som motsatte sig, att Hans svarta åstundan skulle gå i fullbordan, därför att Hans känslor för henne grundade sig på, att Han först sett kärleken vakna till liv hos mig.

Om Han fått kärlek till någon annan kvinna, inte skulle jag då ha motsatt mig densamma? Men detta parasitens behov av att tränga sig in mellan barken och trädet, detta var mig vidrigt. Att stjäla en annans kärleksdröm ifrån honom och sedan leva vidare i densamma liksom hade den varit ens egen, det var det Han ville. Och det var detta, som jag ansåg vara min plikt att förhindra.

Jag sökte nästa dag börja ett allvarligt samtal med

Honom. Men Han inlät sig inte på något tankeutbyte om sina planer. Han förklarade blott envist, att Han icke avstod från sin kärlek. Jag hade övergivit vår drottning och därför var Han i sin fulla rätt att taga henne under sitt beskydd. Alla mina försök att på övertygelsens väg bringa Honom på andra tankar voro förgäves. Jag uppgav dem därför fullständigt.

Jag kunde inte förhindra att smärtan fick makt med mig. Jag uthärdade inte att se Honom utan försvann emellanåt flera dagar åt gången för att uppsöka nya människor och berusa mig med deras otillfredsställda begär.

En morgon, när jag återkom efter en dylik utflykt länge än de föregående, mötte jag Honom händelsevis på Café Lilas. Han mottog mig vänligt småleende, liksom ville Han på förhand urskulda mig för någon missgärning, jag skulle ha begått. Han och Drewsons hade varje morgon gått till La Morgue. De hade varit mycket förvånade, var gång de inte funno mitt lik där. Teodosia hade trott, att det berodde på, att jag inte flutit upp än.

Det var en av dessa underbara vårmorgnar som äro det vackraste Paris har att bjuda på. Luften var full av en börjande sommarvärme, som alltjämt sänkte sig ned över jorden och blev allt tätare ju längre det led fram på dagen. Skuggan under träden där utanför caféet var mörkare än någonsin. De solbelysta strimmorna på boulevarden tycktes bukta sig under det rödvita ljuset, som återstudsade från dem. De slappa vindfläktarne förde med sig starka dofter från nya blommor, vilka slagit ut samma dag.

Jag svarade Honom knappast på Hans förebråelser och jag hittade inte på någonting för att urskulda mig. Jag satt endast och betraktade Honom och sökte avde falska tonfallen i Hans röst räkna ut, hur pass glad

Han känt sig vid tanken på att min livslåga var utsläckt. Jag hatade Honom av hela mitt hjärta denna morgon och såg endast avigsidan av allt vad Han yttrade. Men mitt hat var av detta indolenta slag, som inte tar sig uttryck ens i den obetydligaste min och jag kände mig säker på, att Han just då inte förmådde genomskåda mig. Därför började mörka moln samla sig i mitt innersta och jag såg plötsligt i en tyst men alldeles tydlig vision, att den stund var inne, då Han måste falla för min hand, så vida jag inte ville ge tappt själv.

Med varje sekund som gick kände jag detta allt djupare. Jag kunde blott inte utfundera sättet, varpå det skulle ske. Jag var alls inte hågad att spela rollen av en vanlig mördare. Helst skulle jag ha velat samla mig till en sådan viljestyrka, att jag blott genom ett maktspråk hade kunnat döda Honom.

Jag hade då och då kastat en blick genom den öppna dörren ut mot boulevard Saint-Michel, liksom skulle jag från det hållet få någon idé. Det var liksom anade jag, att gåtans lösning skulle komma från det hållet. Och den kom, fast på ett helt annat sätt än jag hade väntat.

Dörröppningen förmörkades av en svart skugga och in genom den träder drottningen med det guldröda håret. Min första känsla var, att hon kom i en olycklig stund, att hon kom för tidigt, därför att jag ännu ej hunnit befria mig från Honom, som alltjämt var min skugga och vars avlägsnande hon fordrat. Men då jag på hennes min såg, att hon var glad över att återse mig och att hon låtsades inte lägga märke till Den Andre, borttog detta alla mina farhågor. Jag gick fram mot henne och vi slog oss ned vid ett annat bord. Varje ord hon yttrade strålade och jag bävade av fruktan inför den lycka som så oväntat kommit emot mig.

Vi samtalande endast om betydelselösa saker. Då

hon såg min oro, bröt hon upp inom kort. Hon sade sig ha några visiter att göra och bad mig komma till det hotell där hon bodde nästa morgon kl. 10.

Jag var till den grad berusad av henne från de få minuter vi samtalade, att jag slog mig ned bredvid min vän i det mest strålande humör. Alla hatfulla tankar voro bortblåsta ur min hjärna och jag kände nu blott medlidande för Honom, där Han satt tillintetgjord av, att hon ej ens ägnat Honom en blick eller en hälsning.

— Om du går till henne i morgon följer jag med.

Han yttrade detta med ett tonfall, liksom hade Han i sin stora förtvivlan plötsligt funnit det halmstrå, som kunde rädda Honom. Jag anade därför, att Hans begäran innebar en fara. Trodde Han väl, att Han i min närvaro skulle kunna taga hennes kärlek ifrån mig? I sin förtvivlan kunde Han ju taga sig till vilken galenskap som helst.

Till min olycka vägrade jag att låta Honom följa med. Nu efteråt skjuter jag hela skulden, till vad som inträffade, på denna min vägran. Hade Han fått träffa henne i min närvaro, skulle han ej ha kunnat snärja henne med sina hemska lögner. Jag skulle då genast ha kunnat vederlägga Honom. Även om Han på fördolda smygvägar sökte närma sig henne, skulle min närvaro ha hindrat henne från att lyssna till Honom.

Jag förstår inte numera, hur ett så förryckt förslag kunde uppstå i min hjärna. Hur jag kunde komma på en sådan idé som att proponera Honom, att blott jag finge vara ostörd tillsammans med henne denna första dag, skulle Han gärna få uppsöka henne den nästa. Jag kan inte förklara detta påhitt med annat, än att jag av detta mitt första sammanträffande med henne kände mig till den grad trygg och lycklig, att jag inte befarade det minsta.

Jag borde ha låtit varna mig av den beredvillighet, varmed Han gick in på mitt förslag. Den lycka, som genomströmmade mig, hade gjort mig blind. Fastän jag visste, att Han var en tjuv, öppnade jag dörren till min skattkammare på vid gavel för Honom.

XVI.

Jag kunde icke sova den natten. Alla de känslor av kärlek och hängiven beundran, jag hyst för henne och som samvaron med Bushye nästan utplånat, sprungo upp ånyo. De tycktes ha fått mångdubblad styrka, de sletto och revo i bröstet på mig, så att alla muskler spändes och hjärtats slag gävo eko i bröstkorgen.

Och jag började samla mod för den sista striden med Honom. Det var som behövde jag knyta samman hela mitt inre väsen, så att det på ett ögonblick — det avgörande — kunde samla sig i en enda övermäktig viljepunkt. Ty just i den punkten skulle alla de hemliga trådarne mellan Honom och mig plötsligt huggas utav. Huggas tvärt igenom så att vi en gång för alla blevo fullständigt befriade från varandra, så att jag ånyo kunde bli mig själv igen och lösgjordes från denne mörke tvillingbroder, vars ansikte en gång i tiden varit så fullständigt lika mitt, att jag trodde Honom vara min spegelbild i källan där nere i parken, men som numera förändrats så att jag emellanåt kände fasa för de hårda, främmande dragen jag iakttog hos Honom.

I all hemlighet hade jag iakttagit, att också mina ansiktsdrag förvandlats, så att jag inte längre kände igen mig själv och blev förskräckt, när jag helt oväntat fick se dem i någon spegel.

Om Han eller jag skulle ha största fördelen av detta åtskiljande, brydde jag inte min hjärna med att tänka på. Att jag själv skulle vinna på det syntes mig självklart, men om Han redan skulle vara tillräckligt män-

niskobliven för att kunna stå på egna fötter och kunna framleva sitt liv utan de parasitrötter Han haft ned-sänkta i mig, därom visste jag ingenting. Och jag ville ingenting veta, jag ville ej bringas att vackla i mitt beslut.

En sak stod klar för mig: all den slughet, all den hänsynslöshet jag kunde frambesvärja ur mig själv vore erforderlig. Sedan jag beväpnat mig med dessa, gällde det blott att handla. Blott handlingen vore utförd skulle jag vara räddad!

Och med mig drottningen med det gyllene håret. Jag kände en längtan efter henne, nu i min ensamhet, så att den vållade mig plågor. Hur kunde jag ha låtit henne gå ifrån mig, ut i detta världsvimmel? Skulle hon förstå att skydda sig? Var fanns hon nu?

Efter att ha legat på sträckbänk hela natten skyndade jag ut tidigt på morgonen. Jag hade så god tid på mig, att jag mycket väl kunde gående hinna fram till hennes hotell i tid. Men så greps jag ånyo av en oförklarlig oro, ropade an en droska och körde dit i sporrsträck.

Två långa timmar gick jag runt, runt hela det kvarter vari hennes hotell låg. Redan husets yttre behagade mig inte. Det såg alldeles för modernt ut bland denna omgivning av gamla, naivt enkla byggnader, som slöto sig intill det. Det måtte ha varit ett privathotell för överkvinnor från Amerika och det verkade som en av dessa osmakligt nobelt utpyntade moderna medeltidsdockor från Femte Avenyen, vilka jag lärt mig hata som vår tids gemenaste kvinnomonstrer.

Jag minns sedan inte en hel del av de detaljer som inträffade. Jag erinrar mig blott, att det var en pinsamt korrekt engelsk bonne, som öppnade porten för mig. Att jag fick tillbringa en lång väntetid på en iskall veranda med gröna spalierer utanför glasväggen.

Att jag frös så att jag skälvde, när hon äntligen kom ned till mig, och att jag därför inte kunde samtala med henne här på verandan utan bad henne följa med ut.

— Men du måste väl först se min gröna klädning? frågade hon i lätt sårad ton.

— Jag trodde inte, att jag kunde följa med dig upp på ditt rum? Det här hotellet ser så. . .

— Det gör detsamma. Kom med upp bara.

Och jag minns hur två par elaka kvinnoögon följde oss, då vi helt djärvt klevo upp för den mattbelagda trappan, ända upp till hennes lilla kammare tätt under taket. Den var lika främmande, som allting annat i detta fatala hus och jag minns tydligt, hur jag stod försagd och tvekade, om jag skulle våga sätta mig på en av dessa spinkiga stolar, ända tills hon i häftighet kastade till mig ett:

— Nå, så sätt dig då!

Jag kände, att denna dag var en olycksdag. Att allt vad jag företog mig blev bakvänt. Och jag grubblade över vad det kunde vara för hemliga makter, som denna dag tycktes vilja hämna sig på mig.

Plötsligt hade hon brett ut den stora gräsgröna klädningen framför mig över en stolkarm. Det var en fot-sid empiredräkt och så vid att jag tyckte mig se henne naken i den, därest hon hade satt den på sig. Färgen hade ett egendomligt solljus över sig, ungefär detsamma som då man står uppe på ett berg och blickar ut över ändlösa gröna ängar.

Hon smålog med en överlägsenhet som påminde om Bushyes. Och med en gest, som hade hon visat mig en ny värld, sade hon:

— Vad tycker du?

Jag bekräftade att den var bra, mycket bra. Genom en fin antydning lät hon mig förstå, att den tillkommit för min skull. Jag var henne tacksam, men kände sam-

tidigt en besynnerlig oro. Vad menade hon med att på detta sätt visa fram denna gröna dräkt, som vore det hela världen och all världens skatter hon ville bjuda ut åt mig? Trodde hon, att hon behövde fresta mig för att återvinna min kärlek? Fruktade hon, att min kärlek var för platonisk, att den saknade rot.

— Du borde sätta den på dig i dag! framkastade jag för att utforska henne.

Men då ryckte hon till sig dräkten och låste in den i en garderob. Hon hånskrattade och påstod, att människor kunde tro oss vara nygifta om hon ginge ut med mig i den dräkten. Jag skulle inte få se den på henne, förrän. . . ja, förrän det bleve en verklig solskensdag också för henne.

Hennes ord smärtade, men de sårade mig inte. Vi följdes åt ned för trappan och ut i den stora myllrande staden. Jag fattade hennes arm och kände mig så trygg och tyckte allting omkring oss och framför oss så ljusst, som skulle den klarblå himlen aldrig mer kunde för-mörkas.

Vad Paris strålade denna morgon! Det var inte samma stad som jag anlänt till för några månader sedan. Den hade rentvått sig från all smuts både på marken och i luften, alla färger strålade rena och varma, allt som var fult eller förfallet doldes bakom trädens sprittande vårgrönska, till och med människorna hade förvandlat sig, de buro blommor i händerna, deras ansikten voro som förädlade och de betraktade varandra med öppna blickar och utan hån.

Jag borde ha kunnat minnas allt vad som hände oss denna dag. Men jag häpnar nu över, att det mesta blivit utplånat. Jag ser blott henne och mig i det ögonblick, då vi togo oss en elegant liten vagn för att göra en tur genom Bois de Boulogne. Vad vi gjorde därute och vad vi sade varandra är numera en vit

sida i mitt livs dagbok. Jag minns dock att hela dagen var full av en känsla av välbehag och trygghet, att jag var så fullt tillfredsställd av att ha henne bredvid mig, att kyssar och smekningar syntes mig överflödiga.

Till sist måtte hon dock ha saknat dessa yttre tecken på min tillgivenhet, ty jag erfor en förnimmelse av tillbakadragenhet från hennes sida. Och jag fick själv ett behov av att fastare återknyta den sensuella förbindelsen mellan oss.

Det enda riktiga jag nu bort göra, underlät jag tyvärr. Jag hade inte mod, därför att jag själv var så mättad av lycka. I stället kom jag på en idé, den mest förryckta av alla i ett fall sådant som detta. I hopp om att henne själv omedvetet väcka hennes natur, förde jag henne med mig till en av de förnämsta varietéerna, där jag trodde att hon skulle få se dessa sinnesberusande danser som kunna bedöva åtminstone oss män så att vi störta oss i de otroligaste faror.

Men redan när vi trädde in i salongen till Casino de Paris, märkte jag att jag begått ett ohyggligt misstag. Vi hade att bana oss väg fram till var plats i en starkt exponerad loge genom dubbla rader av halvnakna megäror. Alla betraktade de henne med ett instinktivt hat och deras blickar voro som spörapp över våra ryggar. Jag låtsades inte märka deras onda ögon, utan banade oss sakta väg med ena armen, under det jag i mitt inre smålog över att den ungdomliga oskulden förmådde uppväcka ett så gnistrande hat hos dessa gamla pudervippor.

Jag hade inte kunnat föreställa mig att vi två skulle väcka ett sådant uppseende bland den kosmopolitiska församling som fanns här inne. När vi tagit plats i vår loge riktades alla blickar emot oss, så att min arma drottning formligen sjönk ihop vid min sida. Men jag

satte upp emot dem en hånande köld och då jag såg dem allesammans i ögonen, märkte jag att alla hade anletsdrag, som erinrade om de gamla lastbara Bourbonerna, som i så många år förtryckt och förfåat det franska folket. Och över alla de gamla kunga-ansiktena hade någon elak skämtare låtit en ström av vitt mjöl rinna, så att deras röda ögon och blodiga läppar lyste med en glans av etter.

Vi borde ha avlägsnat oss med detsamma. Men det syntes mig som att erkänna ett brott, som man ej begått, och jag sökte därför uppmuntra min älskade, så att hon skulle fatta mod och glömma vår omgivning för vad som skedde där framme på scenen. Men vi blevo till sist båda verkligt plågade av alla de röda blickarne och alla axelryckningarne av dem som betraktat oss, så att vi mitt i ett bullrande nummer smögo oss ut ur salen och ut på de halvskumma gatorna, där det just vid denna tid på kvällen knappast fanns några människor.

Förstämnda följdes vi åt till hennes hotell. Vi kunde knappast samtala med varandra, men kommo med så få ord som möjligt överens om, att jag nästa dag skulle skaffa mig en bostad i närheten av henne uppe på Montmartre och att vi därför skulle träffas först dagen därpå.

Jag skildes från henne utan den minsta baktanke. Jag hade till och med glömt bort, att jag givit Den Andre ett löfte, ett löfte som innebar en fara så ohygglig, att hade jag varit medveten om den, skulle tanken på att vara en dödsdömd, som nästa dag skulle föras ut till guillotinen, ha varit mindre plågsam än detta.

XVII.

Nästa dag kom.

Jag vaknade sent. Drack mitt morgonkaffe och tog första omnibus upp till Montmartre. Jag hade gått hemifrån utan att ens fråga efter om Den Andre fanns kvar på hotellet eller redan givit sig av.

Jag rasar numera, när jag tänker på med vilket lugn jag framlevde denna dag. Hur är det möjligt att jag kunnat bli slagen med en sådan blindhet? Vem hade omtöcknat mitt minne så att jag ej kunde erinra mig, att jag denna dag prisgivit min drottning åt Honom, som jag hittills kallat min vän? Om denna tanke för en sekund genomkorsat min hjärna, skulle jag genast ha skyndat till hennes sida för att skydda henne.

I stället framlevde jag en dag i stämningar och vakna drömmar, en av de vackraste jag genomlevat. I min hjärna fanns blott en enda fix idé: jag skulle finna mig en bostad här uppe på höjderna, ett undångömt fridfullt ställe, där jag kunde ostörd få dikta och dit endast hon kunde finna vägen.

Jag genomletade denna dag hela Montmartre norr om boul. de Clichy. Jag uppsökte alla rum som stodo annonserade. När det bland dem inte fanns något som syntes mig lämpligt, började jag fråga hyresgästerna i husen om de kände till något. Jag genomletade till och med alla gränderna mellan de egentliga gatorna och jag uppdagade här inne en mängd små skäggiga gubbar, som bodde i små lusthus av grå lera. Jag tyckte att de sågo ut som sagornas tomtgubbar, men en

liten pys jag frågade härom påstod, att de voro gamla målare.

Jag kom allt längre och längre norrut utan att finna något enda rum, som tillfredställde mina fordringar. Till sist, när solen sjunkit djupt ned på himlen, fann jag långt inne i en labyrint av gränder ett litet vitt hotell, högt och smalt som ett torn och i detta bestämde jag mig för att hyra två små rum, det ena med utsikt över hela staden söderut och det andra med en vy av landskapet norr om Paris. När jag lämnade det lilla hotellet, var jag alldeles övertygad om, att jag nästa dag skulle flytta in i detsamma och att en ny period i mitt liv skulle upprulla sig inom dess murar. Jag har aldrig återsett det och då jag en gång ett par månader senare ville uppsöka det, stod det ej att finna.

Något mera kan jag ej erinra mig från denna dag. Jag måste ha kommit hem alldeles uttröttad, ty jag vaknade nästa morgon efter att ha sovit längre och hårdare än jag brukade. Jag klädde på mig mycket långsamt och gick sakta ned för trapporna för att bege mig till hotellets restaurang.

När jag passerar kontoret, ropas jag an. Det är hotellvärden, som kommer efter mig. Han ser uppskakad ut, liksom hade han åsett en olyckshändelse.

— Skall Herrn också flytta redan i dag?

— Flytta? Jag? Hur vet ni det?

— Er vän påstod det, när han betalade räkningen för er båda.

— Så egendomligt. Jag hade inte sagt Honom ett ord om, att jag hade för avsikt att. . .

— Och så tog Han ut alla de deponerade pengarne. Hade han rätt. . .?

— Vad säger Ni? . . . Visst hade Han rätt. . . Och nu har Han flyttat?

— Nej, han har rest sin väg.

— Rest?! . . . Rest sin väg? . . . Vart? Kan Ni säga mig?

— Med snälltåget från Lyonbangården. Vi ha fört dit hans bagage.

Det var som om hela luften fyllts av höga svarta pelare, vilka den ena efter den andra störtade ned. Allting ramlade runt omkring mig. Hotellvärden försvann och hotellet, och jag störtade ut på gatan, bort till boul. Saint-Michel och hoppade upp i en tom droska som kom körande.

Under det jag åkte bort mot Lyonbangården, sökte jag få klarhet med mig själv om vad som hänt. Hade Han anat oråd och beslutat att ge sig av före mig? Det vore ju tänkbart, men vem hade givit Honom några upplysningar? Kunde Han dagen förut ha uppsparat oss och i hemlighet lyssnat till våra samtal?

Jag trodde ingenting. Jag var så tvehågsen, att jag kände mig som förlamad. Mina efterforskningar på stationen blevo också utan resultat. Biljettförsäljaren och stationsinspektören voro båda överens om att en sådan person, som den jag beskrev, icke varit synlig denna morgon.

Det var alltså tydligt: Lyonbangården hade Han nämnt blott för att leda mig på villospår. Som slug människa hade Han naturligtvis avrest i motsatt riktning. Där funnos tre vägar att välja på. Hur skulle jag veta vilken?

Jag åkte tillbaka till hotellet. Var nog naiv att fråga om Han hörts av. Portiern svarade nej och smålog. Jag skämdes och begav mig ut på boul. Saint-Michel, liksom väntade jag att möta Honom där. Det var mig ofattligt, att denna varelse, som alltid plägade vara i min närhet, nästan lika trogen som min skugga, att Han nu plötsligt skulle ha upphört att följa mig, att Han själv skurit av sambandet mellan oss och gått sin egen väg, eller . . . följt någon annan.

Följt någon annan? Där hade jag knuten! Men vem? Med detsamma brast förblindelsen för mina ögon. Nu först erinrade jag mig ånyo, att jag givit Honom ett slags löfte, att Han dagen efter mig skulle ha rätt att uppsöka henne och framlägga *sin* sak. Hade Han gjort det så värtaligt, att hon kanske lyssnat till Honom?

Jo, jo! Hon hade lyssnat till Hans ord. Hon hade trott att Han talade sant, då Han plötsligt fallit på knä och förklarat, att det var *Han* som älskade henne, att det var *Han* som krönt henne till drottning, att det var *Han* som hade rätt till hennes hand.

Hon hade trott Honom. Hon hade kastat om rollerna i dramat och förvandlat boven till älskare och gjort älskaren — gjort mig — till bov.

Jag förvandlad till svart och Han hennes älskare! Denna tanke slog mig som ett slag av en blydagg. Det smärtade så starkt, att jag icke kunde känna smärtan. Först när domningen började ge med sig, förnam jag hur hårdt slaget träffat.

Jag kände mig först fullkomligt maktlös inför det som tilldragit sig. Inom mig sjönko alla krafter bort liksom kvicksilverpelaren inne i termometern, då den träffas av en kylig luftström. Krafterna sjönko allt djupare och jag hade en förnimmelse av, att det blott fordrades några millimeter till, så skulle jag förlamas för alltid, frysa till döds.

När jag återkom till medvetande, fann jag, att jag med båda händerna höll mig fast i en av dessa järnbardisaner, som bilda staketet kring Luxembourgsträdgården. Jag fann det egendomligt, att jag ej fallit omkull utan förmått hålla mig uppe, trots att jag varit sanslös några sekunder. Efter att stödd mot staketet ha hämtat mig ytterligare, såg jag plötsligt en vision framför mig. Jag tyckte mig tydligt se Hans svart-

lockiga huvud med uppåtböjt ansikte och strax ovanför detta hennes, omgivet av det kopparröda drottninghåret. Och jag såg, hur Han sakta böjde hennes höga huvud ned mot sitt och tryckte en brännande kyss på hennes läppar, som skälvde.

Det brände till även inom mitt bröst och jag kände smärtor så starka, att de slogo ut som eldslågor. Elden spred sig likt flytande lava inom mig, tills hela min gestalt kändes fylld därav. Min kraft hade kommit tillbaka. Jag tyckte den mångdubblad.

Jag vet ej varifrån jag fick den förmåga av självbehärskning jag nu ådagalade. Till det yttre fullkomligt lugn ropade jag an en droska. Jag uppgav en adress i närheten av hennes hotell.

Men när jag väl satt och skakade i det framilande åkdonet, då föll ånyo alltsammans över mig. Att Han haft styrka och hänsynslöshet tillräckliga för att rycka ned till sig denna kvinna, hos vilken min själ redan börjat samla sig? Det var detta Han ville åt, det var det bästa av mitt eget jag Han ville stjäla ifrån mig. Hade jag inte hyst någon kärlek för henne, skulle Han aldrig ha kastat sina blickar på denna jättekvinna, vid vars sida Han aldrig skulle kunna bli annat än en löjeväckande liten dvärg. Denna stöld var för Honom en hämndakt som var ljuv och lockande, på samma gång Han skaffade sig själv en slags upprättelse, för det Han behövt söka skydd hos mig.

En instintiv logik, som inga motbevis i världen skulle ha förmått rubba, sade mig att den handling Han begått var en verklig förbrytelse, en av de svartaste en människa kan utöva mot en annan. Han hade velat mörda mig med denna handling, men inte mörda mig på ett öppet och ärligt sätt med en dolk eller en kula, utan så i det fördolda att Han liksom skulle draga omkull mig med hemliga trådar. Jag måtte också

i första ögonblicket ha varit nära att duka under. Mattigheten i min kropp påminde mig om, att det var en verklig kraftförlust jag lidit. Endast det att ha kommit till klarhet över den handling Han utfört, hade fört mig till dödens tröskel.

— Han är en brottsling! En grov brottsling. Han skall dö.

Dessa ord måtte jag ha uttalat högt, ty kusken höll plötsligt in hästen och frågade om vi skulle stanna. Han hade inte förstått vad jag yttrade, men han hade på grund av tonen slutit sig till att det måtte vara en befallning.

— Ja visst, stanna där borta till höger.

Mitt öga hade nämligen i samma ögonblick uppfångat bilden av en elegant vapenutställning i ett stort skyltfönster tätt framför oss. Vi befunno oss just i början av Avenue de l'Opera.

— Du måste behärska dig, så att man inte tar dig för en självmördare.

Jag steg alldeles lugn in i vapenbutiken. Åsynen av alla dessa glänsande lyxvapen beredde mig en egenomlig njutning. De voro alla avsedda att fälla ädla djur med, dessa präktiga jaktgevär.

— Kan jag få köpa en vacker revolver, inte alltför dyrbar?

Den förekommande butiksherrn bredde genast ut ett helt lager framför mig. Han visade mig några, men de voro alltför dyrbara. Slutligen kom han med en revolver med försilvrad pipa och elfbensskaft. Den kunde han sälja billigare, ty avtryckaren var något för hård. Hade man bara en kraftig hand, kunde man nog skjuta bra med den ändå.

Jag förklarade med ett småleende, att jag hade en mycket kraftig och säker hand. Jag skulle nog lära mig att skjuta med den. Han slog av priset ytterligare

tio francs. Jag köpte det vackra vapnet och ett par små paket patroner. Jag stoppade alltsamman i mina fickor och åkte vidare.

Mitt inne i vagnsvimlet på Boul. des Capucines laddade jag revolvern i all hemlighet.

XVIII.

Den engelska missen på hotellet mottog mig med en oförskämdhet, som gjorde mig rasande. Hon ställde sig framför hotellporten liksom för att hindra mig att träda inom hotellets område.

På mina frågor svarade hon blott, att den dam jag sökte hade lämnat hotellet.

— Tog hon med sig sitt bagage?

— Naturligtvis! Varenda bit.

— Vart har hon tagit vägen? Reste hon bort från Paris?

— Vet inte.

— Hade hon någon med sig, när hon lämnade hotellet?

— Det lade jag inte märke till.

— Var det inte en liten mörk herre, som följde henne?

— Jo, det var det visst. Han bar en av hennes hattaskar.

— Och hon sade icke ett ord om vart hon ämnade sig?

— Nej, ingenting. . . Men hit kommer hon aldrig tillbaka, det kan jag försäkra Er.

Hon yttrade dessa ord i en ton, som var avsedd att kränka, men gav sig ej tid att avvakta, vad effekt de skulle ha på mig, utan försvann omedelbart in genom porten, som hon med en rask handrörelse slog igen bakom sig.

Där stod jag nu likt en tiggare, som fått snäsor i stället för allmosor. Jag visste inte mer, än vad jag

förut kunnat räkna ut på egen hand. Det kändes emellertid som en lättnad att ha räknat riktigt.

Hon hade alltså rymt! Och tillsammans med Honom. — Mina knän skälvde och jag var nära att stöta omkull, när hela den fruktansvärda verkligheten ånyo rullade upp sig till en bild, som jag tyckte mig kunna taga på.

Här, just på den här trottoaren ha de gått. Hon lång och ståtlig, med ett generat småleende på läpparna. Han, en liten fräck betjänt bärande på hennes stora hattask.

Och sedan — jag var nära att tappa andan — vad har sedan hänt? En droska, förstås. Vart? Till någon station norr ut. Båda två borta. Försvunna för alltid. . .

Jag kände en kraftig arm omkring min midja. När jag fick upp ögonen något litet, såg jag att det var den unga kusk som kört för mig, vilken hindrat mig att falla genom att slå armen om livet på mig. Han förde mig varsamt tillbaka till droskan och hjälpte mig upp i den. Han frågade vart han skulle köra, men jag visste ingenting.

— Vart ha de tagit vägen? Kan ni hjälpa mig att gissa?

— Vilka »de»?

.. — Min älskade och min vän.

— Rymt tillsammans?

— Ja.

— Nå, nå. Då förstår jag.

— Tror Ni att de lämnat Paris redan?

— Paris är stort. Mycket stort. Nej, jag tror att de stannat kvar.

— Vill Ni hjälpa mig att söka?

— Ja visst. Gärna.

Han ansåg emellertid, att jag först borde åka till

någon »Estaminet» och få någonting stärkande i mig. Jag såg alldeles för blek ut och kunde måhända mista sansen en gång till. Jag lät honom göra som han ville.

Han körde mig till en liten krog för kuskar i en bakgata, där det fanns trottoarsservering. Hjälpte mig ned ur droskan som hade jag varit ett litet barn. Placerade mig på en av de små flätade stolarne vid ett litet bord och slog sig ned — på min begäran — mitt emot mig.

När jag nu fick tillfälle betrakta den unge mannens ansikte häpnade jag över hans utseende. Alla andra kuskar jag åkt med i Paris hade varit gamla skrumpna argbiggor, fula och elaka. Denne var en helt ung man med rena, öppna anletsdrag. Han såg mera ut som en skandinav än som en fransman, och hade den förstnämndes behov av att visa sin välvilja och hjälpsamhet, egenskaper som fransmännen äro fullständigt renens på.

Hans franska var emellertid så fulländad, att jag ej kunde tro honom vara utlänning. Måhända hade han en far som härstammade uppe från nordn. Jag hade emellertid ej mod att fråga honom härom, det skulle ha gjort mig ont om jag sårat honom, och därför fick jag aldrig veta var han kom ifrån.

Han hade inne på krogen beställt någon angosturablandning och med var sitt glas framför oss började vi rådslå, efter det jag i korta drag förklarade situationen för honom. Han lyssnade med stor uppmärksamhet och fattade allt med förvånansvärd klarhet och reda. Sina slutsatser hade han färdiga med ens.

— Ha Han och hon några vänner, till vilka de ha flytt?

— Nej. Inte så vitt jag vet. Endast att Han är vän med en amerikansk målare, vilken i striden mellan oss båda ställt sig helt och hållet på Hans sida.

— Tror Ni de äro där?

— Nej, ty de anta att dit beger jag mig, så snart jag får reda på att de rymt.

— Alltså *dit* ha de inte vågat sig?

— Nej, inte dit.

Jag förstår ännu i denna dag inte denna min blindhet. Det var naturligtvis dit de begivit sig, *där* var det jag borde ha sökt dem. Men det var som hade en inre röst — kanske rent av i god avsikt — just nu, när det gällde något, förblindat mig så, att jag alldeles misstog mig, då jag sökte följa deras spår.

Till sist fick jag emellertid själv en ingivelse. Jag genomgick hastigt i tankarne vad som passerat mellan mig och henne den dag, då vi två ensamma och lyckliga strövat omkring i Paris. Höjdpunkten under denna dag i kärleksdrömmar hade varit vår åktur i Bois de Boulogne. Alltså: hon hade helt säkert fått Honom till att företaga en åktur ut till den berömda promenadparken.

— De äro i Bois de Boulogne!

Det var som hade jag haft en syn, så säker var jag på saken. Mitt plötsliga utrop kom den unge mannen att haja till. Men han fann sig genast.

— Ja, visst äro de där!

Vi kastade oss båda upp i droskan och han körde som en ryss bort mot triumfbågen, begagnade sig av alla möjliga smyghål för att komma fortare fram, än då man följer med den stora trafikströmmen på boulevarderna.

Jag satt som förstenad, för att dölja hur det brann inom mig. Inom några minuter skulle jag få släcka min harm på denna vareelse, som tycktes ha satt sig före att lönnmörda mig på detta mystiska sätt. Det var mot Honom all min vrede riktades, det var Hans blod som nu skulle rinna. Henne ville jag ingenting, hon hade upphört att existera i samma ögonblick

hon av någon hysterisk nyck svikit mig och sig själv.

Men sedan, när Han var död, vad skulle då inträffa?

I samma ögonblick jag såg Honom död framför mig, vaknade all min forna kärlek ånyo till liv. Denne olycklige, som jag med så mycken uppoffring steg för steg återskänkt till livet, Honom skulle jag ånyo utplåna ur tillvaron? Jag kände mig som en fader, vilken står i begrepp att mörda sin son, sin egen avbild. Hade jag rätt att taga Hans liv? Vad hade Han gjort för brott efter Han skulle straffas så hårt? Var det ett brott, som kunde beläggas med dödsstraff, att taga en kvinna från en annan man? Nej, nej, det var inte ens straffbart! Men om den bestulne blev så uppbragt, att han i raseri dödade tjuven, då skulle domstolen frikänna honom.

— Frikänd, alltså! Jag är frikänd.

Jag kände ett strålande jubel vid denna tanke. Det var inte en dödsdom jag skulle verkställa, det var blott min rätt jag tog ut. Något brottsligt gjorde jag mig int e skyldig till. *Han* hade begått den brottsliga handlingen. — —

Vi hade hunnit ut i parken.

Kusken körde i långsamt trav längs stora promenadvägen. Lutande mig ut till höger satt jag och spejade efter mötande. Jag hade fått för mig, att Han skulle vara en bland de första vi skulle möta. När vi åkt en liten stund utan att möta Honom, blev jag otålig, hoppade ur droskan och spatserade längs promenadkanten följd av droskan på kort avstånd.

Det syntes mig fullkomligt otroligt att jag inte mötte Honom här. Mina instinkter kunde inte till den grad ha misslett mig. Mångfaldiga gånger förut hade jag lytt dem blint och just därför lyckats i vad jag åstundat. Skulle de nu fullkomligt ha bedragit mig?

Nej! De hade inte. Där långt borta kom en karl gående tätt bredvid en elegant liten hyrvagn. Ur vagnen skymtade fram ett damhuvud och jag såg tydligt det röda håret. Mannen som gick bredvid hade Hans figur, Hans gång, Hans — — det var inte möjligt annat — Hans anletsdrag.

Jag kände hur blodet hastigt vek tillbaka och döden drog sin blekhet över mitt ansikte. I nästa sekund kom all min kraft tillbaka och likt en jägare, då han hör villebrådet komma emot sig i skogen, gick jag med tysta snabba steg framåt. En hastig blick försäkrade mig än en gång om, att det verkligen var Han som kom mig till mötes.

Jag drog försiktigt min revolver ur bakfickan och stack ned den i ytterfickan på överrocken. För att inte vackla i mitt beslut vågade jag inte se upp. Genom att sänka huvudet hoppades jag också, att Den Andre inte skulle känna igen mig.

När jag hörde hans steg knastra i sanden ett stycke framför mig, stannade jag, färdig att skjuta. Jag såg Honom rätt i ögonen, samtidigt med att jag stack handen i fickan och grep om revolvern. Ännu en gång konstaterade jag att den mötande hade Hans anletsdrag. Han kom mig småleende till mötes, precis sådan jag sett honom så många gånger förut.

— Nu måste det ske, viskade jag åt mig själv och skulle till att draga upp revolvern. Men jag fick den endast halvvägs upp ur fickan, då jag plötsligt hejdade mig.

Mannen framför mig hade med ett slag förvandlats. Av min vän fanns inte ett enda drag kvar hos honom. Det var en fullt obekant, som nonchalant spatserade förbi mig.

Det var väl, att han inte tittade upp och fick syn på mig, där jag stod orörlig av fasa och med revolvern

till hälften uppdragen så att den syntes. Jag kände mig själv som ett spöke, som endast såg spöken omkring mig.

Hur var detta möjligt? Jag hade tydligt sett Hans bild, in i det minsta lika med Honom själv. Men med detsamma jag vill utsläcka Hans livslåga, förvandlades Han till en främling. Till en främling?

Ännu skälvande efter vad som inträffat gick jag bort till mitt åkdon och berättade för den vänligt deltagande kusken, huru jag varit nära att skjuta ned en obekant. Den unge mannen blev förskräckt och bad mig vara försiktig. Om jag finge tag i min vän, borde jag inte genast skjuta Honom utan först tala med Honom och begära en förklaring. Kanske var Han oskyldigare än jag trodde.

Jag kunde inte annat än småle åt den unge mannens omtanke. Jag lovade att följa hans råd, fast jag i mitt inre var besluten att göra motsatsen.

Vi fortsatte därför vår åktur. Jag glömde för en stund mitt hat och smärtan inom mig. Den kyliga luften stärkte mina nerver, och jag inandades doften från träden med en njutning lika stark, som hade jag druckit ädelt vin.

Vid en krök av vägen fingo vi plötsligt syn på ett litet café, som tycktes uteslutande bestå av stora glänsande glasrutor. Det åstadkom på mig ett uttryck av förbjuden elegans, som skulle det erfordras en hög grad av fräckhet för att våga sig dit in, då man var främling och ej tillhörde dessa, som dagligen möttes här ute i skogen. — Fräckhet? Ja, visst. Då är det dit Han fört henne.

Jag åkte fram till mitten av den runda glasverandan. Sista biten hade kusken kört på ett sätt, som ville han imitera ett fashionabelt privatekipage. Hästen hade en fart som jag inte lagt märke till förut, kusken satt

kapprak och stannade med en lätt knyck utan att i förväg ha hejdat hästen. Han gjorde en braskande honnör med piskan, och när jag steg ur vagnen, hade jag en känsla av att jag utförde en roll, som skulle föreställa en amerikansk mångmillionär. En galonerad betjänt öppnade glasdörren och jag steg in i Café de la Cascade.

Jag kände mig alls inte hemmastadd här inne. De få människor, som sutto där vid borden, voro placerade så långt ifrån varandra, som möjligt. De tycktes inte alls bry sig om varandra, utan låtsades som om de voro ensamma var för sig. Också jag fick denna känsla av absolut ensamhet, sedan jag slagit mig ned vid ett bord strax till höger om ingången och beställt någonting.

Jag satt och betraktade dem uppmärksamt den ene efter den andre, där de sutto likt mörka punkter längs den halvcirkelböjda glasväggen. De voro alla upptagna av någon tidning eller något brev, som de lutade sig fram över och läste i hemlighet.

Jag började känna, att något ohyggligt försiggick härinne. Hade jag kommit in i en krets av samman-svarne? Sutto de här för att vakta på någon? Voro de kanske i hemlighet utsända av någon för att spionera på mig? För att »skugga» mig?

Min oro steg. Hur skulle jag med livet komma ut ur denna lokal? Kunde jag så hastigt kasta mig ut genom dörren, att de ej hunno hindra mig eller begagna sig av sina vapen? Omöjligt, jag måste finna på något annat.

Kusken? Jag skulle gå bakom disken och beställa något åt min kusk. Så kunde jag hitta någon bakväg att smita ut igenom.

Med detsamma jag reste mig upp för att gå, inträffade det underbara för andra gången. En människa som

setat strax framför mig, steg upp samtidigt och kom emot mig utan att lägga märke till mig.

— Det är Han!

Blodet svällde upp inom mig till en vredesvåg så våldsam, att jag lutade mig framåt för att kasta mig över Honom och med ett enda våldsamt grepp snöra ihop denna strupe, ur vilken förförelsens lögnertvätt fram. Just som jag samlat mina muskler till språnget, träffades jag ånyo av en känsla som verkade likt en förlamande blix.

För andra gången hade jag misstagit mig. Eller hade Han ännu en gång lyckats förvandla sig? Jag vet ingenting, alls ingenting, men att den man, vars axel jag snuddade vid, var också han en fullkomlig främling, det tror jag säkert.

Detta gyckelspel förintade mig. Jag stapplade ut ur restauranten svag och bräcklig som en gammal gubbe. Jag kände en beklämning, som hade jag begått en hel rad ohyggliga brott, vilka jag skulle sona. Jag kände mig hjälplös som ett barn. Jag visste ingenting mera. Jag visste inte om det var gycklande visioner, framsprungna ur mitt eget inre eller om det var någonting annat. Jag kände blott en olidlig trötthet och jag förmådde knappast släpa mig ut till vagnen, där jag sjönk samman, lik en säck som blivit tömd.

XIX.

Vad som hände under de närmaste timmarna har nästan utplånats ur mitt minne. Den unge kusken måtte ha kört mig till någon av de stora boulevarderna, ty bland de smådrag jag erinrar mig var, att jag såg stora människomassor omkring mig. Jag måtte också ha betalt honom mycket rundligt, ty jag kan ännu se den tacksamma blick han gav mig, då han åkte bort. Han försvann ibland mängden av vagnar så hastigt, att det väckte min förvåning. Först efteråt föll det mig in, att jag glömt fråga honom om han inte möjligtvis var en landsman till mig. Naturligtvis återsåg jag honom aldrig, trots att jag genomströvade Paris i månadtals efteråt. Jag grubblade länge på om han inte kunde ha varit någon »utskickad»?

Hela denna afton, ensam mitt uppe i allt folkvimlet pinade jag mig med att hålla ett korsförhör med mig själv. Dexssa två andehamnar jag sett av min vän hade kommit mig att studsa. Det förekom mig, som hade högre makter ställt sig emellan Honom och mig, som skyddade de Honom på ett underbart sätt från min hämnd och som drevo de gäck med mig. Jag fick en förnimmelse av, att det kanske var jag som var den skyldige, eller att Han åtminstone inte var stort mera skyldig än jag till det skedda. Jag hade ju en gång lovat Honom, att Han skulle bli fullständig människa. Kanske var detta det enda sättet för Honom att lösgöra bandet mellan oss båda och tillkämpa sig full självständighet?

Men hon? Hur hade hon kunnat låna sig till detta? Hade hon inte en förnimmelse av, vilken fara hon gick till mötes? Hade hon inte av mina ord — visserligen så försiktiga och dunkla som möjligt — förmått leta ut, att mellan mig och Honom fanns en mörk hemlighet, en hemlighet så tung, att jag kände mig färdig att digna ned under densamma? Hur skulle väl hon kunna utvärda att bära det kors, som blivit för tungt för mig?

Tanken härpå kom vreden att ånyo börja sjuda och brinna inom mig. Allting rullade runt i min hjärna, rullade runt så våldsamt att svidande smärtor kändes och jag började se ett stort hav framför mig, ett hav av mjuka vita dimmor, ett hav, som sträckte sig så långt bort åt alla håll, att jag tyckte mig förnimma, att oändlighetens ande svävade över detsamma.

Nej, Nej! Inte bli vansinnig! Inte ännu!

Jag kände, att hade min hjärna i detta ögonblick helt och hållet famnat den bild jag såg, skulle för mig det ändliga ha upphört och jag skulle ha glidit ut på detta oändlighetens hav, dit människoförnuft och människoberäkning ej kunna följa. Jag fann det så lockande, så vällustigt ljuvt att försvinna från mänskligheten och alla dess skrankor. Jag stirrade det fruktade vansinnet rätt i ansiktet utan att känna fruktan. Det syntes mig som ett högre medvetande, som återknöte det ånyo bandet mellan min nuvarande tillfälliga existens och detta hemlighetsfulla världskaos, vilket inga människotankar förmådde utreda.

Varför inte låta vansinnet bryta in över mig? Kanske senare, men inte nu. Jag hade ännu någonting att uträtta i denna värld som kallar sig den medvetna. Men vad? Vad skulle jag då uträtta? Det visste jag ju inte. Var det bara det, att jag skulle mörda dem, de båda. . . förlupna? Det ville ju inte lyckas för mig,

Det lyckades nog aldrig. Vem skulle då mördas?
 Jag själv!

Jag hänskrattade, då denna tanke flög genom min hjärna. Skulle jag mörda mig själv, så att Han, Den Andre, skulle få triumfera? Han, som kanske just åstundat detta. Som kanske aldrig kunde bli det Han önskade, förrän det lyckats Honom att stöta mig ned i detta jordskuggornas rike, från vilket Han härstammade. Jag skulle bli mannen under jorden, Han den som segerstolt vandrade fram över jorden, jublande ströende ut sina krafter över den, i avvaktan på den härlige befriaren, den som Han så länge längtat efter.

Nej, nej. Jag var dödstrött. Jag hade ingenting emot att få dö. Men inte så, utan just nu! Det hade ju varit ett ännu större brott mot mig själv, än det Han begått. Att fullfölja Hans onda tankar och låta dem gå i verkställighet? Nej!

Hå! Jag tvang mig att skratta åt denna tanke. Skratta åt, att jag skulle göra de två fullständigt lyckliga genom att låta mig själv försvinna ur tillvaron. Inte skulle de känna någon smärta över min död? De skulle för ett ögonblick låtsas bli allvarliga, skulle anlägga en dyster ansiktsmask, som om de spelade med i en tragedi, vilken de alls inte brydde sig om. Men i nästa ögonblick, då skulle de skratta. Skratta de också. Alldeles som jag nu, åt att tänka sig något så galet. — —

Under mina vandringar utan att veta vart, hade jag råkat stanna utanför ett stort draperi belyst av en blå bågampa.

Mitt skratt lockade ut en liten smutsig utroparepojke. Han lyfte undan draperiet och skrek emot mig:
 — Fyra sous! Var så god, fyra sous för tio skott!

Han upprepade det gång på gång. Det dröjde, innan jag återkom till mig själv och förstod, vad han me-

nade. Men så snart detta skett, blev jag hänförd över denna ödets löjliga nyck att få mig att skratta just utanför en skjutbana. Det var ju detta jag ville. Jag kände en släcklig törst efter att få skjuta, skjuta immerbadd så mycket jag orkade. Jag ville skjuta på dem in effigie, jag ville bara skjuta på någonting, så skulle jag nog träffa dem ändå.

Jag trädde in i skjutbanan, slog ett femfrancsstycke i disken och ropade åt betjäningen:

— Ladda på bara! Nu skall jag skjuta.

Man räckte mig ett kammargevär med sex skott. Med detsamma jag lade an, hade jag valt ut två skott-tavlor åt mig: Den ena var Han, den andra var hon. Att sikta på pricken fann jag alldeles för banalt. Jag siktade strax nedanför den, litet till höger (från mig själv räknat), där hjärtat borde sitta.

Jag sköt det första skottet.

— Bravo, det var nära pricken.

Jag sköt det andra.

— Träffade inte!

— Var god se efter. Det har träffat.

Efter en kort paus.

— Det har träffat. Nästan mitt i det första.

— Ser ni.

— Men herrn skall skjuta på pricken. Annars mister ni alla gratiskorten.

— Jag skjuter på den fläck jag vill. Är det tillåtet?

— Var så god!

Och så sköt jag skott på skott i den prick, där hjärtat borde sitta. Jag vet inte hur jag bar mig åt, men varje skott var en träff. Jag siktade inte på vanligt sätt. Jag ville blott, ville med all den hämndtörst som brann inom mig, att varje kula skulle träffa. Och den träffade. Markören konstaterade att det var så.

När jag lossat de sex första skotten mot Hans tavla,

tog jag en revolver och sköt med den mot hennes. Allsammans träffade samma fläck strax till höger, alldeles som på den andra skottavlan.

Jag fortsatte att skjuta serie efter serie på de båda skottavlor jag utvalt. Jag sköt med en passion, som gällde det verkligen att döda någon. Och alltjämt sköt jag träffar och för varje träff blevo människorna omkring mig allt blekare. Deras ögon började gnistra av fruktan eller vrede, men jag fortsatte att skjuta ända tills någon av dem höjde en revolver, liksom ville även han börja skjuta prickar i det oändliga. Jag fick en förnimmelse av att det egentligen var emot mig han ville rikta vapnet.

Jag greps av en sällsam förtvivlan. Den stegrades hastigt, tills jag mitt i skjutningen plötsligt tvangs att avbryta. Jag kastade bössan på bordet framför mig. Ett skott brann av. Jag rusade ut.

Dödstrött efter alla dessa timmar av tortyr hade jag letat mig hem till hotellet och gått till sängs i hopp att få sova. Jag hade tagit min revolver och lagt den under huvudkudden.

Sömnen ville inte komma. Alla de tankar, som jagat genom min hjärna under dagen, kommo tillbaka men i omvänd ordning och hopblandade på ett sådant sätt, att de fingo en helt annan betydelse än förut. Jag såg denna natt tydligare än någonsin, hur löjligt det är att tala om åsikter eller den enda rätta uppfattningen, ty allting har så många olika betydelser och man kan få vilket som helst till nästan vad som helst, och man slutar med att anse att alltsammans i grund och botten är en och samma sak. Jag började till sist tycka, att det var jag ensam, som bar skulden till det hela. Jag som inte kunnat åstadkomma att Han, då tiden

var mogen, själv frigjorde sig. Jag tog fram den lilla vackra revolvern jag gömt under huvudkudden och började betrakta den.

Denna var det, som skulle ha sänt Honom till döden. Men Hans stund tycktes inte vara kommen än. Han var omöjlig att träffa, ty Han var en spökelse-skepnad som kunde skifta hamn och på vilken kulor kanske inte ens kunde bita. Men då denna silvertingest inte var avsedd för Honom, vem var den då ämnad åt? Kanske åt mig? Kanske var det min befrielse, som väntade där inne i det lilla svarta mynningshållet?

Varför inte? De senaste timmarne hade gjort mig så trött. Allt det, som annars hade haft någon betydelse för mig och som hållit mig fästad vid livet, hade ju nu mistat sitt innehåll. Det fanns ingenting, som eggade min ärelystnad, det fanns intet jag hade att uträtta mer i livet. Varför kunde inte befriaren då komma?

Och jag drog mig till minnes några ord Han yttrat under början av vår samvaro. Han hade sagt någonting om, hur skönt det skulle vara att få bli människa blott för den stora lyckan att få dö. Jag kände i detta ögonblick att döden kan vara en stor lycka, att den kan ingiva en känsla av upphöjd skönhet åt den, som just står beredd att träda ut över tröskeln.

Jag såg för ett ögonblick mörkret från revolvermyningen gjuta sig över mig. Men blixtnabbt som en reflex trädde sekunden därpå en annan bild fram för mina ögon. Den var så våldsam, att jag satte mig upp i sängen, liksom skulle det jag såg ha tilldragit sig här inne i mitt rum.

Det var bilden av Honom och henne. Jag såg dem sjunka samman i det första stora kärleksruset. Jag såg deras kroppar med det skälvande begärets alla kän-

netecken närma sig varandra. Hans läppar sträcktes fram emot hennes. De voro rödglödande av en törst som tycktes outsläcklig.

Han drack. Han drack från hennes läppar. Men inte henne, inte hennes kropp, inte hennes anda! Det var mitt blod som rann, det var min själ hos henne Han ville besudla.

Smärtorna välde fram inom mig likt en översvämning som brutit alla hinder och störtar fram över spillrorna, våldsamt som ett vattenfall. Min kropp vred sig, som skulle stora tunga hjul ha rullat fram över densamma. Jag ville ge upp ett dödsskri för att giva luft åt min förtvivlan. Mina läppar öppnades, men något ljud kunde jag ej tvinga fram. De voro hårda och kalla som den fuktiga leran och min andedräkt förmådde ej tränga fram. Den var som fastfrusen inne i mitt bröst.

Och jag såg vidare. Jag kan inte fatta, hur jag denna natt kunde uthärda att se det alltsammans. Men ohejdbar som en kinematograf-bild rullade det upp sig för mina ögon och jag iakttog med osviklig skärpa varenda rörelse, varje skiftning i uttrycket hos dessa två varelser som ständigt slingrade sig omkring varandra, likt en ormhög, i vilken var och en söker dölja sig djupast inne under alla de andra.

Och denna ormhög: — det var de två människovarelser jag höll kärast av allt. Jag kände dem ju båda som skulle de ha varit mina egna kroppar. Varje rörelse, som jag kände igen, varje form, som jag älskat, stungo mig liksom med glödande eldtungor.

Om jag blott hade kunnat slita mina ögon loss från gyckelbilden framför mig! De hängde fast vid den tills de blevo hårda och trängde fram ur ögonhålorna. Det

var som måste de av ett hemligt nödtvång suga in bilden för att uppbevara dem på samma sätt som en döendes öga lär kunna fasthålla dödsögonblickets syn, fästad vid sin näthinna.

Någonting brast inom mig. Jag sjönk utmattad ned mot kuddarne. Mina ögon slöto sig viljelöst för ett ögonblick. När jag öppnade dem var visionen borta. Men blott som vision. För mitt inre öga levde den upp ånyo, den kom igen starkare än förut, den mångfaldigade sig och blev till legioner av samma två människor, som under rasande smekningar hängåvo sig åt varandra.

EPILOG.

Livet omkring mig har blivit höst. Tiden går utan att någon ändring förnimmes. Allting är grått och uppfyllt av dimmor, dimmor som aldrig lätta utan snarare trängas hop allt tätare och tätare.

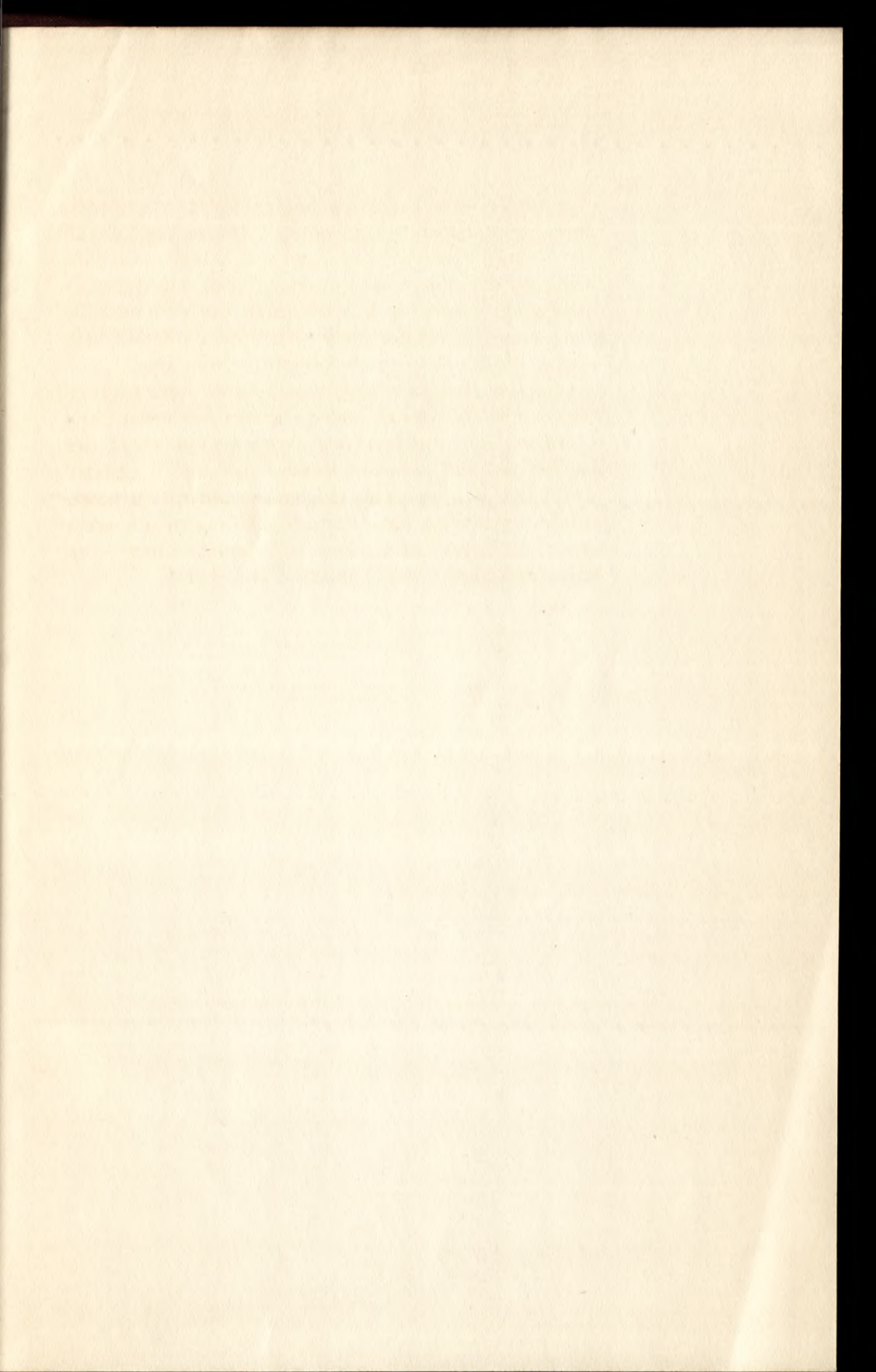
Jag vet inte om världen ännu finns kvar där ute. Jag vandrar blott omkring i min mörka lustgård, trampar tallösa fjät i den mjuka svarta myllan, vandrar utan fruktan att ånyo möta Honom, som betog min själ dess kraft att höja sig upp i rymden. Jag vet själv inte hur denna trygghetskänsla kommit till, varför jag inte än en gång skulle kunna möta Honom här bland de gamla trädens urskogsrötter, där min sjuka ande bands samman vid hans?

Kanske är det därför, att jag än en gång haft mod att blicka ned i källan, där jag första gången såg min spegelbild förvandlas till en främlings anletsdrag, den främling vilken med den varma mullens kraft drog till sig allt det som förut varit mitt, mitt strålande sinneslugn, mina djupa kval, allt, allt.

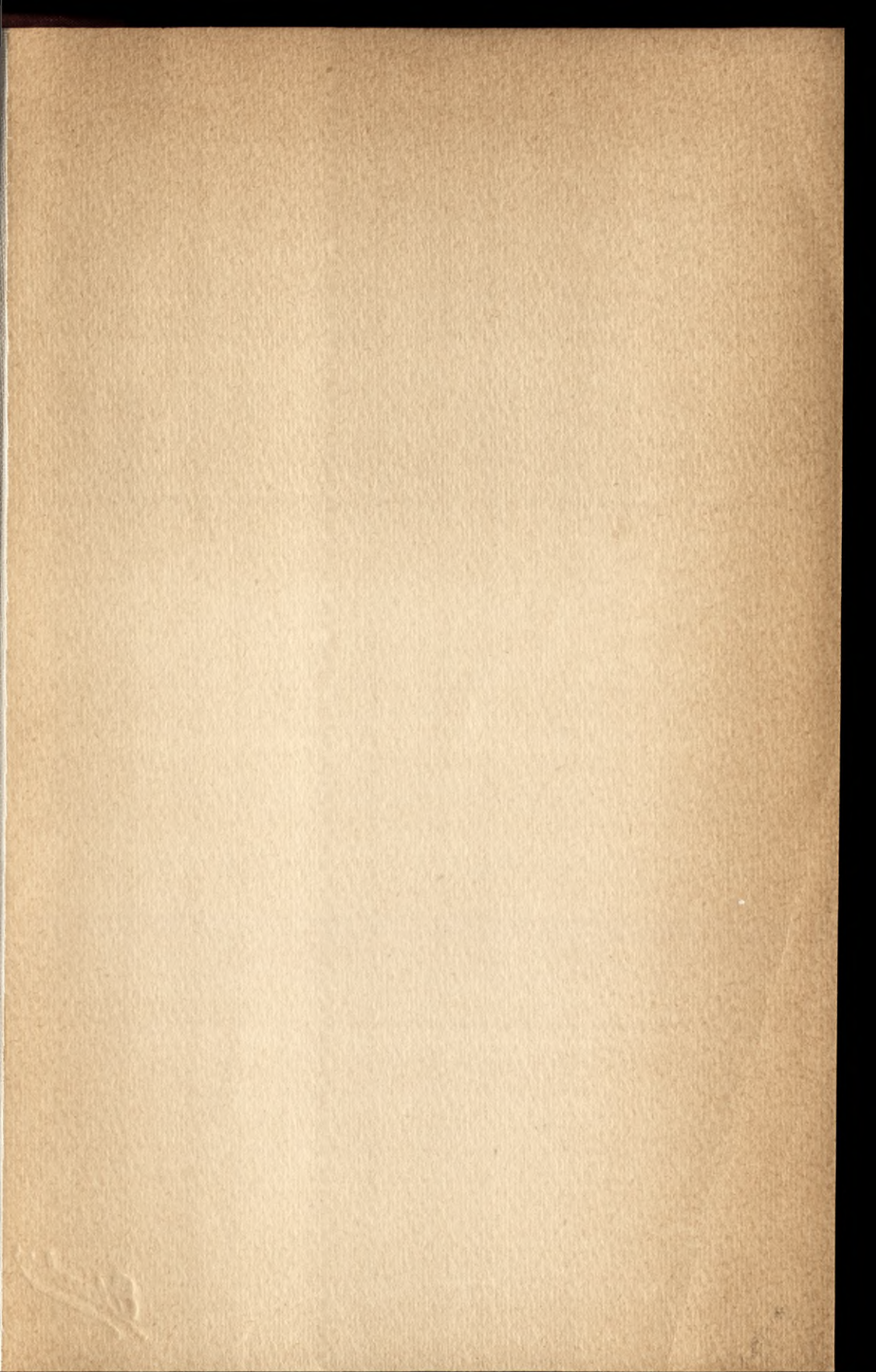
Ja, jag har en gång till stått vid kanten av källan, lutat mig fram över henne, skälvande av fruktan. Men min fruktan stelnade liksom mött av en köldvind. Det svarta vattnet hade ej glasets hårda spänning över sig. Det var mörkare och mjukare än fordom, och när jag sökte uppdaga min spegelbild i djupet där nere, f a n n s där ingen bild.

En annan skulle kanske ha fasat inför denna upptäckt, men mig återskänkte den sinnets tysta lugn och gåvan att kunna bära allt med jämnmod. Jag kunde låta dem rasa där inne i mina tankars värld, rasa hur nära vansinnets gränser som helst, utan att de förmådde störa mig. Jag förblev själv tyst, trots att deras smekningar kändes som isande kårar över min rygg.

Ofta slår jag mig ned på någon av de stora trädrötterna, vilka likt stora knotiga armar äro nedstuckna i jorden. Jag betraktar den svarta myllan och ju mer jag ser på den, dess mer känner jag mig dragen till den. Det är som skulle den snart mjukna än mera, och som skulle jag inom kort sjunka in i den och sakta svepas in i dess varma sköte och sjunka i sömn — en härlig befriande sömn — tätt vid dess barm.

415
15
195 K

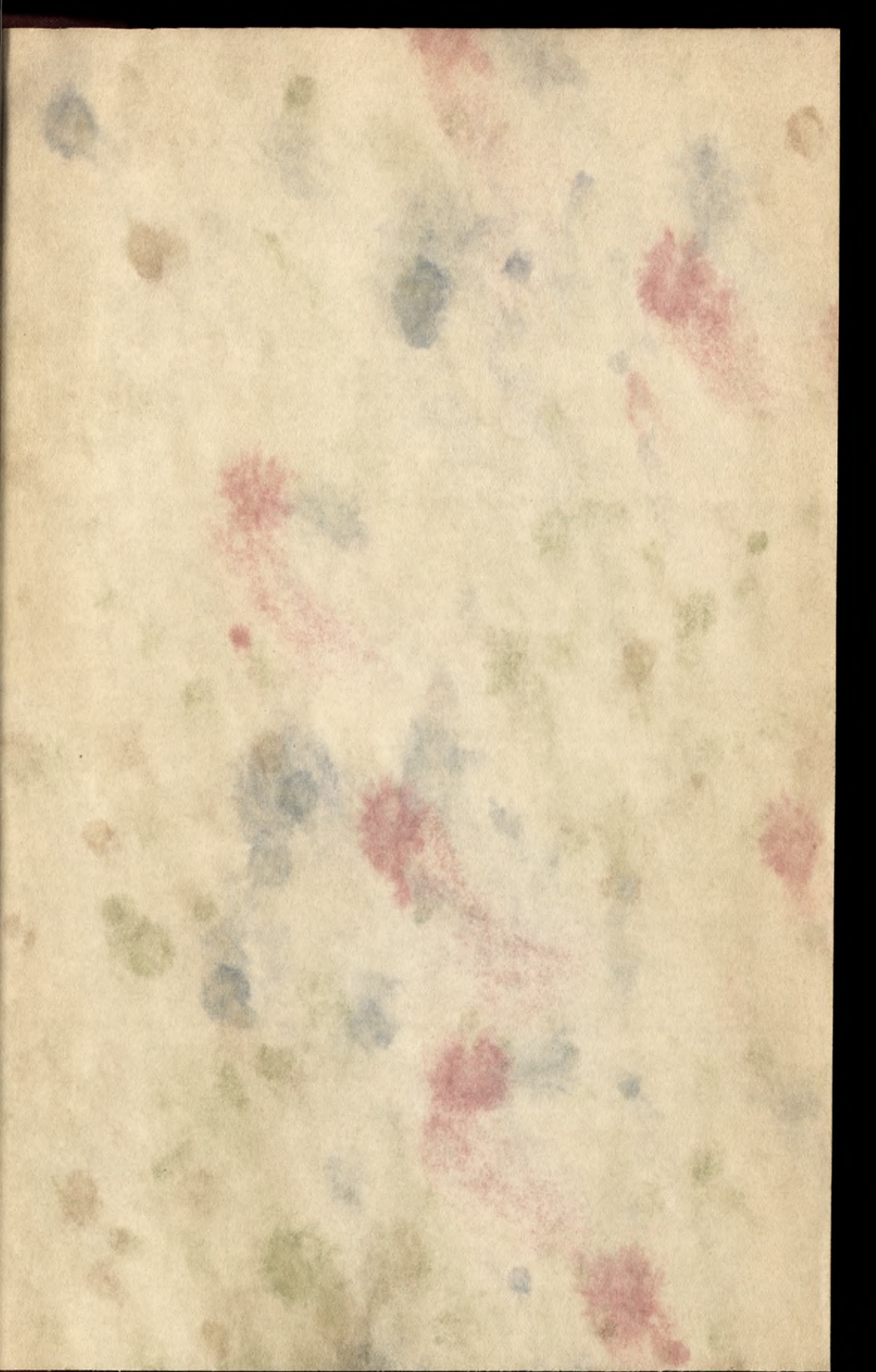
Numm. nupt. med. yonk. manntekur

(10-)

2

BOGSELSKAP
STADSFELAGS

Blindley

6000193282

Göteborgs universitetsbibliotek

1.65
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

